

RUKA

Nymerohpyry Jezu poko

Lucas

Ekarotopo

Sero *Ruka* nymerohpyry nase Jezu Izyraeu tō Pynanohneme ehtoh poko, sero nono pōkō emero Pynanohneme roropa. Morara exiryke Jezu tamuru tō esetykō ekarōko nase Atão pona, “Ritonōpo mūkurume” (Ruka 3.23-38). Ekarōko mana Jezu enurutopōpyry poko, João, ahno ĕpurihkane enurutopōpyry poko roropa, osemazuhme tonehpose ynororo exiryke ahno zuruse Jezu oepyyry poko.

Ekarōko João ahno ĕpurihkane erohtopōpyry poko. Jezu Kyrixtu, Ritonōpo mūkuru, tōpurihkase eya. Mame Jezu tukupse joroko tamuru a ona tonorē po. Moromeīpo Jezu toerohse omi kurā ekarory poko Karirea po. Toytose ynororo tuhke pata tō poro, ahno amorepase Tuisame Ritonōpo ehtoh poko. Tyjमितunuru tonepose eya kurākōkara kurākaryke eya, joroko tō tūtanohporyke, ahno rypyry korokaryke roropa eya. Ruka ekarōko tymōkomokākara poko, āpuruhpyry taōkō poko, tonure pyra exiketomo, samaritano tomo, pytýpo tomo, poetohti, imehnō poko aexityamo, enara.

Sero pape ao

Osekarotopōpyry 1.1-4

João enurutopōpyry, Jezu roropa 1.5–2.52

Erohpyra ro Jezu ahtao 3.1–4.13

Jezu Karirea po 4.14–9.50

Karirea poe Jerusarē pona 9.51–19.27

Jezu Jerusarē po 19.28–23.56

Aēsemamyry ropa, Jezu osenepotopōpyry, aunuh-
topōpyry kapu aka 24.1-53

Osekarotopōpyry

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme, jepe Teopiru.

Imehnomo a Jezu ehtopōpyry poko tymerose pape pokona.

² Imehnō omiry etaryke tyya xine tutuarōtase toto, Jezu enehpōkō omiry etaryke tyya xine. Apitoryme Jezu maro aehtyā omiry etaryke tyya xine, pape pokona morohne tymerose eya xine.

³ Naeroro, Teopiru, morohne poko tātamorepase jexiryke emero porehme, pape merōko ase oneneryme.

⁴ Zuaro oehtohme moro merōko ase āmorepatopōpyry zae ehtoh waro oehtohme.

Kapirieu oturutopōpyry Joāo enurutoh poko

⁵ Teopiru, osemazuhme imerōko ase Zakaria poko, ipyty poko, enara.

Pake Erote Jutea pōkō tuisaryme kynexine. Zakaria roropa Ritonōpo maro oturuketyme kynexine. Apia parỹpyryme kynexine roropa. Emero Apia pakomotyā Ritonōpo maro oturuketyme toh kynexine. Zakaria pyty Izapeu kynexine, Arāo parỹpyry kynexine.

⁶ Mokaro oximaro kure rokē toh kynexine Ritonōpo a. Ritonōpo omipona toh kynexine

ipunaka, inymeropohpyry omipona roropa toh kynexine.

⁷ Yrome tumükue pyra toh kynexine emükuasaromepyra Izapeu exiryke. Kunumuxime toehse nohpo, tamuhpõme roropa inio, enara toh kynexine.

⁸ Morarame Ritonõpo Tapyĩ tao toerohtoh poko Zakaria kynexine, Ritonõpo maro oturuketyme toexiryke. Toerohse ynororo, Apia parỹpyry tõ maro.

⁹ Morarame Zakaria tymenekase toto a Ritonõpo Tapyĩ kurã taka omõketyme, ixtaratu panõ zahkatohme roropa apõ pona tõturutohme Ritonõpo maro. Toipe toto, torẽnase moro poko. Naeroro tomõse Zakaria moro taka oturuse.

¹⁰ Moro myhto oximõmãkõ oturũko roropa toh kynexine Ritonõpo a ixtaratu panõ zatyryhtao.

¹¹ Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry toeporehkase. Tõsenepose eya. Xikihme kynexine ixtaratu zahkatoh apotunuru wino.

¹² Mokyro eneryke Zakaria a kynoserehne. Kynenaroxitapane roropa ynororo.

¹³ Yrome ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Enaromyra exiko, Zakaria. Õturutopõpyry to-tase Ritonõpo a mana, poeto poko. Morara exiryke opyty poetoẽme exĩko mana. Enurũko mana, orutuame. Morara exiryke Joãome esehpako.

¹⁴ Tãkye exĩko matose mokyro tonuruse ahtao. Imehnõ roropa tuhkãkõ tãkye exĩko mã toto.

¹⁵ Imehxo mokyro enẽko Ritonõpo mana. Naeroro eukuru jehnahpyry onẽpyra

monehtane. Ritonõpo Zuzenu imaro exiiko mana aenurutopõpyry poe ro.

¹⁶ Tuhkākō Izyraeu tō Ritonõpo poko enetupuhpōko ropa mana, toto esēme enetupuhpōko ropa mana aomipona toto ehtohme.

¹⁷ Osemazuhme ytoytōko mana Kuesēkō oeh-tāne. Orēpyra roropa exiiko mana. Ritonõpo Zuzenu imaro, urutō Eria maro ehtopõpyry saaro. Aomiry etaryke tyya xine typoenōke exiketō mā typoenō tō maro oxiehno pyra exiiko ropa mā toto. Aomiry etaryke roropa tyya xine Ritonõpo omipona pyra exiketō mā tyrypyrykō se pyra exiiko mā toto. Zae toexirykō se rokē exiiko mā toto. Aomiry etaryke tyya xine Kuesēkō poetory tō tosēkō oepyyry eraximapitōko mā toto, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya.

¹⁸ Yrome ynara tykase Zakaria Ritonõpo nenyokyhpyry a:

— Emūkuākohxo nary ke hano? Oty rīkohxo hko hmā oenetupuhtohme ya? Tamuhpōme reh toehse ahse. Kunumuxime roropa kuh ypyty mah, emūkuapỹme, tykase Zakaria eya.

¹⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry Zakaria a:

— Ywy ase Kapirieu, Ritonõpo ēpataka exikih-makety. Eya tonyohse ywy ourutohme, tōmiry kurā ekarotohme oya repe.

²⁰ Yrome jomiry ajohpā sã menetupuhno. Emero tyrīko Ritonõpo mana jomihpyry ae ro. Onenetupuhpyra oexiryke tōmire pyra exiiko mase ipunaka. Mynyhme rokē mase exiiko

omũkuru enurutoh ponãmero, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya.

²¹ Morarame oximõmãkõ Zakaria eraximãko toh kynexine. Osenetupuhnõko toto:

— Oty poko hkoh okynã nae, Ritonõpo Tapyĩ tao? tykase toto oxime rokene.

²² Morarame tutõtase ropa tahtao, toto anaomiropyra kynexine, tomikehse toexiryke. Mame Ritonõpo Tapyĩ tao Ritonõpo nenyokyhpyry enetopõpyry eya tonetupuhse eya xine. Mame tomikehse toexiryke tomary ke rokẽ mokaro turuse ropa Ritonõpo nenyokyhpyry oehstopõpyry poko.

²³ Morarame toerohtoh poko tõtyhkase tahtao Ritonõpo Tapyĩ tao, toytose ropa ynororo tytapyĩ taka.

²⁴ Moromeĩpo ipyty Izapeu poetoẽme toehse. 5me nuno taropose eya tũtara tytapyĩ tae.

²⁵ Ynara tykase ynororo:

— Kure Ritonõpo jyrĩko ropa mana. Ihxipỹke exiase. Jemũkuatohpopyra kunumuxime toehse. Yrome jehtopõpyry tymyakãmase tãkye jehtohme poetoẽme jexiryke, tykase tyya rokene.

Kapirieu oturutopõpyry Jezu enurutoh poko

²⁶ Morarame 6me nuno Izapeu tuesapare ahtao Kapirieu tonyohse ropa Ritonõpo a, Nazare pona, Karirea rãnaka.

²⁷ Nohpo zurutohme tonyohse mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry, orutua kõ poko exipitopỹ zurutohme oryxi. Mokyro esety Maria kynexine. Joze nerẽnanopyryme kynexine. Tawi parỹpyryme kynexine Joze.

28 Morarame nohpo a toytose Ritonõpo nenyokyhpyry.

— Oehno kene! tykase. — Oserehpyra ke exiko orymo. Kuesëkõ amaro mana, kure rokẽ oriry se mana. Opyno mana, tykase ynororo eya.

29 Mame Ritonõpo nenyokyhpyry eneryke tyya, aomiry etaryke roropa tyya torëtyke toehse Maria. Toemynyhmasë. “Otara nyka hko hmose?” tykase tukurohtao.

30 Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

— Enaromyra exiko, Maria. Opynanohnõko Ritonõpo mana.

31 Poetoëme exïko mase. Emũkuãko mase orutuame. Jezume ke mesehpatase.

32 Tuisamehxo exïko mana. Ritonõpo mũkuru Imehxo Exiketyme esehtõko imehnõ mana. Emero esëme tyripõko roropa Kuesëkõ Ritonõpo mana. Tytamuru Tawi ehtopõpyry sã exïko mana.

33 Jako pakomotyã tuisaryme roropa exïko mana jumãme. Toto esëme exikehpyra mana, tykase Kapirieu eya.

34 — To! tykase Maria eya. — Orutua kõ poko exipitopyra ase. Otãto keh morara exïko nae? tykase, toemynyhmasë.

35 Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya ropa:

— Ritonõpo Zuzenu oehnõko mana oya. Ijami-tunuru poe emũkuãko mase. Morara exiryke: “Kurã nymyry mose ro,” ãko imehnõ mana. Ritonõpo mũkurume esehpãko mã toto.

36 Etako ke, oekyry Izapeu kunumuxime mã repe. Emũkuapitopyra mã repe. Yrome emũkuãko mana. Poetoëme ynororo toehse 6me nuno,

³⁷ emero tyriry waro Ritonõpo exiryke, tykase.

³⁸ Ynara tykase Maria:

– Kuesëkõ poetoryme ase. Tõmihpyry ae ro ah morara jyrino. Tyriry se tahtao tyrĩko mana, tykase ynororo. Mame Ritonõpo nenyokyhpyry toytose ropa.

Maria ytotopõpyry poko Izapeu enese

³⁹ Moromeĩpo Maria tãtakimase. Mame toytose Jutea põ pona, ypy tõ rãnaõ pona.

⁴⁰ Morarame toeporehkase tahtao, Zakaria tapyĩ taka tomõse. Izapeu taomirose eya.

⁴¹ Mame Maria omiry totase tyya ahtao, imũkuru zuakuru ao pau pau tykase. Mame Izapeu kurohtaka Ritonõpo Zuzenu tomõse.

⁴² Opore ynara tykase Izapeu eya:

– Kurãme mase tyrise, imehnõ nohpo motye, Ritonõpo mũkuru ãme oexiryke. Kurãme tyrise roropa omũkuru mana, awakuru aono.

⁴³ Opoetoryme rokẽ sã ywy, Kuesëkõ ãme oexiryke. Kure Ritonõpo ya, tooehse roropa xiaro ya oexiryke.

⁴⁴ Taomirose oya jahtao umũkuru pau pau nykano tãkye exiryke.

⁴⁵ Kuesëkõ omiry totase oya. Zae aomiry ehtoh tonetupuhse roropa oya. Morara exiryke tãkye mase. Tõmihpyry ae ro tyrĩko Ritonõpo mana emero, tykase Izapeu Maria a.

Maria eremiatopõpyry

⁴⁶ Mame toremiase Maria Ritonõpo netaryme:

⁴⁷ – Etakure ase eremiãko. Imehxo mã jesemy, Ritonõpo.

Ynororo rokẽ kure mana, ãko ase ukurohtao.

Tākye kuhse ase Ritonõpo poko,
ypynanohneme aexiryke.

Ypyno mana.

⁴⁸ Typoetory tonese kure Ritonõpo a ime pyra jah-
tao rô.

Taroino emero ynara āko toh mã ypoko.

“Mokyro nohpõ kure kuhse tyrise Ritonõpo a,” āko
mã toto ypoko.

⁴⁹ Jamihme Ritonõpo mana.

Tuhke jakorehmase.

Kurāme nymyry mana.

⁵⁰ Imehnõ pyno roropa Ritonõpo mana.

Tõmipona exiketõ pyno kuhse mana.

Pakatokõ pyno kynexine.

Seromatokõ pyno roropa mana.

Moromeĩpo ypakomotyã pyno exikehpyra mana.

Mya otuotuhponamãko mana.

⁵¹ Tyjamitunuru enepõko mana.

“Kure ase, imehnõ motye,”

kananõ tahpahpose eya imehxo se toto
exiryke.

⁵² Ahno tõ tuisary tuisame pyra tyripose ropa eya.

Jamihme exiketõ tuisame pyra tyripose ropa eya.

Yrome: “Tuisame pyra ase.

Ime pyra ase,” kananõ tuisame tyrise eya.

⁵³ Omise exiketõ tautuhmase kurã ke.

Yrome tymõkomokã tonyohse ropa eya
tymõkomoke pyra ropa, tomahpõke pyra
roropa.

⁵⁴ Yrome typoetory tõ Izyraeu tõ typynanohse eya
tõmihpyry ae ro,

pake morara katopõpyry ae ro kytamu-
rukomo a.

55 Kytamuru ekepyry Aparão typynanohse roropa eya.

Ipakomotyamo typynanohse eya roropa jũme, tykase Maria.

56 Morarame 3me nuno taropose Maria a moroto Izapeu maro. Morotoino toytose ropa ynororo tytapyĩ taka ropa.

João enurutopõpyry

57 Morarame Izapeu toxietõtose ahtao tonuruse ynororo orutuame. Tãkye toehse toto, jekyry tomo.

58 Epe tõi roropa tãkye toehse.

— Aimo eny kure tyrise, takorehmase Ritonõpo a, tykase toto.

59 Mame 8me tõmehse ahtao poeto aĩpotapihpyry sahkase tooehse jekyry tomo: “Mose Ritonõpo potoryme,” katohme. Mame Zakariame esehpary se toh kynexine repe, jũ esety ae ro, repe.

60 Yrome:

— Na, arypyra. João me ro esety mana, tykase jeny.

61 Mame ynara tykase toto eya:

— Oty katohme? Oekyry tõi htao João me tosehke pyra mã toto ipunaka, tykase toto eya.

62 Morarame tomary ke tõturupose toto a jumy a:
— Onokyme mose esehpãko sytatou? tykase toto.

63 Mame pape tapoise tyya ahtao ynara tymerose jumy a:

— João me mose esety, tykase ynororo.

— To! tykase toto, tõsenuruhkase toto.

64 Morarame axĩ toekurãkase ropa ynororo. Taomitanohpose ropa.

— Kure Ritonõpo mana, tykase ynororo.

⁶⁵ Moro eneryke tyya xine tonaroxitapãse toto morotõkomo, jekyry tomo, emero. João enurutopõpyry tokãtose eya xine ypy tõ poro, Jutea po.

⁶⁶ Morarame morohne etahpõkõ morohne poko tõsenetupuhse toto yronomyryme. Ynara tykase toto poeto poko:

— Otara mokyro exĩko nah? Orẽpyra exiketyme mã otarame, tykase toto, Ritonõpo jamitunuru imaro ehtoh waro toexirykõke.

Zakaria eremiatopõpyry

⁶⁷ Morarame Zakaria maro toehse Ritonõpo Zuzenu yronomyryme, poeto zũ maro. Ynara tykase ynororo Ritonõpo Zuzenu poe, imeĩpo aehtoh poko:

⁶⁸ — “Kure mase,” sykatone Ritonõpo a.
 “Yna esẽme mase, Izyraeu esẽme!” sykatone eya.
 Typoetory tõ akorehmatohme tooehse ynororo
 iirypyrykõ korokatohme,
 toto myhpokatohme ropa samo.

⁶⁹ Kypynanohnekõ enehpone kyya xine.
 Orẽpyra exikety mokyro.
 Tawĩ parỹpyryme ynororo.

⁷⁰ Ynara tykase Ritonõpo pake, urutõ kõ omihpyry ae:

⁷¹ “Opynanohtorỹko ase opoko xine pyra ozehnotokõ ehtohme.
 Jamihme ozehnotokõ ahtao ro opynanohtorỹko
 ase oryhmara xine toto ehtohme.

⁷² Kure oritorỹko ase.
 Iirypyryme ro awahtao xine ro awãnohpyra xine
 ase,” tykase kytamurukomo a.
 Morara katopõpyry poko wenikehpyra mana.

Tõmihpyry ae ro mana.

⁷³ Morara tykase Ritonõpo kytamurukõ Aparão a:
“Ekurehpyra ase.

⁷⁴ Opynanohtorỹko ase ozehnotokõ opoko xine
pyra ehtohme.

Ekurehpyra ase,” tykase ynororo.

“Åkorehmatorỹko ase, imehnõ zuno pyra
oehtohkõme jomiry poko awahtao xine,”
tykase.

⁷⁵ “Åkorehmatorỹko ase kure oehtohkõme
zae rokẽ oehtohkõme yneneryme, oorikyrykõ
ponãmero,” tykase Ritonõpo Aparão a,
tykase Zakaria toremiaryme.

⁷⁶ Mame tumükuru a ynara tykase Zakaria:
— Aimo, Ritonõpo poe urutõme exiko mase,
Kuesẽkõ Imehxo Exikety poe.

Osemazuhme sã ytõko mase Kuesẽkõ esemary
akorokaneme samo,
ipoetory tõtuarõtatohme tosẽkõ oehtoh poko.

⁷⁷ Toto zuruneme ytõko mase,
iiryppyrykõ korokary poko Ritonõpo a ipy-
nanohtohkõme.

⁷⁸ Ynara exiryke, kypyno xine Ritonõpo mana,
iiryppyryme ro kuahtao xine, poeto pitiko
pyno jükõ ehtoh samo.

Naeroro xixi emepyry sã mokyro Kypynanohnekõ
oehnõko mana.

⁷⁹ Saereh åko xixi kapu ae emero pona, sero nono
pona.

Moro saaro mã Kypynanohnekomo.

Emero kuenetoryỹko mana.

Toorikyrykõ zuno exiketõ pynanohnõko roropa
mana.

Enaromyra toto rīko ropa mana, torētyke pyra toto
rīko roropa mana,
tykase Zakaria tumūkuru a.

⁸⁰ Morarame kure imūkuru tuātase. Zumo
tuātase. Yronomyryme Ritonōpo omipona toehse
roropa ynororo. Mame ahno esao pyra ehse
ynororo ytopyra ro tahtao Izyraeu tō amorepase.

2

Jezu enurutopōpyry *(Mateu 1.18-25)*

¹ Morarame Īperatu Aukuxtu tuisa konōtome
kynexine, emero pata tō esēme. Mame pape
tymerose eya emero pata pōkō neneryme. Taro-
pose eya pata tō punero. Ynara tykase:

— Atamurukō enurutopōpyry pona ytotoko ropa
emero porehme, oesitykō meropotohme ypapē
pokona, tykase ynororo tymerose pape pokona.

² Moro poko onukuhpitopyra ro tahtao pape
tymerose eya, tuhke typoetory exiry waro toeh-
htohme. Typoetory kuhtoh tymeropose eya, Xire-
niu kowenatume ahtao Xiria po. Xiria nono esety.

³ Naeroro ahno emero toytose tytamurukō enu-
rutopōpyry pona, tosetykō meropose tuisa papē
pokona.

⁴ Joze roropa toytose Nazare poe, Karirea poe.
Nazare Karirea rānaō kynexine. Toytose ynororo
Perē pona, Jutea rānaka. Morotona toytose Tawi
enurutopōpyry pona Tawi parỹpyryme toexiryke.

⁵ Tosetykō meropose toytose ynororo
tynerēnanopyry maro, Maria maro. Poetoēme
ynororo, Ritonōpo mūkuru ěme. Enurusasaka
toehse.

⁶ Morarame Perẽ pona toehse tahtao xine, tõxietũtopitose rahkene. Tonuruse rahkene moroto.

⁷ Aemũkuapitory kynexine orutuame. Ahno eky tapyĩ tao tonuruse ynororo katonõ nyhtoh pehme exiryke. Mame tumũkuru tãtose jeny a kamisa ke. Pui napyry ẽ aka tyrise eya inyhmatohme tosake pyra toexirykõke.

Ritonõpo nenyohytyã osenepotopõpyry kaneru erase tomo a

⁸ Morarame kaneru erase tõ Perẽ ehpio po kynexine. Tokykõ enery poko tõmehse toto, moroto ona po.

⁹ Moroto toto ahtao Ritonõpo nenyokyhpyry tõsenepose eya xine. Ritonõpo ezuru a tyeipose toto. Epona xine saereh tykase kaino. Saereme potu toehse. Syh tykase toto. Tõserehse toto saerehkane eneryke tyya xine.

¹⁰ Yrome ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya xine:

— Oserehpyra ke ehtoko. Omi kurã ekarose oehno oya xine, tãkye oehtohkõme. Imehnõ roropa tãkye exĩko mana porehme.

¹¹ Sero koko tao nenuruno, opynanohnekomo. Atamurukõ Tawi enurutopõpyry po nenuruno. Ritonõpo nymenekahpyry Kyrixtu mokyro. Kuesẽkõme inymenekahpyry.

¹² Mame mose ro poko enetupuhnõko matose, ynara eneryhtao oya xine. Enurusenã enẽko matose kamisa ke tãtose. Tohrame mana pui nahpatoh tao. Ourutorỹko ase ipoko enese oytotohkõme, tykase eya xine ynororo.

13 Mame mōtoino rokē kapuaōkō imehnō tōsenepose eya xine. Ritonōpo nenyokyhpyry tomo. Morarame toremiase toto, kapuaōkomo, Ritonōpo kure exiry poko. Ynara tykase toto toremiase:

14 – Kure kuhse mase Ritonōpo, kapuaono.

Nono pōkō torētyke pyra riponeme mase.

Kure rokē toto riponeme mase roropa, tykase toto toremiarykohtao, kapuaōkomo.

15 Morarame toremiaxīpo xine tōnuhse ropa toto tosaka xine kapu aka. Mame ynara tykase kaneru erase tomo tyya xine rokene:

– Ehmaropa ty Perē pona. Poeto senetatose, Ritonōpo nekarohpyry, tykase toto.

16 Morarame toytose toto axiny, poeto enurusenā enese. Mame toeporehkase toto. Tonese eya xine pui tō nahpatoh tao. Moroto roropa jeny tynio maro.

17 Mame mokyro tonese tyya xine ahtao, tākye toehse toto. Morarame toytose ropa toto. Ritonōpo nenyohyā oturutopōpyry tokarose eya xine emero netaryme. Poeto enurusē roropa tokarose eya xine.

18 Morarame kaneru tō erase omiry etaryke tyya xine, tōsenuruhkase toto emero porehme.

– To! Ajohpe pyra roh nexiahse, tykase toto.

19 Morarame mokaro omihpyry poko wenikehpyra Maria kynexine. Morohne poko tōsenetupuhse ynororo.

20 Morarame toytose ropa kaneru erase tomo. Toytorykō ropa ahtao toremiase toto. Ynara tykase toto Ritonōpo a:

– Kure kuhse mase, Ritonõpo. Imehxo mase, tykase toto, toremiarykohtao. Tãkye toehse toto tynenehpyrykõ poko, tynetahpyrykõ poko ro-ropa, Ritonõpo nenyokyhpyry omiry zae toehse exiryke.

Jezu esehpatopõpyry

²¹ Pake: “Jezume esehpako,” tykase Ritonõpo nenyokyhpyry Maria a, emũkuapitopyra ro ahta. Morara exiryke 8me tõmehse ahta tosehphase Jezume, esehpapotopõpyry ae ro. Jaĩpotapihpyry tysahkapose jũmane a tytamurukõ omi poe.

Jezu ekarotopõpyry poko Ritonõpo a

²²⁻²³ Morarame 40me aenurutopõpyry tõmehse ahta, Jezu tarose jũmane a. Jerusarẽ pona toytose toto tpyty maro. Jezu tarose enepotohme Ritonõpo maro oturuketomo a Moeze omihpyry ae ro. Ynara tymeropose pake Ritonõpo a: “Orutuame tonuruse ahta, osemazuhme ahta, umũkurume mã exiko,” tykase. Morara exiryke Jezu tarose Jerusarẽ pona, ekarotohme Ritonõpo a, imaro oturutoh taka: “Mose omũkurume nase,” katohme eya.

²⁴ Naeroro asakoro utukuimo tarose eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a, Ritonõpo nymeropohpyry omipona toehtohkõme. Ynara tymeropose Ritonõpo a pake: “Orutua osemazupu tonuruse ahta, oeky ekaroko ymaro oturukety a, ekarotohme ya, asakoro utukuimo. Arypyra ahta, imepỹ utukuimo panõ ekaroko,” tykase pake.

Ximeã oturutopõpyry

25 Moroto kynexine orutua Jerusarē po. Mokyro esety Ximeão. Ritonõpo Zuzenu imaro kynexine. Kure ynororo, Ritonõpo omipona roropa. Izyraeu tō pynanohne eraximāko kynexine, Kyrixtu eraximāko, Izyraeu tō kurākary enery se toexiryke orihpyra ro tahtao.

26 Pake ro ynara tykase Ritonõpo Zuzenu eya: “Orihpyra mase aporo. Ynymenekahpyry enēko mase aporo, Kyrixtu enēko. Imeīpo orihnōko mase,” tykase eya. Morara katopōpyry tonetupuhse Ximeão a: “Orihpyra ase, Ritonõpo nymenekahpyry onenepyra ro jahtao,” tykase ynororo tukurohtao.

27 Mame Ritonõpo Zuzenu poe toytose ynororo Ritonõpo maro oturutoh taka. Moroto ynororo ahtao jē tō tooehse. Tumūkuru Jezu tonehse. Moeze omihpyry poe tynekarory ekarose toytose toto. Mame Jezu tonese eya jē enao.

28 Mame tapoise eya. Ynara tykase ynororo Ritonõpo a:
— Kure rukukuh Ritonõpo nae.

29-30 Seromaroro õmihpyry ae ro onenehpohpyry enēko ase rahkene, orihpyra ro jahtao.

Amonohkara mase. Jenuru ke nymyry onenehpohpyry enēko ase, sero nono pōkō pynanohneme.

Morara exiryke tākye ase.

Torētyke pyra exi rahkene jorikyry poko.

31 Ōsenetupuhtopōpyry ae ro mose tonehpose oya emero tonesēme.

32 Ezurume exīko mǎ mose. Juteutōkara amorepāko roropa mana zae toto osetupuhtohme, kure toto ehtohme roropa.

Izyraeu tō roropa imehxo tyrīko toh mana, tykase Ximeão Ritonōpo a.

³³ Mame morara kary etaryke tyya xine tōsenuruhkase toto, Joze jē maro.

³⁴⁻³⁵ Morarame ynara tykase Ximeão:

– Papa Kapuaono, kure rokē moxiã tyriko, tykase ynororo. Mame ynara tykase ynororo Maria a:

– Pake mose poeto tymenekase Ritonōpo a. Yrome tuhkākō Izyraeu tō ise pyra exīko toh mana ipunaka. Naeroro toto enahkapōko Ritonōpo mana. Imeīpo omoro roropa atasamāko mase. Okurohtao jetū exīko mase tapema ke tuohpyry samo. Yrome tuhkākō ise exīko mā toto. Tākye exīko mā toto ipoko. Mose pokoino toemynyhma-tohke toh exīko mana, tykase Ximeão Maria a.

Ana ehtopōpyry poko

³⁶ Moroto roropa toehse kunumuximano, esety Ana, Panueu ēxihpyry. Asea parỹpyryme roropa kynexine. Ritonōpo omiry ekaroneme roropa kynexine. Pytỹpome roropa ynororo. Apitoryme tyniotase. Yrome 7me jeimamyry toehse ahtao toorihse inio.

³⁷ Mame 84me ikonopory taropose eya. Ritonōpo Tapyī onurumekara toehse, saereme, koko, enara. Kure Ritonōpo tyrise eya. Amotyryae rokē otuhnōko roropa kynexine tōtururuke Ritonōpo maro.

³⁸ Morarame toeporehkase ynororo. Moroto poeto tonese eya jē maro:

– Kure rukukuh na Ritonōpo, tykase ynororo. Poeto poko tōturuse roropa ynororo Jerusarē pōkō pynanohne eraximananō netaryme.

Nazare pona aytotopõpyry ropa

³⁹ Moromeĩpo tõtyhkaxĩpo xine toytose ropa toto tosaka xine, Ritonõpo nymeropohpyry poe tynekarohpyrykõ ekaroxĩpo. Toytose ropa toto Nazare pona, Karirea rãnaka ropa.

⁴⁰ Mame poeto tuãtase, tomesetase roropa. Jamihme toehse ynororo, tutuarõtase roropa. Otupipyra toehse. Ritonõpo tymaro exiryke, kure tyrise eya.

Jezu ehtopõpyry Ritonõpo maro Oturutoh tao

⁴¹ Mame jeimamyry punero Maria tõ ytosene Jerusarẽ pona, Oseahmatoh Paxikoa ritohme tyya xine.

⁴² Mame 12me tyeimãse ahtao tyse maro toytose Jezu Jerusarẽ pona, otuhtopõpo ritohme ropa tyya xine. Ytosene toto.

⁴³ Morarame otuhtopõpo riry poko tõtyhkase tah-tao xine toytose ropa toto, tosaka xine. Jezu rokẽ tamoreme tõxinomopose moroto Jerusarẽ po. Turo pyra jẽ tõ kynexine.

⁴⁴ Tumũkuru toytose ropa tyekyry maro tokarose repe. Morarame kokonie pukuro Jezu tupise jẽ tomo a repe jekyry tõ htao repe. Yrome arypyra kynexine.

⁴⁵ Mame onenepyra tokurehse toexirykõke, toeramase ropa toto mya roropa zupise Jerusarẽ pona ropa.

⁴⁶ Mame oseruao tõmehse moroto zupiry poko rokene. Mame tonese ropa eya xine Ritonõpo Tapyĩ tao. Amorepatõkõ maro typorohse ynororo. Aomirykõ etãko roropa kynexine. Eya xine oturupõko roropa kynexine.

⁴⁷ Morarame mokaro Jezu omiry etahpõkõ tōsenuruhkase toto ipoko, tuaro Jezu exiryke, otupipyra aotururuke.

⁴⁸ Jē roropa tynio maro tōsenuruhkase toto Jezu eneryke ropa. To! tykase toto. Mame ynara tykase jē eya:

– Aimo, oty katohme yna a motupipoase? Kupi-asehxo reh omy mahro. Ynanoserepyasehxo reh opoko, oupiry poko, tykase jeny eya.

⁴⁹ Mame tyse tozuhse eya. Ynara tykase:

– Aja, oty katohme kupiatohse? Papa maro oturutoh tao se jexiryke ytopyra exiase, jotururu se jexiryke taro, tykase Jezu.

⁵⁰ Yrome aomiry onenetupuhpyra toto jeny tynio maro.

⁵¹ Morotoino Jezu toytose ropa imaro xine Nazare pona. Mame tyse tō omiry tymoise rahkē eya. Morarame tumūkuru omiry jūme tukurākase tukurohtaka jeny a.

⁵² Morarame Jezu tuātase rahkene. Jamihme toehse. Tutuarōtase. Ritonōpo zamaro toehse. Ahno roropa zamaro toehse. Kure Ritonōpo a, kure imehnomo a roropa. Enara.

3

João omihpyry

(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; João 1.19-28)

¹⁻² Mame Ritonōpo tōturuse João a, Zakaria mūkuru a, ahno esao pyra ynororo ahtao.

– Jomiry ekaroko zuaro pyra exiketomo a, tykase Ritonōpo eya.

Morara tykase Ritonõpo João a, Tiperiu Īperatu Roma pōkō tuisaryme ahtao, 15me tyeimākapose eya tuisa konōtome. Morara ahtao ro Pirato roropa juteu tō tuisaryme toehse te, Erote roropa Karirea pōkō tuisaryme kynexine te, irui Piripe Itureia pōkō tuisaryme toehse, Tarakonite pōkō tuisaryme roropa te, Risania, Apirene tō tuisaryme roropa kynexine. Anasa te, Kaipa maro Oturuketō tuisaryme toehse toto. Morara ahtao Ritonõpo omiry totase João a.

³ Mame Joatão poro toytotyose João, kokoro rokē oturuse ahno tō maro. Ynara tykase ynororo:

– Oorypyrykō irumekatoko oēpurihkatohkōme. Oorypyrykō turumekase oya xine ahtao okorokatorỹko Ritonõpo mana, tykase João toytoryhtao Joatão poro.

⁴ Izaja ekepyry nymerohpyry ae ro João toehse. Pake Ritonõpo poe urutōme Izaja kynexine. Ynara tymerose eya João poko pake Ritonõpo omiry me typapē pokona:

“Opore mokyro oturũko mana, ahno esao pyra.

Ynara āko mana:

‘Kuesēkō oehsasaka mana.

Naeroro topohme osema tyritoko.

Esemahtotoko.

⁵ Jakanahmā inonōtotoko osepune ehtohme, ypy tōkehko tahkasēme exĩko roropa pipahme ehtohme.

Ijome exikety osema ahtao topohme tyritoko.

Osema akorokapỹ akorokatoko roropa amimome osema ehtohme.

⁶ Morarame kypyno xine Ritonõpo ehtoh enēko imehnō mana,

Ritonõpo nymenekahpyry enëko,
 kypynanohnekomo, 'äko mana,"
 me tymerose Izaja ekepyry a pake.

⁷ Morarame tuhkäkõ toytose João a
 osëpurihkapose. Yrome ynara tykase João eya
 xine:

– Iirypyryme matose. Oty katohme Ritonõpo
 zuno pyra matou? Oorypyrykõ onurumekara
 ro matose. Ritonõpo ozehno xine ro mana.
 Awãnohtorÿko mana.

⁸ Oorypyrykõ irumekatoko. Kure ehtoko,
 iirypyryme pyra, oorypyrykõ turumekase oya
 xine exiry waro imehnõ ehtohme. Ynara kara
 ehtoko roropa: "Tuisamehxo Aparão ekepyry
 kynexine. Naeroro kuãnohpyra xine Ritonõpo
 mana, Aparão pakomotyãme kuexirykõke,"
 kara ehtoko. Ynara äko ase oya xine, Aparão
 pakomotyãme senohne topu tõkehko riry waro
 Ritonõpo mana. Ise tahtao tyriry, tykase João eya
 xine.

⁹ – Wewe sã matose toperë samo. Tomeseke
 ehtoko. Imepÿ oehnõko mana, wywy ke wewe
 mity poro akohtohme, eperytara ahtao, apoto
 htaka ipahtohme. Moro saaro tõmipona pyra
 awahtao xine awãnohtorÿko Ritonõpo mana, sero-
 maroro, wewe toperëkara sã awahtao xine, tykase
 João eya xine.

¹⁰ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase
 toh eya:

– Morara ahtao oty poko ynanah yna
 onuãnohpyra Ritonõpo ehtohme? tykase toto
 töturupose.

¹¹ Ynara tykase João eya xine:

– Imehnõ pyno ehtoko. Asakoro oupõkõ ahtao, toiro ekarotoko arypyra exiketomo a. Anapyrykõ roropa apiakatoko tynahkākara napyryme, tykase eya xine.

¹² Morarame kowenu tinerũ poko erohketõ tooehse roropa João a tōsēpurihkapotohkõme repe. Ynara tykase toto, tōturupose eya:

– Yna ke? Otara ākohxo ynanah yna rypyry rumekary waro oehtohme? tykase toto.

¹³ Mame ynara tykase João eya xine:

– Ynara rokē ehtoko, zae rokē tineru apoitoko kowenu tinerũme. Onymotyēkara ehtoko. Aomipona ehtoko, tykase eya xine.

¹⁴ Mame soutatu tō tōturupose roropa eya. Ynara tykase toto:

– Yna ke? Otara āko ynanah rorohpa? tykase toto. Ynara tykase João eya xine:

– Amarokomo? Ynara rokē ehtoko. Imehnõ onyryhmara ehtoko. Ajohpe pyra ehtoko imehnõ hxiroryhtao roropa oya xine. Osetaehkara ehtoko oerohtamitukõ apoitoh poko oya xine, tykase eya xine.

¹⁵ Mame Ritonõpo poe typynanohnekõ eraximãko toh kynexine. Naeroro João omiry etaryke tyya xine tōsenetupuhpitose toto João poko.

– Otarāme Ritonõpo nymenekahpyry mose kypynanohnekõme, tykase toto João poko repe.

¹⁶ Naeroro ynara tykase João eya xine:

– Arypyra, ywy kara, nakuaka rokē oēpurihkatorỹko ase. Yrome imepỹ oehnõko mana ymotye kuhse exikety. Tuisamehxo mokyro exiryke isātajã onymyhpokara ase, ihxike jexiryke, ymotye tuisamehxo aexiryke. Mame

Ritonõpo Zuzenu Kurã ekarõko oya xine mana. Otuarimapotorỹko mana zae oehtohkõme.

¹⁷ Arexi tõkehko apiakane sã Ritonõpo mana. Arexi kurã kurãkãko esẽ mana tytapyĩ taka. Ip-ihpyrỹpyry pahnõko mana apoto htaka. Moro saaro kuapiakatorỹko Ritonõpo mana. Tõmipona exiketõ menekãko mana tõmipona pyra exiketõ htae, tõmipona exiketõ jũme tymaro ehtohme. Yrome tõmipona pyra exiketõ pahnõko mana, apoto htaka, ezeppy htaka, tykase João eya xine.

¹⁸ Mame orẽpyra João tõturuse toto maro. Omi kurã tokarose eya xine, iirypyrykõ rumekatohme eya xine.

¹⁹ Imeĩpo João tõmapose Erote a ãpuruhpyry taka. Mokyro kynexine Karirea põkõ tuisaryme. Ynara kakehpyra João ehse eya: “Orui pyty poko pyra exiko,” kakehpyra, turui pyty poko aexiryke. Mokyro nohpo esety kynexine Erotia. Moro rokẽ kara poko kynexine tyrypyry imepỹ poko roropa kynexine.

²⁰ Morarame tyekĩtapãse Erote tyhxirose toexiryke João a. Tyrypyry tymotyẽkase eya ãpuruhpyry taka João tõmapose exiryke tyya.

Jezu ãpurihkatopõpyry

(Mateu 3.13-17; Maku 1.9-11)

²¹ Mame ahno tõ tõpurihkakehse ahtao João a, Jezu roropa tõpurihkase eya. Moromeĩpo Tummy maro aotururuhtao kapu toepiakase.

²² Morotoino Ritonõpo Zuzenu tyhtose Jezu pona. Utukuimo panõ tõsenepose. Morotoino kapu poe ynara tykase Ritonõpo:

– Umũkurume nymyry mase, opyno ase ipunaka. Tãkye ase opoko, tykase kaino.

Jezu ekyry tō tamuru tomo

(Mateu 1.1-17)

²³ Morarame 30me tyeimãse ahtao toerohpitose Jezu, imehnõ amorepary poko. Joze mũkurume tokarose ynororo imehnomo a repe. Joze mokyro Eri mũkuru.

²⁴ Eri mokyro Matate mũkuru. Matate mokyro Rewi mũkuru. Rewi mokyro Meuki mũkuru. Meuki mokyro Janai mũkuru. Janai mokyro Joze mũkuru.

²⁵ Joze mokyro Matatia mũkuru. Matatia mokyro Amoxi mũkuru. Amoxi mokyro Naũ mũkuru. Naũ mokyro Exiri mũkuru. Exiri mokyro Nakai mũkuru.

²⁶ Nakai mokyro Maate mũkuru. Maate mokyro Matatia mũkuru. Matatia mokyro Semei mũkuru. Semei mokyro Joze mũkuru. Joze mokyro Jota mũkuru.

²⁷ Jota mokyro Joanã mũkuru. Joanã mokyro Reza mũkuru. Reza mokyro Zoropapeu mũkuru. Zoropapeu mokyro Saratieu mũkuru. Saratieu mokyro Neri mũkuru.

²⁸ Neri mokyro Meuki mũkuru. Meuki mokyro Ati mũkuru. Ati mokyro Kozã mũkuru. Kozã mokyro Eumatã mũkuru. Eumatã mokyro Ere mũkuru.

²⁹ Ere mokyro Jozue mũkuru. Jozue mokyro Erieze mũkuru. Erieze mokyro Jorĩ mũkuru. Jorĩ mokyro Matate mũkuru. Matate mokyro Rewi mũkuru.

³⁰ Rewi mokyro Ximeão mũkuru. Ximeão mokyro Juta mũkuru. Juta mokyro Joze mũkuru.

Joze mokyro Jonã mūkuru. Jonã mokyro Eriakĩ mūkuru.

³¹ Eriakĩ mokyro Merea mūkuru. Merea mokyro Mena mūkuru. Mena mokyro Matata mūkuru. Matata mokyro Natã mūkuru. Natã mokyro Tawi mūkuru.

³² Tawi mokyro Jese mūkuru. Jese mokyro Opete mūkuru. Opete mokyro Poaze mūkuru. Poaze mokyro Sara mūkuru. Sara mokyro Nasõ mūkuru.

³³ Nasõ mokyro Aminatape mūkuru. Aminatape mokyro Atimĩ mūkuru. Atimĩ mokyro Ani mūkuru. Ani mokyro Ezerõ mūkuru. Ezerõ mokyro Pereze mūkuru. Pereze mokyro Juta mūkuru.

³⁴ Juta mokyro Jako mūkuru. Jako mokyro Izake mūkuru. Izake mokyro Aparão mūkuru. Aparão mokyro Tera mūkuru. Tera mokyro Naoa mūkuru.

³⁵ Naoa mokyro Seruke mūkuru. Seruke mokyro Reu mūkuru. Reu mokyro Pereke mūkuru. Pereke mokyro Epea mūkuru. Epea mokyro Sera mūkuru.

³⁶ Sera mokyro Kainã mūkuru. Kainã mokyro Apaxate mūkuru. Apaxate mokyro Sem mūkuru. Sem mokyro Noe mūkuru. Noe mokyro Rameke mūkuru.

³⁷ Rameke mokyro Matuzarẽ mūkuru. Matuzarẽ mokyro Enoke mūkuru. Enoke mokyro Jarete mūkuru. Jarete mokyro Maarareu mūkuru. Maarareu mokyro Kainã mūkuru.

³⁸ Kainã mokyro Enoxĩ mūkuru. Enoxĩ mokyro Sete mūkuru. Sete mokyro Atão mūkuru. Atão mokyro Ritonõpo mūkuru.

*Jezu kuhtopõpyry poko joroko tamuru a
(Mateu 4.1-11; Maku 1.12-13)*

¹ Mame Jezu maro Ritonõpo Zuzenu kynexine yronomyrme. Ijमितunuru imaro kynexine. Jezu tarose eya ahno esaka pyra Joatão mõpozakoxi.

² Moroto Jezu tukuhpitose joroko tamuru a. 40me ãmepyrý taropose iirypyryme aehtohme repe. Otuhpyra roropa Jezu toehse. Morarame 40me tõmehse ahtao, tomitapãse ynororo.

³ Mame ynara tykase joroko tamuru eya:
– Ritonõpo mũkurume awahtao, senohne topu anyhtanohpoko ourume, tykase eya.

⁴ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase eya:
– Arypyra. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Tonahsẽ enapyryhtao rokẽ isene exipyra ekurehnõko ahno zuzenu mana, yrome Ritonõpo omipona ahtao orihpõyme exĩko,” ãko Ritonõpo omiry, tykase Jezu eya.

⁵ Morotoino joroko tamuru a tarose ynororo ypy pona. Moro poe ahno tõ emero axĩ tonepose eya, pata tõkehko roropa tonepose eya. Ynara tykase eya:

⁶ – Eneko ke, moxiã emero opoetoryme ekarõko ase pata tõkehko maro. Ykyryry sero kehko repe ya ekarotyamo, yrome ise exiketomo a ekarory se jahtao ekarõko ase.

⁷ Morara exiryke emero ekarõko ase oya opoetoryme toto ehtohme, oesekumuru po typorohse awahtao jẽpataka: “Kure mase, imehxo mase,” katohme ya, tykase eya joroko tamuru ajohpe rokene.

⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra. Ynara ãko Ritonõpo omiry: “Oesẽkõ rokẽ eahmatoko, Ritonõpo. Aomipona rokẽ ehtoko roropa,” ãko Ritonõpo omiry, tykase Jezu joroko tamuru a.

⁹ Morotoino Jerusarẽ pona tarose ropa Jezu eya. Morotona Ritonõpo Tapyĩ pona tarose eya, kaetokõ pona, tapyi mypatarãnaka. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonõpo mũkurume awahtao, sero poe epukako nono pona.

¹⁰ Ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiry: “Tynenyohityã aropõko Ritonõpo mana oewomatohme,” me tymerose.

¹¹ Ynara roropa: “Tomarykõ ke ãpoĩko toto opupuru osetapara ehtohme topu pona,” me tymerose roropa, tykase joroko tamuru Jezu a.

¹² Moraramẽ Jezu a tozuhse. Ynara tykase:

– Arypyra. Ynara ãko Ritonõpo omiry: “Oesẽkõme Ritonõpo exiryke onukuhpyra ehtoko ipunaka,” ãko, tykase Jezu eya.

¹³ Mame tokurehse joroko tamuru Jezu kukuru poko. Iirypyryme onyripyra tokurehse ynororo. Mame toytose rokẽ aporo.

Imehnõ amorepapatopõpyry

Karirea po

(Mateu 4.12-17; Maku 1.14-15)

¹⁴ Morotoino toytose ropa Jezu Karirea rãnaka ropa. Imaro Ritonõpo Zuzenu jamitunuru kynexine. Moraramẽ Jezu poko tokãtose Karirea põkomo a pata tõ punero, imehnõ kurãkatopõpyry poko eya.

¹⁵ Jutea tõ atamorepatoh tao tamorepase toto eya.

– To! Kure rukukuh mose amorepatō nahe?
tykase toto, Jezu etananō emero.

*Jezu ehtopōpyry poko
Nazare po*

(Mateu 13.53-58; Maku 6.1-6)

¹⁶ Morotoino Nazare pona toytose ropa Jezu, tuātatoṗpyry pona ropa. Mame oserematoḥ ae toytose ynororo atamorepatōḥ taka. Torēnase ytose ynororo moro taka. Mame moro tao xik-ihme toehse Jezu Ritonōṗo omiry sekerematoḥme imehnō netaryme.

¹⁷ Mame Izaja nymerohpyry tokarose imepyny a isekerematoḥme eya. Mame pape typiapose eya ahtaō, tynymenekahpyry tysekeremase eya, ynara tykase:

¹⁸ “Kuesēkō Ritonōṗo Zuzenu ymaro mana,
tymenekase jexiryke eya imehnō
amorepaneme,
etuarimaketō amorepaneme, tōmiry kurā
poko.

‘Totapuruhmakase ropa matose,’ kase toneḥpose
ywy

āpuruhpyry taōkō sā exiketomo a.

‘Tōnure ropa matose,’ kase toneḥpose roropa
ywy tonurākara a.

Ataosanumaketō osanumakeḥpose ropa tooehse
ywy.

¹⁹ Toneḥpose roropa ywy ynara kase ipoetory
tomo a: ‘Seroae opynanohtorỹko Ritonōṗo
mana,’”

tykase Jezu. Izaja nymerohpyry tysekeremase
eya.

²⁰ Morotoino pape totapuruse ropa eya isek-eremaxĩpo. Mame tokarose ropa orutua a, atamorepatoh erase akorehmane a. Mame ty-porohse ropa ynororo kohrame. Tonese eya xine tỹme.

²¹ Mame tōturupitose ynororo eya xine, ynara tykase:

– Seromaroro sero ynysekeremahpyry ajohpe pyra toehse nase ypoko. Onetahpyrykō morararo ypoko kynako, tykase Jezu eya xine.

²² Mame tōsenuruhkase toto:

– To! Mose nysekeremahpyryhxo reh kure kynako, tykase. Imehnō roropa ynara tykase:

– Joze mūkuruhxo tã mose ro roropa, tykase toto.

²³ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ynara katopōpyry ae ro matose ynara āko ya: “Opi warōme awahtao āmoreme osepinoḥko,” katopōpyry ae ro, morara āko matose ya. “Kapanaũ po Ritonōpo jamitunuru tonepose oya imehnō neneryme. Moro sã tyriko taro, oesary nymyry po,” āko roropa matose ya, tykase Jezu eya xine.

²⁴ – Yrome ynara āko ase oya xine, urutō kō eahmāko imehnō mā repe. Yrome esary pōkō mā oneahmara mā toto. (Ritonōpo omiry ekarone omiry etary se pyra imarōkō mana.)

²⁵ Etatoko pahne, zae rokē ynara āko ase oya xine. Pake Eria maro tuhke pytỹpo tō kynexine Izyraeu tomo, konopo oehpyra toehse ahtao. Oseruao jeimamyry motye taropose konopo oehpyra. Moromeĩpo tỹkyryneke pyra toehse toto Izyraeu tō esary po. Tuhke pytỹpo tō toetuari-mase.

²⁶ Yrome eya xine Eria onenyohpyra Ritonõpo kynexine. Imepỹ pytỹpo a rokẽ tonyohse, Sarepeta pono a rokẽ tonyohse ynororo Ritonõpo a, akorehmase. Juteu kara a tonyohse ynororo Xitõ rãnaõ pono a.

²⁷ Mame tuhke roropa ipũ imotatyã moroto Izyraeu tomo Eriseu maro. Yrome toto onukurãkara tokurehse Eriseu. Naamã rokẽ tukurãkase eya. Xiria põ roropa mokyro kynexine juteu kara, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Morarame morara kary etaryke tyya xine tyekĩtapãse toto, atamorepatohtaõkomo.

²⁹ Towõse roropa toto. Jezu tapoise eya xine. Tarose roropa pata poe eya xine kaetoko exikety jakanahmãka Jezu ematohme repe tyya xine. Japery epoe kynexine pata. Moro poe Jezu emapory se toh kynexine repe.

³⁰ Yrome imoihmãkõ rãtakuroko toytose ropa Jezu. Mame toytose ropa rahkene. Enara.

*Jorokohpã kurãkatopõpyry ropa
(Maku 1.21-28)*

³¹ Morotoino Kapanau pona toytose Jezu, Karirea rãnaka. Moroto ahno tamorepase eya oserematoh ae rokene.

³² Mame tõsenuruhkase toto Jezu omiry etaryke tyya xine. Orẽpyra tamorepase toexirykõke eya.

— Zae mose omiry, tykase toto.

³³ Moro tao atamorepatoh tao jorokohpe exikety kynexine. Tykohkohtase ynororo opore, jorokohpe toexiryke.

³⁴ — Jezu Nazare pono, oty se hma yna a? Oty kase moehno? Yna enahkapose? Yna irumekako. Awaro ase. Ritonõpo mũkurume oexiry waro ase.

Inenehpohpyry kurã mase, tykase jorokohpã Jezu a.

³⁵ Mame ynara tykase Jezu joroko a:

– Mynyhme rokẽ exiko. Mose ae otûtako ropa, tykase eya. Mame mokyro jorokohpã tomapose joroko a nono pona repe. Yrome onyryhmara. Moromeĩpo tutûtase ropa rahkene mokyro ae. Morarame toekurãkase ropa.

³⁶ Mame tõsenuruhkase toto, moro taõkõ emero. Ynara tykase toto oseya:

– Otãto puhko keh mose omiry nae? Joroko tõ tûtanohpõko ropa nae, tõmiry ke rokene. Orẽpyra toexiryke, aomiry jamihme nase, tykase toto.

³⁷ Mame Jezu tokãtose eya xine pata tõ punero, Karirea zomye, enara.

*Kurãkõkara kurãkatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.14-17; Maku 1.29-34)*

³⁸ Morotoino atamorepatoh tae toytose ropa Jezu Ximão tapyĩ taka. Ximão merenoty oxirohnõko kynexine itamurume. Mokyro kure pyra exiry tokarose Jezu a imarõkomo a.

– Mokyro ikurãkako ropa, tykase toto.

³⁹ Mame Jezu toytose mokyro enese. Mame tõmiry ke oxirohno tymynyhpãkapose ropa eya. Axĩ towõse ropa ynororo tõxirohkehse ropa toexiryke. Mame tautuhmase ropa Jezu tomo kuranõpokara a.

⁴⁰ Morarame kokonie pukuro imehnomo a tope tõ tonehse, kurãkõkara tonehse ikurãkatohme ropa Jezu a. Mame tomary tyrise toto pona ahtao, emero tukurãkase ropa toto eya.

⁴¹ Joroko tō roropa tutūtanohpose ropa eya mokaro ae. Mame joroko tō tykohtase tutūtarykōme. Ynara tykase toto:

– Ritonōpo mūkurume mase, tykase toto, Jezu waro toexirykōke, Ritonōpo nymenekahpyryme. Morara exiryke tymynyhpākaposē toto Jezu a Ritonōpo mūkurume toehto ekarory se pyra eya xine toexiryke.

*Jezu enetupuhpōpyry Jutea pōkomo a
(Maku 1.35-39)*

⁴² Mame ěmepyryme pata poe Jezu toytose toiroro toehto me tapyi pyra exikety pona. Morarame ahno tomo a tupise ynororo. Mame toporyse ropa tyra xine ahta, turumekarykō se pyra toh kynexine Jezu a.

⁴³ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo omiry kurā poko imehnō pata pōkō amorepary se ase, tuisame aehto pokō. Morara kase Ritonōpo jenehpōase, tykase Jezu eya xine.

⁴⁴ Naeroro pata tō poro toytose ynororo imehnō amorepase, toto atamorepatoh tonō takuroko. Jutea nonory poro toytose ynororo, enara.

5

*Jezu a typoetory tō eahmary
(Mateu 4.18-22; Maku 1.16-20)*

¹ Morarame Kenzare ikuhpo esety kynexine. Moro ehpio Jezu kynexine, imehnō amorepāko Ritonōpo omiry pokō. Ahno tuhke kynexine. Epuepurohmāko toh kynexine, Jezu omiry etary se toexirykōke.

² Mame asakoro kanawa tonese eya nakuatao tymyhse. Tykanarykõ tynomose kana anỹnanomo a. Tarãpa kurikãko toh kynexine.

³ Morarame kanawa aka tõtyrise Jezu, Ximão kanary aka:

– Kanawa isyryhmako pitiko irãnakahme samo, tykase Jezu Ximão a. Mame typorohse ynororo kanawa ao. Mame ahno tõ tamorepase eya kanawa ao tahtao.

⁴ Mame tamorepakehse tyya ahtao ynara tykase Ximão a:

– Kanawa isyryhmakohme sã irãnaka kana anỹtohme, tykase ynororo eya. Mame tisyryhmase irãnaka. Mame:

– Atarãpãkõ ematoko kana anỹtohme, tykase ropa Jezu eya.

⁵ Mame ynara tykase Ximão eya:

– Ỹ toerohse yna itamurume repe. Kana anỹse ynanẽmehno repe. Yrome ananỹpyra ynanekurehno, tykase ynororo eya. – Yrome omorohko. Õmi poe tarãpa emãko ropa ase, tykase Ximão eya.

⁶ Morarame tarãpa tõ tomase ropa eya xine. Kuhxo, tuhke kana tapoise. Tarãpa kararahpoise rokẽ toehse, tuhke kana exiryke.

⁷ Morara exiryke imepỹ tykohmase, kanawa enehtohme eya xine kanawa pehme exiryke. Mame kanawa tonehse rahkene. Asakoro typehkase kehko kana ke eya xine. Neryise rokẽ toehse toto, kanawa tõ pehme exiryke.

⁸ Yrome moro eneryke Ximão Peturu a toseku-muru po typorohse ynororo Jezu ãpataka imehxo

Jezu enetuputyryke tyya. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Tuisa, amekehme sã exiko ywinoino. Popyra ase, iirypyryme, tykase ynororo.

⁹ Tõsenuruhkase toto tuhke kana eneryke tyya xine.

¹⁰ Morararo Ximão marõkomo, Tiaku tomo João maro, atakorõmãkomo, Zepeteu poenomo. Mokaro tõsenuruhkase roropa. Mame ynara tykase Jezu Ximão a:

– Enaromyra exiko. Seromaroro kana poko oerohtoh rumekãko mase. Taroino jomiry ekarory poko rokẽ erohnõko mase. Imehnõ ahno akorehmãko mase Ritonõpo poko toto osetupuhtohme, tykase Jezu eya.

– Ÿ, tykase Ximão.

¹¹ Morarame tykanarykõ tyryhkase eya xine eh-pikoxi ropa. Emero tynomose eya xine, Jezu maro toytotohkõme.

*Ipũ imotahpyry kurãkatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.1-4; Maku 1.40-45)*

¹² Morarame pata pona tooehse Jezu. Moroto ipũ imotahpyry kynexine. Morarame Jezu eneryhtao tõpatapoe toehse ynororo Jezu õpataka. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Tamuxi, ajohpãme sã ukurãkary se awahtao kukurãkako ropa, tykase.

¹³ Mame Jezu a tomary tyrise epona. Ynara tykase eya:

– Ÿ, okurãkary se ase. Tukurãkase ropa mase, tykase eya Jezu. Morara kaxĩpo sã rokẽ toekurãkase ropa ynororo ipũ imotahpyry.

14 Mame ynara tykase Jezu eya:

— Osekãtopyry ke exiko. Okurãkatopõpyry ropa onekaropyra exiko imehnomo a. Topohme rokẽ ytoko Ritonõpo Tapyĩ taka. Osenepota Ritonõpo maro oturukety a, okurãkatopõpyry ropa enetohme eya. Morotoino onekarory ekarota eya, Moeze nymerohpyry omi poe, imehnõ tuarõtatohme okurãkatopõpyry ropa poko, tykase Jezu eya.

15 Yrome Jezu poko totase toto a moro põkõ punero. Mame tuhke ahno tooehse eya aomiry etase. Tuhke roropa kurãkõkara tooehse ekurãkapose ropa eya.

16 Morarame ytosene Jezu ahno esaka pyra, Tummy maro oturuse toiroro.

*Pakaihkapỹ kurãkatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 9.1-8; Maku 2.1-12)*

17 Morarame tyorõ ãmepyry ae ahno amorepãko Jezu kynexine. Parixeu tõ roropa moroto kynexine typorohse, Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ maro. Imepỹ põkõ kynexine mokaro, Karirea rãnaõ põkomo, Jutea rãnaõ põkomo, Jerusarẽ põkõ roropa, enara. Ritonõpo jamitunuru Jezu maro kynexine. Naeroro kurãkõkara kurãkaneme kynexine.

18 Morarame pakaihkapỹ tonehse imehnomo a otuato tapo. Tapyi taka kurãkara arory se toh kynexine Jezu ãpataka repe.

19 Yrome omõsaromepyra toh kynexine ahno tuhke exiryke. Tapyi mypatarãnaka rokẽ tõnuhse toto. Kurãkara roropa taunuhmase eya xine. Morarame tapyi mypatarãnao typiapose eya xine

Jezu etonie. Mame otuato tapo ro tonyhtose kurākara rahkene eya xine, ahno rānaka, Jezu ėpataka.

²⁰ Ynara Jezu tuaro toehse:

– Moxiã juaro, Papa mūkurume jexiry enetupuhnōko mã toto, tykase tyya rokene. Ritonōpo mūkurume aexiry tonetupuhse eya xine. Moro eneryke tyya, ynara tykase Jezu kurākara a:

– Aimo, oorypyry korokāko ase, tykase eya.

²¹ Yrome morara kary etaryke tyya xine ynara tykase Moeze nymerohpyry poko amorepatōkomo, parixeu tō maro:

– Onokyhxo keh mose ro Ritonōpo poenohnōko. Imepỹ rypyry onykorokasaromepyra sytatose ahnome rokē kuexirykōke. Ritonōpo poenohnōko mana, tykase. – Ritonōpo rokē ahno rypyry korokary waro mana, tykase toto oseya rokene.

²² Mame aosenetupuhtohkō waro Jezu kynexine. Ynara tykase eya xine:

– Oty katohme ykerekere mākō matou okurohtao xine?

²³ Oty kary tupime hkopyra oya xine nahe? Ynara kary: “Oorypyry tykorokase mana,” kary te, ynara kary roropa: “Owōko, xikihxikihme ytoytoke,” kary roropa. Oty kary tupime pyra oya xine nahe?

²⁴ Asakoro ro tupime pyra ya. Ahno rypyry korokary waro ase Ritonōpo poe Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Moro poko otuarōtanohorỹko ase, tykase Jezu eya xine. Mame ynara tykase Jezu ytoytopyny a:

– Owōko. Oetueh anỹko. Atapyĩ taka ytoke ropa, tykase Jezu eya.

²⁵ Mame axĩ towõse ropa ytoytopynỹpo ox-imõmãkõ neneryme. Mame totueh tanỹse eya, tytapyĩ taka toytotohme ropa.

– Kure nymyry mase Ritonõpo, tykase ynororo toytoryme ropa.

²⁶ Mame morotõkõ tõsenuruhkase.

– To! Mose ro panõ onenepitopyra reh sytatose, tykase toto. Enaromỹke toh toehse.

– Kure nymyry mase Ritonõpo, tykase roropa toto. – Ritonõpo jamitunuru kurã senetou sero-maroro, tykase toto.

*Typoetryme Rewi eahmatopõpyry Jezu a
(Mateu 9.9-13; Maku 2.13-17)*

²⁷ Morotoino toytose ropa Jezu. Mame kowenu tinerũ apoine tonese eya. Mokyro esety kynexine Rewi. Tineru apoitoh tao kynexine kohrame. Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Ymaro eropa, tykase Jezu.

²⁸ Morara kary etaryke tyya towõse Rewi. Emero tynomose eya jũme Jezu maro toytotohme.

²⁹ Morarame tytapyĩ tao otuhtoh konõto tyripose Rewi a Jezu otuhtohme. Tuhke kowenu tinerũ apoinanõ roropa tooehse otuhse imaro xine. Imehnõ roropa morotona tooehse otuhtoh pona.

³⁰ Morarame Jezu poetory tõ tykerekere mase parixeu tomo a, Moeze nymerohpyry poko amorepatõkomo a roropa. Ynara tykase toto:

– Oty katohme otuhnõko matou eukuru ãnõko roropa matou, kowenu tinerũ apoinanõ maro, iirypyrymãkõ maro? tykase toto.

³¹ Yrome Jezu a tozuhse ynaroro. Ynara tykase:

– Kurãkõ topinopyrykõ se pyra mã toto. Kurãkõkara rokẽ topinopyry se mana.

³² Moro saaro tooehse ywy, kurākō eahmase pyra, zae exiketō eahmase pyra. Iirypyrymākō eahmase oepyase, ynara katohme eya xine: “Oorypyrykō irumekatoko,” kase oepyase, tykase Jezu eya xine.

*Otuhyra ehtoh poko amorepatoh poko Jezu a
(Mateu 9.14-17; Maku 2.18-22)*

³³ Moromeïpo ynara tykase toto Jezu a ikerek-erematohme:

– João poetory Ritonōpo maro otururuhtao otuhyra toto, kurehxo Ritonōpo maro tōturutohkōme. Morararo parixeu poetory tomo otuhyra toto. Otātome o poetory tō rokē emero otuhnōko, eukuru ěnōko? tykase Jezu a toto.

³⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto, ynara tykase eya xine:

– Ypoetory tō emero otuhnōko tymaro xine jexiryke. Ywy pytakety sã rokē ase. Erěnatoh toehse ahtao pytakety epe tō mã tuenikaro rokē otuhnōko, eukuru ěnōko. Tãkye roropa toto, pytakety maro toexirykōke, topekō maro toexirykōke.

³⁵ Morarame imeïpo pytakety arōko imehnō mana. Morara ahtao rokē pytakety epe tō mã otuhyra exiko mã toto toemynyhmarykōke. Morararo ypoetory tō tymaro xine pyra jahtao otuhyra mã toto, typoe xine rokene, tykase Jezu eya xine.

³⁶ Morarame osenetupuhtoh tokarose eya xine Jezu a. Ynara tykase ynōroro:

– Upo kurã onyxihkara sytatose upo pakato pitahmatohme. Upo kurã xihkaryhtao upo pakato

pitahmatohme, upo kurã ahnikãko sytatose. Upo pakato pitahmãko sytatose mõpãme rokene.

³⁷ Morararo uwa eukuru tyrisenã onyripyra sytatose ã pakato aka. Ë pakato aka uwa eukuru tyrisenã riryhtao, ihmõko mana eukuru jehnahpyry ke. Mame eukuru ekuãnõko, atahnikãko. Ëtypyry roropa popyra exiõko mana.

³⁸ Mãpyra eukuru ã tyrisenã aka eukuru tyrisenã tarykase ahtao atahnikara mana.

³⁹ Morararo eukuru jehnahpyry ãnanomo. Jehnahpyry exiõpo eukuru tyrisenã se hkopyra mã toto. “Eukuru pakato kurehxo,” ãko toh mana. (Morararo atamurukõ omihpyry se rokẽ awahtao xine jomiry se pyra matose,) tykase Jezu eya xine.

6

Oserematoh esẽme Jezu ehtoh poko (Mateu 12.1-8; Maku 2.23-28)

¹ Morarame tupito pona toytose Jezu oserematoh ae, typoetory tõ maro. Mame arexi panõ typohse ipoetory tomo a. Tamixihse eya xine ihmomikatohme. Tonahse roropa eya xine.

² Yrome ynara tykase parixeu tomo eya xine.

– Oty katohme erohnõko matou? Moeze nymerohpyry omipona pyra matose: “Oserematoh ae erohpyra ehtoko,” katopõpyry omipona pyra matose, tykase toto Jezu a. (Arexi puhturu amixikyryhtao erohtoh sã parixeu tomo a kynexine. Morara exiryke Jezu poetory tõ popyra sã tokarose eya xine.)

³ Morarame Jezu a tozuhse ynaroro:

– Tawi tō ehtopōpyry poko onysekeremara ro hmatou? Mokyro omise toehse, typoetory tō maro.

⁴ Mame Ritonōpo Tapyī taka tomōse ynororo typoetory tō maro. Wyi tonese eya xine. Imehnō nekarohpyry kynexine Ritonōpo zurume. Moro onenahpopyra kynexine Moeze omihpyry ae ro. Arāo pakō zurume rokē kynexine repe. Yrome moro tonahse Tawi tomo a. (Mame moro enahxīpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonōpo kynexine eya xine.)

⁵ – Ywy ase oserematoh esēme oserematoh rihpōme jexiryke, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke, tykase Jezu eya xine.

Aosemahmirihmahpyry kurākatopōpyry ropa Jezu a

(Mateu 12.9-14; Maku 3.1-6)

⁶ Morarame imepỹ oserematoh ae ropa tomōse Jezu atamorepatoh taka imehnō amorepase. Morarame ahno tooehse Jezu a, apotunuru wino aosemahmirihmahpyry.

⁷ Moro tao Moeze nymerohpyry poko amorepatōkō kynexine parixeu tō maro. Ahno kurākary enery se toh kynexine Jezu a oserematoh ae. “Mokyro popyra mana. Moeze nymerohpyry omipona pyra mana,” kary se toh kynexine. Morara exiryke toraximase eya xine, Jezu hxirotohme tyya xine.

⁸ Yrome toto osenetupuhtoh waro Jezu kynexine. Ynara tykase Jezu aosemahmirihmahpyry a:
– Osehko xiaro yna rātaka, tykase eya.

Mame towōse ynororo. Toytose ahno rātaka.

⁹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Kuezuhtoko. Oty riry kure kyya xine osere-matoh ae Moeze nymerohpyry omipona kuahtao xine, ahno kurākary, imehnō ryhmary? Oty riry kure kyya xine, imehnō poko kuenupunarykomo, imehnō enahkary? tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Morarame t̄ykakoxi t̄ōsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo aosemahmirihmahpyry a:

– Oemary enuhmako xiaro, tykase eya.

Morarame t̄ātaporamase eya. Kure ropa toehse ynororo.

¹¹ Mame moro eneryke tyya xine tyekītapāse toto yronymyryme. T̄ōximōse toto oturutohme Jezu ryhmary poko tyya xine.

*12mākō menekatopōpyry Jezu a
(Mateu 10.1-4; Maku 3.13-19)*

¹² Morarame Jezu toytose ypy pona Tummy maro oturuse. Moroto t̄ōmehse ynororo t̄ōtururu poko Tummy maro, Ritonōpo maro.

¹³ Morarame t̄ōmehse ahtao, tymarōkō tykohmase tyya. Mame 12me tymenekase eya tynenyokyryme.

– Jomi poe ytoytōko matose jomiry ekarose pata t̄ō punero, tykase ynororo eya xine.

¹⁴ Mame ynara inymenekatyā kynexine. Ximão, mokyro tosehapse ropa Peturume Jezu a. Zakorō roropa tymenekase Ātare, Tiaku te, João roropa te, Piripe te, Patoromeu roropa tymenekase te,

¹⁵ Mateu te, Tome te, Tiaku, Aupeu mūkuru kynexine te, Ximão imepyny, juteu t̄ō esary pynoto te.

¹⁶ Juta, Tiaku mŭkuru ynororo kynexine te, Juta Ixikariote roropa. Jezu ewokaneme kynexine ynororo. Enara tymenekase toto Jezu a.

*Ahno amorepatopõpyry, ikurãkatopõpyry enara
(Mateu 4.23-25)*

¹⁷ Morarame ypy poe tyhtose ropa Jezu 12mãkõ maro. Mame jakuraramã pona tooehse tahtao to-typhse ynororo typoetory tõ maro. Imoihme ipoetory tõ kynexine. Imehnõ roropa tuhke tooehse morotona Jutea nonory põkomo, Jerusarẽ põkõ roropa. Tuna konõto ehpiõkõ tooehse roropa Tiro põkomo, Xitõ põkomo, enara tooehse toto morotona.

¹⁸ Jezu omiry etase tooehse toto. Kurãkõkara ekurãkapose roropa tooehse toto. Joroko tõ nyryhmatyã roropa tooehse ekurãkapose roropa. Morarame tukurãkase ropa toto eya.

¹⁹ Jezu temuhmary se toh toehse, emero, toekurãkapotohkõme eya, ijamitunuru enetuputyryke tyya xine. Mame toekurãkase ropa toto. Enara.

*Tãkye ehtopo, emynyhmatopo roropa
(Mateu 5.1-12)*

²⁰ Morarame typoetory tõ tonese Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tãkye matose, tymõkomokãkara.

Ritonõpo oesëkõme enetuputyryke oya xine tãkye exiko matose.

²¹ – Tãkye roropa matose omise exiketomo.

Imeĩpo otuhnõko matose. Tuesapare exiko roropa matose.

– Amarokõ roropa xitaketomo, tãkye ehtoko.

Imeĩpo exianãko ropa matose.

22 — Tākye matose ozehno xine imehnō ahtao Kapu ae Ayhtohpyry poetoryme oexirykōke. Orumekatorỹko imehnō mā repe, opoihtotorỹko roropa toh mā repe, onetāpatorỹko roropa mā toto ypokoino.

23 Tākye rokē ehtoko morara ahtao, itamurume kurā tukurākase exiryke kapu ao Papa esao, okyryrykōme. Ozehno xine toto ehtoh sã urutō kō zehno itamuru tō kynexine roropa pake, Ritonōpo omiry poko imehnō amoreparyhtao eya xine, tykase Jezu eya xine.

24 — Naeroro tomeseke ehtoko tymōkomoke exiketomo.

Atākyemāko matose seromaroro tymōkomoke oexirykōke repe, oepehpyrykō oemarykō po toehse exiryke.

Yrome imeĩpo atasamāko myhē matose.

25 — Atākyemāko matose repe, tuesapare exiketomo. Imeĩpo atasamāko ropa matose.

Emitapānōko roropa matose.

— Amarokō roropa exianaketomo, imeĩpo atasamāko ropa matose, ihnamōko matose, xitāko.

26 — Tomeseke ehtoko imehnomo a oeahmarykohtao oenekunohpyra xine toto ehtohme. Ynara exiryke, pake oeahmarykō sã urutō kō toahmase roropa azahkuru exiketomo a oxisã toexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Ozehnotokō pyno ehtoko

(Mateu 5.38-48; 7.12)

27 Morarame ynara tykase Jezu totananomo a:

— Ose xine pyra exiketō pyno ehtoko. Kure rokē ozehnotokō tyritoko roropa.

²⁸ Kure rokē okerekeremananō tyripotoko Ritonōpo a. Oturutoko Ritonōpo a ohtomananōkō poko roropa kure toto ritohme roropa.

²⁹ Mame imepyny a oēpatapihmorykohtao, osetoro osēpatapihmopotoko eya. Oupōkō tapoise ahtao imepyny a, ometŷkō roropa ekarotoko eya.

³⁰ “Okyryrykō se ase,” karyhtao imehnomo a oya xine, ekarotoko rokē eya xine. Mame okyryrykō tarose axītao rokē ahtao imehnomo a moro onupuxihkara ropa ehtoko.

³¹ Kure rokē orirykō se matose imehnomo a. Naeroro imehnō kure rokē tyritoko roropa, kure orirykō se oehtohkō sā imehnomo a.

³² — Morarame opyno exiketō se rokē awahtao xine, popyra exiketō motye nymyry pyra matose. Kure oripyra xine Ritonōpo mana opyno exiketō se rokē awahtao xine. Pohnō mā morararo. Typyno xine exiketō se rokē mā toto, typyno xine exiketō kara se pyra mā toto.

³³ Morararo kure orinanōkō rokē riryhtao kure oya xine, zae pyra matose. Kurā ke oepehmara xine Ritonōpo mana morara awahtao xine. Iirypyrymākō morararo, kure tyrinanō rokē kure rīko mā toto.

³⁴ Morararo omōkomory ekaroryhtao oya xine imehnomo a axītao rokene, toto waro oexirykōke. Ekarōko ropa oya xine: “Ise ropa ase,” karyhtao oya xine. Morara awahtao xine oty katohme: “Ritonōpo zamaro ywy,” āko matou? Popynō morararo omomŷke pyra mā toto tope tomo a tymōkomorykō ekarory poko, morohne apoiry ropa waro toexirykōke.

³⁵ Morara exiryke ynara rokē ehtoko,

asatokõkara pyno ehtoko. Kure rokẽ tyritoko toto. Ækorehmara xine exiketõ roropa akorehmatoko. Morara awahtao xine kurã ekarõko Ritonõpo oya xine mana itamurume, imeĩpo kapu ao. Mame Ritonõpo Imehxo Exikety poenõme exĩko matose, kure Ritonõpo exiryke, “Kure mase,” kara exiketomo a roropa, iirypyrymãkomo a roropa.

³⁶ Mame imehnõ poko oenupunatoko, Omykõ kapuaõ samo, opoko xine aenupunatoh sã roropa oenupunatoko imehnõ poko, tykase Jezu eya xine.

Imehnõ apiakary poko
(Mateu 7.1-5)

³⁷ — Imehnõ onekaropyra ehtoko popyra, popyra oekaropyra xine Ritonõpo ehtohme roropa. Imehnõ onyxropyra ehtoko ohxyropyra xine Ritonõpo ehtohme roropa. Imehnomo a oryhatopõpyrykõ poko awamekaro xine rokẽ ehtoko. Morarame oorypyrykõ korokãko Ritonõpo mana.

³⁸ Imehnomo a okyryrykõ ekarotoko itamurume. Mame oya xine kure toehtoh ekarõko mã Ritonõpo roropa onekarohpyrykõ saaro. Moro motyẽkãko kuhse Ritonõpo mana. Oemarykõ pehkãko mana onekarohpyrykõ saaro imehnomo a. Moro saaro ekarõko ropã Ritonõpo oya xine mana, tykase.

³⁹ Morarame ynara tykase ropã Jezu eya xine, enetupuhthome eya xine:

— Otãto tonurẽkara tysã exikety arõko hnae? Arypyra, tysã exikety aroryhtao tonurẽkara a epukãko rokẽ toh mana oramã etonie toytoyto-rykohtao.

⁴⁰ Morarame tamorepanekõ onymotyëkara mã toto. Tãtamorepakehse tahtao xine tamorepanekõ sã exiõko toh mana, tykase.

⁴¹ — Otarãme imepỹ mã iirypyryme pitiko rokẽ repe. Wewe akumuru pitiko enuru ao exikety sã mana. Yrome oorypyrykõ pitiko rokẽ pyra mana, wewe konõto onu ao exikety sã mana. Morara awahtao xine imehnõ rypyry enëko rokẽ matose. Yrome oorypyrykõ onenepyra amarokomo.

⁴² Imehnõ kerekeremaryhtao oya xine otarame ynara ãko matose eya xine: “Wewe akumuru pitiko moro oenuru ao. Ouxi,” ãko matose repe. Yrome oenurukõ ao roropa wewe konõto exiry waro pyra matose. Onekunohto rokẽ matose. Osemazuhme aporo wewe konõto toutoko oenurukõ ae. Moromeĩpo kurehxo enëko matose. Imepỹ enuru ae wewe akumuru oũko ropa matose kure õsenuhmarykõke. Moro saaro osemazuhme oorypyrykõ irumekatoko. Moromeĩpo kurehxo imehnõ akorehmãko matose, iirypyrykõ rumekapory poko, enara, tykase Jezu eya xine.

*Otyro eperytatoh poko sã amorepatopõpyry
(Mateu 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu roropa:

— Otyro zoko kurã eperytara mana xihpyryme. Morararo ãtaryka xihpyry kurãme eperytara mana.

⁴⁴ Topere eneryhtao kyya xine otyro zoko enetupuhnõko sytatose; omoxiõno zoko fikume eperytara mana, morararo ãtaryka zoko mã uwame eperytara mana.

⁴⁵ Kure awahtao xine kure osenetupuhnõko matose okurohtao xine, õmirykõ roropa kure

exīko. Māpyra popyra awahtao xine popyra roropa osetupuhnōko matose okurohtao xine. Ōmirykō popyra roropa exīko mana, enara.

*Tapyi riry poko sã amorepatopōpyry
(Mateu 7.24-27)*

⁴⁶ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Oty katohme hkoh ynara āko matou ya: “Jesē mase. Jesē mase,” āko matose repe ya, yrome jomipona pyra matose.

⁴⁷ Jomiry etaryhtao oya xine, jomipona awahtao xine roropa, tuaro exīko matose. Imepỹ tuaro exikety sã matose.

⁴⁸ Tuaro exikety a tytapyĩ tamose tūporē po. Mame konopo tooehse itamurume. Tuna tukumase. Mame tyryrykane konōto tooehse, jamihme tapyi pokona tooehse. Yrome tapyi onemara kure tyryse exiryke tūporē po.

⁴⁹ Yrome jomiry etananō jomipona pyra toehse ahtao tuaro pyra exiketōme mã toto. Imepỹ tuaro pyra exikety sã roropa exīko mã toto. Tytapyĩ tyryse eya isawã po repe. Mame konopo tooehse itamurume. Tuna tukumase roropa. Mame itapyĩ tomase tyryrykane a nakuaka. Mame tuna a tarose tapyi, tykase Jezu eya xine.

7

*Sajētu poetory kurãkatopōpyry Jezu a
(Mateu 8.5-13)*

¹ Morarame morohne poko mokaro amorepakehxīpo Jezu toytose ropa Kapanau pona. Moroto soutatu esē kynexine, sajētu.

Ipoetory tō 100me kynexine, soutatu tomo. Romanome kynexine ynororo, juteu kara.

² Inamoto kure pyra toehse. Ipyno pohto rokē pyra kynexine. Orihsasaka toehse ynororo.

³ Mame Jezu ekary totase ahtao sajētū a, imehnō tonyohse eya Jezu enehtohme. Juteu tamuxiry tō tonyohse eya mokyro kurākatohme.

⁴ Mame Jezu a toytose tahtao xine, ynara tykase toto eya:

— Oenehse ynanoehno Sajētū omi poe, inamoto kurākatohme ropa oya. Oytory kure yna a ynororo kure yna a exiryke. Yna pyno mana,

⁵ Juteu tō pyno. Atamorepatoh tyripose roropa eya yna atamorepatohme. Morara exiryke kyryh kaxiko, aomipona, tykase toto Jezu a.

⁶ Naeroro toto maro toytose Jezu. Mame moe hkopyra toehse ahtao tope tō tonyohse ropa sajētū a, Jezu maro toto oturutohme ropa. Morarame tōsēpatakāmase toto. Ynara tykase toto Jezu a, sajētū omihpyry tokarose eya xine:

— Oserekohmara exiko ytapyī taka ooepyry poko. Tuisa konōto kara ase nykā rehne.

⁷ Ime pyra roropa ase. Naeroro ytopyry roropa ase oya ihxipŷke jexiryke, nykā rehne. Ōmiry ke rokē ypoetory ikurākako aekurākatohme ropa, nykā rehne.

⁸ Ywy roropa tosēke ase, typoetoke roropa ase soutatu tō ke. “Ytoko,” karyhtao ya, ytōko ypoetory mana, jomipona. “Osehko,” karyhtao imepyny a, oehnōko roropa mā ya. “Enara tyriko,” karyhtao ya, tyrīko mā toh roropa jomipona. Moro saaro mase ōmiry ke kurākōkara kurākary

ropa waro mase, nykā reh sajĕtu, tykase ineny-ohtyã Jezu a.

⁹ Mame morara kary totase ahtao Jezu a:

– To! tykase. Tõsenuruhkase. Mame tymarõkomo a toeramase ynororo, ynara tykase eya xine:

– Tonetupuhse ywy mokyro a yronymyryme. Juteu kara mokyro repe yrome jenetupuhno. Mokyro panõ onenepitopyra reahse Izyraeu tõ htao. Morara exiryke inamoto kurākāko ropa ase, tykase eya xine Jezu.

¹⁰ Mame mokyro poetory tõ toytose ropa, tosĕkõ tapyĩ taka. Moro tao kuranõpokara kure ropa tonese eya xine, toekurākase ropa, Jezu omiry ke rokene. Enara.

Pytÿpo mŭkuru ĕsemākatopõpyry ropa Jezu a

¹¹ Moromeĩpo imepÿ pata pona toytose Jezu, Naĩ pona typoetory tõ maro. Tuhkākõ roropa toytose Jezu maro.

¹² Mame pata omõtoh taka tooehse tahtao xine ekepyry aronanõ tonese eya xine. Pytÿpo mŭkuru kynexine aorikyhpory, toirõ kynexine imŭkuru. Mame tuhke pata pōkõ mokyro maro toehse, pytÿpo maro zonemyry enese.

¹³ Morarame mokaro eneryke tyya sam tykase Jezu tukurohtao. Toenupunase roropa ynororo pytÿpo poko. Ynara tykase eya:

– Xitara exiko, tykase eya Jezu.

¹⁴ Morarame toytose ynororo, ekepyry ĕ apose. Mame aronanõ totypohse ahtao ynara tykase Jezu, aorikyhpory a:

– Aimo owōko ty, tykase eya.

15 Mame sēpe towõse ynororo. Mame tõmitase ropa ynororo. Mame Jezu a tyněsemãkahpyry ropa tokarose ropa jeny a.

16 Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase toto. Kure Ritonõpo tyrise eya xine. Ynara tykase toto:

– Kure kuhse mase, Ritonõpo. Ritonõpo omiry poko urutõ imehxo exikety kymaro xine mana. Kypynanohse xine Ritonõpo tooehse, tykase toto.

17 Morarame Jezu tokãtose eya xine juteu tõ patary punero, imehnõ pata põkõ punero, enara.

*João a typoetory tõ enyohtopõpyry poko Jezu maro toto oturutohme
(Mateu 11.2-19)*

18 João poetory tomo a Jezu ehtopõpyry tokarose tosěkomo a. Mame asakoro typoetory tõ tykohmase tyya.

19 Mame toto enyohne oturupotohme Jezu a. Ynara tykase João, eya xine:

– Ynara kahtoko Jezu a: “Ritonõpo nymenekahpyry eraximãko ynanase. Ynoro hmahno? Ynorome pyra awahtao, imepõ eraximãko ynanah?” kahtoko ke Jezu a, tykase João tynenyohtyamo a.

20 Morarame tooehse toto Jezu a. Ynara tykase eya:

– Ahno ĕpurihkahpõ yna enyohno oturupotohme oya. Omoro toko hma: “Oehnõko mana,” katopõpyry João a. Ynorome pyra awahtao imepõ eraximãko ynanah? tykase toto Jezu a.

21 Morarame mokaro morotona toytose ahtao tuhke kurãkõkara kurãkãko Jezu kynexine. Inyrokurukõ roropa tymynyhpãkapose ropa eya.

Jorokohpã kõi roropa kure ropa tyripose eya. Tonurãkara roropa tonutanohpose ropa eya.

²² Morarame ynara tykase Jezu João neny-ohtyamo a:

— João a ytotoko ropa. Zurutatoko ynyriry poko, onetahpyrykõ poko, onenehpyrykõ poko: tonurãkara kure osenuhmãko ropa, ytoytopynỹpo tõi kure ytoytõko ropa, xikihxikihme ytoytõko mã toto, ipũ imotatyã kure exiiko ropa mana, otato pyra aehtyã otato exiiko ropa mana. Aorihtyã êsemãnõko ropa mã toto. Kure Ritonõpo ehtoh waro pyra exiketõ tuarõtãko mã toto Ritonõpo omiry poko, enara.

²³ Mame tãkye kuhse matose exiiko jenetupuhkehyra awahtao xine, poremãpyra awahtao xine, kahtoko João a, tykase Jezu eya xine.

Jezu oturutopõpyry João poko

²⁴ Mame João nenyohtyã toytose ropa toto ahtao, ynara tykase Jezu imoihmãkomo a João poko.

— João maro mytoatose ahno esaka pyra. Oty enesehxõ mytoatose morotona. Pyrouimo panõ tyryrykane naronarory enese mytoatose repe? Orutua jamitu kara enese mytoatose?

²⁵ Onoky enese mytoatose? Kurã ke autupohtopyry eneseh mytoatose? Yrome kurã ke autupohtotyã tuisa tapyi kurã tao rokẽ mã toto, pata esã tapyi tao roropa mã toto.

²⁶ Kuurutoko. Onoky enese mytoatose? Ritonõpo omiry poko urutõ enese mytoatohse? “ÿ,” kahtoko, kuezuhoko. Ynara ãko ase oya xine,

Ritonõpo omiry poko urutõ motye exikety kuhse tonese oya xine, João mokyro.

²⁷ Etatoko ke, mokyro poko ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Ynenyokyhpyry mose ro, äko Ritonõpo. Osemazuhme mose ro aropõko ase oesemary rineme samo. Imehnõ tuarõtanohneme mana,” katopõpyry Ritonõpo a tymerose mokyro poko, tykase Jezu.

²⁸ — Ynara äko ase oya xine, ahnome aenurutyã motye João mana, ahno ëpurihkahpono. Emero motye mana. Yrome Ritonõpo poenõme aenurutyã mã ime pyra ro tahtao xine João motye ro toh mana, tykase Jezu eya xine.

²⁹ Tuhkãkomo a totase Jezu omiry, kowenu tinerũ apoinanomo a roropa totase.

— Zae Ritonõpo mana, tykase toto. Pake João omiry etahpõkõ kynexine. Ritonõpo omipona tohse toto. Tõsëpurihkaposë roropa toto João a tonetupuhse tyya xine exiryke.

³⁰ Yrome parixeu tõ Ritonõpo omipona se pyra toh kynexine, Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ maro. Pake João a ytopyra toh kynexine osëpurihkaposë.

³¹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

— Oty sã seromatokõ Izyraeu tomo? Onoky sã roropa toh nae?

³² Poetohti sã mã toto osepekahtoh tao, kohrame exiketõ samo. Ynara äko toto poetohti oxime rokë kohkohtãko: “Ynaneto rue repe onetarykõme, yrome wara matokene. Mame ynanyhnamõ roropa repe onetarykõme, yrome onyhnampyra matokene. Oty se keh matou?” äko toto oseya rokene.

³³ Mokaro sã matose. Ynara exiryke, João, ahno ĕpurihkaneme tooehse oya xine repe. Toitoine otuhyra kynexine tōtururu poko Ritonōpo maro, jehnahpyry roropa onēpyra kynexine. Yrome amarokō ynara tykase ipoko: “Jorokohpe mokyro,” matose ipoko.

³⁴ Morarame Kapu ae Ayhtohpyry tooehse roropa oya xine. Tōtuhse ynororo. Eukuru tōse roropa eya. Yrome ynara matose ipoko: “Enetoko ke, mokyro aotukurujano, eukuru ĕne, kowenu tinerũ apoinanō epeme, iirypyrymãkō epeme roropa,” matose ipoko roropa.

³⁵ Yrome Ritonōpo omipona se exiketō mã tuaro Ritonōpo ehtoh enetupuhnōko. Zae aehtoh enetupuhnōko roropa mã toto.

Jezu otuhtopōpyry parixeu tapyĩ tao

³⁶ Morarame Jezu toahmase parixeu a tytapyĩ taka aytotohme otuhse. Parixeu esety Ximão kynexine. Mame itapyĩ taka toytose Jezu. Mame typorohse kohrame otuhtoh pona.

³⁷ Moro pata po nohpo kynexine, iirypyrymano, orutua kō poko exikety. Morarame: “Jezu toytose parixeu tapyĩ taka otuhse,” kary totase tyya ahtao, parixeu tapyĩ taka toytose roropa ynororo. Mame ixtaratu typyne exikety tarose eya topu risē ao, arapaxturu ao.

³⁸ Mame Jezu mykakoxi typorohse ynororo, eponaro. Tyxitase ynororo, tyrypyry rumekary se toexiryke. Tōxity ke Jezu pupuru tysys̄mase eya. Moromeĩpo tũsety ke ipupuru tykorokase ropa eya tyxitakehx̄po. Typohse roropa ipupuru

pona eya. Ixtaratu ke roropa typopase roropa eya, eahmaryme tyya, ipyno toexiryke.

³⁹ Moro eneryke tyya, ynara tykase Jezu kohmahpono, parixeu tukurohtao:

– Mose Ritonõpo poe urutõme nymyry ahtao, nohpo tupupuru poko exikety enetuputyry. Iirypyryme mose nohpo ehtoh waro exiry, tykase ynororo tukurohtao rokene.

⁴⁰ Morarame ynara tykase Jezu Ximão a:

– Ximão, jotururu se ase amaro, tykase.

– Oty poko? tykase. – Kaxiko, kuuruko, tykase Ximão Jezu a. Mame ynara tykase Jezu:

⁴¹ – Asakoro orutua kō kynexine, tosẽkō tinerũ apoihpõkomo. Toiro orutua a tineru tapoise 500 miime. Imepyny a 50 miime rokẽ tapoise.

⁴² Morarame tynapoihpyrykõ epehmary se ropa toh tohse repe. Yrome tosẽkõ onepehmasaromepyra toh kynexine asakoro ro, tytineruke pyra toexirykõke. Moro eneryke tyya toenupunase toto poko esẽkomo. Ynara tykase ynororo: “Otara kara ywy roro moro epehmãko ase onepehmara oehtohkõme,” tykase typoetory tomo a esẽkomo.

– Ximão, morara ahtao onoky tokoh tosẽ sehxo nae? tykase Jezu, tõturupose parixeu a.

⁴³ Mame ynara tykase Ximão:

– Otarãme mokyro, tuhkehxo tineru apoihpono. Mokyro tosẽ sehxo mana, tykase Ximão. Ynara tykase Jezu eya:

– Zae mase morara karyke oya.

⁴⁴ Morarame nohpo a toeramase Jezu. Ynara tykase ynororo Ximão a:

– Mose nohpo enēko mase. Atapyī taka oehno. Yrome jepuhkurikatoh onekaropyra makē ya. Mose nohpo rokē upupuru kurikano tyxity ke. Tūsety ke upupuru tykorokase roropa eya.

⁴⁵ Tomōse atapyī taka jahtao ypohpyra roropa makene. Yrome mose nohpo jeahmakehpyra mana upupuru pona.

⁴⁶ Jūsety anahpara roropa makene typroxinē ke. Mose nohpo rokē upupuru popano ixtaratu ke.

⁴⁷ Morara exiryke ynara āko ase oya, mose ypoko toenupunatoh ke otuarōtanohtorŷko mana tyrypyry tuhke korokatopōpyry poko ya. Imepŷ mā pitiko tyrypyry tykorokase ahtao, morararo pitiko rokē ypoko enupunāko mana, tykase Jezu parixeu a.

⁴⁸ Morarame ynara tykase Jezu nohpo a:

– Oorypyry ykorokano, tykase.

⁴⁹ Mame imehnō otuhketō ynara tykase toto oseya rokene:

– Onoky mose ro iiryrypyry korokane? tykase toto.

⁵⁰ Mame ynara tykase Jezu nohpo a:

– Tonetupuhse oya jexiryke typynanohse mase. Ytoko ropa. Torētyke pyra exiko, tykase Jezu eya.

8

Nohpo tō ytoto pōpyry Jezu maro

¹ Moromeīpo Jezu toytose pata tō poro Ritonōpo omiry kurā poko imehnō amorepase. Toto esēme Ritonōpo exiry poko tamorepase toto eya. Ipoetory tō roropa 12mākō toytose imaro.

² Nohpo tō roropa toytose imaro inukurākatyamo, jorokohpanōpo tomo,

kuranõpotõkara, enara toytose toto. Toiro esety Maria kynexine, mokyro esety akorõ Matarena kynexine. Mokyro ae 7me joroko tõ tutütanohpose ropa pake Jezu a.

³ Joana roropa imaro toytose, Erote poetory esẽ pyty. Tuisamehxo kynexine inio, esety Kuza. Susana roropa toytose. Imehnõ nohpo tõ roropa tuhke toytose Jezu maro. Mokaro toenupunase Jezu poko. Ipoetory tõ poko roropa toenupunase toto. Tymõkomorykõ tapiakase eya xine, ekarotohme Jezu tomo a, zotykö tahnose eya xine.

*Ipuhturu pahne poko sã ahtatohme
(Mateu 13.1-9; Maku 4.1-9)*

⁴ Morarame imehnõ oehkehpyra ehse Jezu a, imeimehnõ pata tõ põkomo. Morarame imoihme toehse toto ahtao tamorepase toto Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine, enetupuhtohme toto a.

⁵ — Orutua toytose otyro puhturu pahse sapararahme, ahtatohme. Mame ipuhturu papyryhtao eya tupito po ipuhturu toepukase roropa osema tao. Moro tytütũmase ahno a. Torõ tomo a roropa tonahse.

⁶ Mame ipapyryhtao, topuxikiri htaka toepukase roropa, ipuhturu. Moro tõxihtase axĩ repe. Yrome taremäse ropa tuna pyra exiryke nono ao.

⁷ Mame ipapyryhtao ro ipuhturu toepukase roropa ätaryka htaka. Moro tahtase repe yrome ätaryka a toise.

⁸ Morarame nono kurã pona toepukase ipuhturu. Moroto kure tahtase, toperytase roropa. Tuhke toperytase, enara.

Mame etyhpyrme ynara tykase Jezu:

– Typanare awahtao xine etāko matose, tykase Jezu eya xine.

Tuarōtanohtopōpyry otyro puhturu arykahpō poko

(Mateu 13.10-23; Maku 4.10-20)

⁹ Morotoino ynara tykase ipoetory tō Jezu a:

– Oty poko hko moturuno moro poko samo? tykase toto eya.

¹⁰ Mame Jezu a tozuhse toto. Ynara tykase:

– Kuesēkōme Ritonōpo ehtoh poko zuaro exīko matose enetuputyryke oya xine. Yrome imehnō amorepāko ase tupimā ke rokene, enetupuh-tohme eya xine repe. Yrome onenetupuhpyra toh mana. Etatohme roropa eya xine repe. Yrome onenetupuhpyra mā toto, tykase Jezu eya xine.

¹¹ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ynekarohpyry otyro puhturu papyry poko ynara mana, ipuhturu sã Ritonōpo omiry mana.

¹² Mame ipuhturu aepukahpyry osema taka sã Ritonōpo omiry etananō repe. Mame joroko tamuru oehnōko mana Ritonōpo omiry apoitohme ropa ikurohtaka xine, aomipona pyra toto ehtohme, osepynanohpopyra Ritonōpo a toto ehtohme.

¹³ Mame ipuhturu aepukahpyry topuxikiri htaka, imehnō Ritonōpo omiry etananō samo. Mame omi kurā etaryke tyya xine tãkye exīko toh mā repe. Yrome toto kurohtaka aomiry omōpyra samo. Axītao rokē enetupuhnōko toh mā repe. Yrome toetuarimarykohtao axī poremānōko ropa mā toto.

¹⁴ Morararo imepỹ ipuhturu toepukase ahtao ātaryka htaka, moro sã Ritonōpo omiry etananō mā

repe. Mame torētyke toexirykōke tymōkomoke se roropa, typenetarykō poko roropa. Morohne mā Ritonōpo omiry eīko, ātaryka samo. Eperytara sã mā toto tukurohtao xine, ekurehnōko.

¹⁵ Māpyra ipuhturu aepukahpyry nono kurã pona, moro sã Ritonōpo omiry etananō mana. Kure Ritonōpo omiry etãko toto. Wenikehpyra roropa exīko toto. Aomipona roropa toh exīko. Penekehpyra roropa toh mana. Aomiry ekarōko imehnomo a enetupuhpotohme. Mame enetupuhporyhtao eya xine eperytãko sã mā toto, tykase Jezu eya xine.

Oezurukō ononēpyra ehtoko katopōpyry Jezu a (Maku 4.21-25)

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Nāparina pitiko saerehkane zukaxīpo onyripyra sytatose mukuxi zopikoxi. Onyripyra sytatose epehtoh zopikoxi roropa. Jarao rokē tyrīko sytatose kae, apō pona saerehkatohme, oehketō zeipotohme, toto osenuhmatohme roropa.

¹⁷ Emero zonētyã zumakãko mana aryhnaka tyripōko Ritonōpo mana. Emero etapuruhpyry etapuruhmakãko roropa mana jarao ehtohme, tykase Jezu eya xine.

¹⁸ — Naeroro tuaro ehtoko, tomeseke roropa ehtoko onetahpyrykō poko. Nae exiketō tuhkehxo apoīko. Yrome aryryra exiketō ikyryrykō ipuxihkãko emahpoe xine. Morararo kure jomiry etaryhtao oya xine tuhkehxo enetupuhnōko matose. Yrome jomiry kure onetara awahtao xine jomiry poko wenikehnōko matose, tykase Jezu eya xine.

Jezu ě ytotoþopyry poko Jezu enese zakorõ tõ maro

(Mateu 12.46-50; Maku 3.31-35)

¹⁹ Mame Jezu ě toytose Jezu enese repe zakorõ tõ maro. Yrome ytopyra tokurehse ynaroro, ahno imoihme exiryke.

²⁰ Mame imepỹ ynara tykase Jezu a:

– Asa noehno moky ākorõ tõ maro. Mokã jarãnao. Tõtururu se mã toto amaro, tykase.

²¹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo omiry etananõ mã aomipona roropa exiketõ mã mokaro mã ajame exĩko jakorõ tõme roropa, tykase Jezu eya xine.

Tyryrykane mynyhpãkatopõpyry poko

(Mateu 8.23-27; Maku 4.35-41)

²² Morarame imepỹ ěmepyry ae kanawa aka tõtýrise Jezu typoetory tõ maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ehmaropa ikuhpo mõpozakoxi, tykase eya xine. Mame toytose toto.

²³ Mame toytorykohtao tynyhse Jezu kanawa ao. Morarame tyryrykane konõto toehse ypy poe ikuhpo pona. Pohkane konõto toehse. Kanawa nerymary se pohkane toehse. Mame enaromỹke toehse toto tyneryrykõ poko.

²⁴ Morara exiryke axĩ Jezu tõpakase ropa eya xine. Ynara tykase toto:

– Jezu, Jezu, nerỹko reh sytatohe, tykase toto. Mame Jezu towõse ropa. Tõmiry ke tyryrykane tymynyhpãkapose eya, pohkane roropa tymynyhpãkapose. Mynytyme tuna toehse ipunaka.

²⁵ Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

— Otoko ahtao keh jenetupuhnōko matou? tykase Jezu eya xine.

Tōsenuruhkase toto. Enaromỹke roropa toh toehse. Ynara tykase toto oseya rokene:

— Onoky keh mose ro? Tōmiry ke rokē tyryrykane mynyhpākāpone, pohkane roropa aomi poe tymynyhpāse, tykase toto oseya rokene.

Joroko tūtanohtopotōpyry poko orutua ae Jezu a (Mateu 8.28-34; Maku 5.1-20)

²⁶ Morotoino toeporehkase toto Keraza pona, Karirea mōpozakoxi.

²⁷ Morarame towōse ropa tahtao ikuhpo ehpiKOxi ahno toporyse eya, moro pata pono. Jorokohpe ynororo kynexine moino ro. Pake ro tupō turumekase eya, tytapyī tao nyhpyra roropa ynororo, okeyy zonētoh po ehse ynororo.

²⁸ Mame Jezu eneryke tyya kui tykase ynororo. Jezu ēpataka toepukase. Mame ynara tykase ynororo opore:

— Jezu, Ritonōpo Kapuaō mūkuru mase, Imehxo Exikety mūkuru. Oty se hma ya? Juānohpyra exiko ajohpāme samo, utuarimapopyra exiko, tykase joroko ahnoaono Jezu a.

²⁹ Morara tykase ynororo Jezu a tutūtanohtopyry ropa waro toexiryke eya. Tuhke rokē mokyro tomatomase joroko a āpuruhpyry tao ahtao ro. Keti ke tymyhse ynororo repe emary poko ipupuru poko, enara. Yrome keti tamohmohse eya, joroko a taropose ahtao ahno esaka pyra.

³⁰ Morarame ynara tykase Jezu eya:

— Onoky nah tã oesety?

– Ekuhpÿme yna esety nase, tykase, tozuhse eya, tuhke joroko tō tomōse exiryke zaka.

³¹ Morarame ynara tykase toto tātaryporykōke Jezu a:

– Yna onenyohpyra exiko yna wānohtoh taka, tykase toto Jezu a.

³² Moroto poinokoimo tō kynexine, otuhnōko, ypy po. Mame ynara tykase joroko tō Jezu a:

– Ynanytoxi poinokoimo aka, ajohpāme samo, tykase toto Jezu a. Morarame Jezu a taropose toto.

³³ Tynaōmahpyrykō ae tutūtase tahtao xine toytose toh rahkene poinokoimo tō aka. Mame poinokoimo tō tururume toytose toto. Ypy emory poe tohpahse toto ikuhpo kuaka. Tyneryse toto.

³⁴ Moro eneryke poinokoimo tō erasēpyā toepase toto pata pona. Toytose tahtao xine, imehnō turuse eya xine, apetaōkomo, pata pōkomo, emero turuse eya xine.

³⁵ Mame pata pōkō toytose osenuhmase Jezu a. Toeporehkase tahtao xine, jorokohpanōpo tonese eya xine Jezu maro. Typorohse kynexine Jezu pupuru myhto. Tupoke ropa toehse kynexine. Kure osenetupuhnōko ropa kynexine. Moro eneryke tyya xine tōserehse toto.

³⁶ Mame oehsenākō turuse roropa eya xine. Joroko tō tūtanohpotopōpyry ropa poko turuse eya xine.

³⁷ Morarame Keraza pōkomo a Jezu taropose ropa, enaromÿke toexirykōke. Morara exiryke Jezu tōtyrise ropa kanawa aka.

³⁸ – Amaro ytoxi, ajohpāme samo, tykase jorokohpanōpo Jezu a.

Yrome tonyohse ropa ynororo Jezu a:

– Arypyra, atapyĩ taka ytoko ropa.

³⁹ Atapyĩ taõkõ zuruko okurãkatopõpyry ropa poko Ritonõpo a, opyno aexiry poko roropa, tykase Jezu eya.

Mame toeramase ropa ynororo. Tukurãkatopõpyry ropa poko Jezu a tokarose eya pata põkomo a emero. Mame Jezu tõ tãtakuohse ropa.

*Jairu ãxiry ãsemãkatopõpyry ropa poko Jezu a
(Mateu 9.18-26; Maku 5.21-43)*

⁴⁰ Mame toeporehkase ropa Jezu ahtao Karirea pona, tãkye toehse imoihmãkomo, toraximase tyya xine exiryke.

⁴¹ Morarame imepỹ orutua tooehse. Mokyro esety kynexine Jairu. Juteu tõ atamorepatoh esẽme kynexine. Mame Jezu ãpataka typorohse ynororo. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Eropa ytapyĩ taka ajohpãme samo.

⁴² Jẽxiry itamurume kure pyra mana. Orihnõko mana, tykase ynororo Jezu a. ãxiry 12me jeimamyry nae kynexine, toirono.

Morarame imaro Jezu toytose ahtao imoihmãkomo a tapurupose, tuhke ahno exiryke.

⁴³ Mame toto rãtaka nohpo toytose, munuimohpano. 12me jeimamyry taropose eya kure pyra toexiry poko rokene. Tytinerukehse roropa ynororo, opi warõkõ poko tytinerũ tonahkase eya. Morararo kynexine pohtohkara ro. Topinopyry pona pyra kynexine.

⁴⁴ Mame mokyro tooehse Jezu mykapo zupō ehpiry temuhmase. Mame tytemuhmase eya ahta axī tumūkehse ynororo. Toekurākase ropa ynororo, tytemuhmase zupō tyya exiryke.

⁴⁵ – Onoky keh ytemuhmano? tykase Jezu eya xine.

– Arypyra, tykase toto eya. Mame ynara tykase Peturu:

– Tuhke nase ahno epuepurohmāko. Otarāme moxiaro kynako.

⁴⁶ – Arypyra, tykase Jezu. – Kurākara ytemuhmano. Zuaro exino nekurāka ropa ynororo yjamtunuru poe, tykase Jezu.

⁴⁷ Morara kary etaryke tyya tōsenetupuhse nohpo:

– To! Tuaro rukuh Jezu nahe. Tytemuhmatopōpyry waro ya, tykase nohpo tukurohtao rokene. Mame tooehse eya. Tykytyky tykase ynororo. Enaromŷke toehse. Jezu myhtokoxi typorohse ynororo nono pona. Tōsekarose ynororo imoihmākō netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Pake ro munuimohpe exiase. Morara exiryke oupō ytemuhmano. Axī umūkehno, tykase nohpo Jezu a.

⁴⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Kuku, tonetupuhse jexiryke oya tukurākase ropa mase. Naeroro oserehpyra exiko. Kure rokē ytoko ropa, tykase Jezu eya.

⁴⁹ Mame nohpo maro aotururuhtao ro ahno tooehse Jairu tapyī tae. Ynara tykase toto Jairu a:

– Oēxiry norihno, tykase toto Jairu a. – Kuamorepanekō erekohmakehko, tykase.

⁵⁰ Yrome aotururukõ totase Jezu a. Ynara tykase ynororo Jairu a:

— Oserehpyra exiko. Wenetupuhko hkoty. Kure exiko ropa oëxiry mana toorihxipo, tykase Jezu eya.

⁵¹ Mame itapyi taka toeporehkase tahtao tymaro imehnõ anaomõnohpopyra kynexine. Peturu tõ rokë tymaro tarose eya, Peturu, João, Tiaku, poeto zummy, jeny, mokaro rokë tarose tapyi taka.

⁵² Emero tyhnamose tapyi taõkomo a. Kui tykase roropa toto. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

— Xitara ehtoko. Orihpyra nase. Nyhnõko rokë nase, tykase ynororo.

⁵³ Yrome Jezu tounohse eya xine, aorikyhpyry waro toexirykõke.

⁵⁴ Mame aorikyhpyry emary tapoise Jezu a. Ynara tykase ynororo opore eya:

— Orymo, owõko ropa ty, tykase eya.

⁵⁵ Morara kaxipo sã rokë Jezu a tõsemãkase ropa aorikyhpyry. Towõse ropa ynororo. Morarame:

— Autuhmatoko ropa, tykase Jezu eya xine.

⁵⁶ Mame tõsenuruhkase jumy jẽ maro. Mame ynara tykase Jezu jẽ tomo a:

— Mose oëxirykõ ãsemãkatopõpyry ropa onekãtopyry ehtoko, tykase Jezu eya xine. Enara.

9

*12mãkõ enyohtopõpyry poko Jezu a
(Mateu 10.5-15; Maku 6.7-13)*

¹ Morarame Jezu a tynamorepatyã tykohmase tyya 12mãkomo. Mame tyjमितunuru tokarose eya xine orëpyra toto ehtohme, joroko tõ tütanohpory

poko, kurākōkara kurākary poko, enara. Toto tyri-
pose orēpyra.

² Mame imehnō amorepatohme tonyohse
toto eya, tosēkōme Ritonōpo enetupuhtohme
imehnomo a, kurākōkara kurākatohme roropa
eya xine.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Omōkomorykō anaropyra ehtoko. Omyxirykō
anaropyra ehtoko, apakarākō roropa. Ourukomo,
otinerūkō roropa anaropyra ehtoko. Oupōkō
akorō roropa anaropyra ehtoko.

⁴ Mame imepỹ tapyĩ taka ōmomyrykohtao moroto
rokē ehtoko. Onyhtoko moro tao oytotohkō ropa
ponāmero.

⁵ Mame ōmirykō etary se pyra toto ahtao, opyno
xine pyra toto ahtao roropa, esae xine ytotoko
ropa. Mame oytorykō ropa ahtao epuhsasaka-
toko, toto neneryme: “Ritonōpo awānohtoryko
mana, aomiry se pyra oexirykōke,” katohme sã
oya xine inetarykōme. Mame imepỹ pata pona
ytotoko, tykase Jezu eya xine.

⁶ Morarame toytose toto pata tō punero Ri-
tonōpo omiry kurā poko imehnō amorepase.
Kurākōkara tukurākase roropa eya xine.

Erote oserekohmatopōpyry poko Jezu poko
(Mateu 14.1-12; Maku 6.14-29)

⁷ Mame Erote Karirea rānaō kō tuisaryme
kynexine. Morarame emero Jezu nyrytā ekarory
totase eya. Morara exiryke tōsetaehkase. Torētyke
toehse ynororo, ynara karyke imehnomo a Jezu
poko:

– João ahno ĕpurihkahpõ tõsemãse ropa mana, kary etaryke tyya.

⁸ – Arypyra, tykase imehnomo. – Eria ekepyry mokyro tõsemãse ropa mana, tykase toto. Jezu poko imehnõ roropa ynara tykase:

– Arypyra, pake Ritonõpo poko urutonõpo ekepyry mokyro, tõsemãse ropa mana, tykase toto Jezu poko.

⁹ Yrome ynara tykase Erote:

– João tuhkapose ya, onoky keh mokyro os-ekãtokety. Tuaro pyra reahse, tykase. Mame Jezu enery se toehse ynororo rahkene.

*5.000mãkõ otuhmapotopõpyry poko Jezu a
(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; João 6.1-14)*

¹⁰ Mame inenyohityã tooehse ropa Jezu a. Emero tynyrityãkõ tokarose ropa eya xine. Morarame tymaro typoetory tõ tarose Jezu a tokare pyra Petesaita pona.

¹¹ Yrome imoihmãkõ tuaro toehse Jezu ytory poko. Tokahmase eya xine. Mame toporyse ropa toto a ahtao, toto anaropopyra ropa kynexine. Tamorepase toto eya, toto esẽme Ritonõpo ehtoh poko. Kurãkõkara tukurãkase roropa eya.

¹² Mame xixi tyerukumãse ahtao 12mãkõ toy-tose Jezu a. Ynara tykase toto eya:

– Imoihmãkõ enyohko ropa mõtohne toto yto-tohme ahno esaka ropa. Moero tahtao xine otuhnõko mã toto. Nyhnõko roropa mã toto. Ahno esary kara taro, tapyi pyra, tykase toto.

¹³ Morarame Jezu a tozuhse typoetory. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Amarokõ ro inahpatoko, tykase eya xine.

Mame ynara tykase toto:

– Otarahxo? 5me rokē wyi nae ynanase, kana roropa asakoro rokē inunōkara. Morara exiryke otara ākohxo ynanah? Yna ytory se hma moxiã zuru epekahse? tykase toto Jezu a.

¹⁴ Mame ynara tykase, Jezu a tozuhse:

– Arypyra, iporohkapoko toto. Oseosetyoro tyripotoko toto, 50me rokē tuhke toto exiry tyripotoko, tykase Jezu eya xine. Moroto 5.000me orutua kō kynexine tuhke exiry.

¹⁵ Morarame ahno tō typorohkapose eya xine emero.

¹⁶ Mame wyi tapoise Jezu a 5me. Kana roropa tapoise eya asakoro. Morarame kakoxi tōsenuhmase:

– Kure mase Papa Kapuaono, tykase ynororo. Moromeïpo wyi tytohtohkase eya kana maro. Morotoino tokarose typoetory tomo a, imoihmākomo a ekarotohme ropa eya xine.

¹⁷ Mame tōtuhse toh rahkene. Tuesapare roropa toh toehse. Mame akoïpyry tanÿse roropa eya xine. 12me ruto typehkase akoïpyry ke. Imeïpo taropose ropa toto esaka xine.

*“Kyrixtu mase,” katopōpyry sero Peturu a
(Mateu 16.13-19; Maku 8.27-29)*

¹⁸ Morarame toiroro Jezu kynexine oturūko Tummy maro. Mame ipoetory tō 12mākō kÿtone eya. Mame tōturupose eya xine:

– Onokyme imoihmākō jekarōko nae? tykase ynororo typoetory tomo a.

¹⁹ Mame ynara tykase toto eya:

– Toitoino Joãome oekarōko toh mana, ahno ĕpurihkahpōme. Imehnō Eriame oekarōko mã

toto. Imehnõ roropa pake Ritonõpo poe urutonõpo tõsemãkase ropa oekarõko mã toto, tykase toto Jezu a.

²⁰ Morarame eya xine Jezu tõturupozomose ropa. Ynara tykase ynoro eya xine:

– Amarokõ ke? Onokyme roropa jekarõko ma-tohu? tykase eya xine.

Mame Peturu a tozuhse:

– Ritonõpo nymenekahpyry mase yna pynanohneme, tykase Peturu eya.

²¹ Mame Jezu a tymynyhpãkapse toto. Ynara tykase ynoro eya xine:

– Imehnomo a moro onekaropyra ropa ehtoko, tykase eya xine.

*Toorihtoh poko ekarotopyry sero Jezu a
(Mateu 16.20-28; Maku 8.30–9.1)*

²² Mame ynara tykase ropa ynoro typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry htomãko mã Izyraeu tõ tamuxiry tomo. Tutuisarykõme yse pyra exiko mã toto. Jetapary se exiko mã toto, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ maro, Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ maro roropa. Mame jexix-ihtapõko toh mana jorihmapõko. Yrome moromeipo oseruao tõmehse jahtao õsemãnõko ropa ase, tykase eya xine.

²³ Moromeipo ynara tykase ropa Jezu imoihmãkomo a:

– Ymarõme oexirykõ se awahtao xine, ypoe oehtokõ rokõ poko ehtoko. Opo xine oehtokõ irumekatoko. Kokoro rokõ oorikyrykõ enetupuh-toko oorypyrykõ poko, ymarõme oehtokõme, tykase.

24 — Mãpyra opoe xine oehtohkõ poko rokẽ awahtao xine, orihnõko matose. Ymarõme pyra exïko matose. Yrome ypokoino oorikyrykohtao ymaro exïko matose jũme.

25 Otyme kure openetatoh apoiry oya emero porehme repe yrome oorikyry ke moro epehmatohme? Arypyra.

26 Etatoko pahne, ihxipÿke awahtao xine ypoko, jomiry poko roropa ihxipÿke awahtao xine, Kapu ae Ayhtohpyry roropa ihxipÿke exïko opoko xine mana, tuisamehxo tooepyry ropa ahtao Tummy kurã esae, Ritonõpo nenyohyã kurãkõ maro tooepyry ropa ahtao, tykase Jezu eya xine.

27 — Sero poko wenikehpyra ehtoko. Ynara ãko ase oya xine, kymaro xine exiketõ toitoine orihpyra ro tahtao xine, Ritonõpo tuisame ehtoh enẽko toto, tykase Jezu eya xine.

*Moeze maro Eria maro Jezu ehtopõpyry
(Mateu 17.1-8; Maku 9.2-8)*

28 Morarame 8me tynyhse ahtao Peturu tõ tarose Jezu a ypy pona, João maro, Tiaku maro. Tarose toto eya oturuse Ritonõpo maro.

29 Morarame aotururuhtao ro ãmyty tytyorõtase. Zupõ roropa karimutume toehse, saereh tykase.

30 Morara toehse ahtao asakoro orutua kõ tõsenepose eya xine. Mame Jezu maro tõturupitose toto. Ynara toh kynexine, Moeze, Eria, enara, pakatokomo.

31 Morararo toh kynexine saereh ãko roropa. Morarame tõturuse toto Jezu maro aorikyry poko, aetuarimary poko, enara, Jerusarẽ po. Aorikyry se Ritonõpo exiry poko tõturuse toto.

³² Yrome Peturu tō tynyhse kynexine tyrōnaka xine. Mame typakase ropa toto ahtao, Jezu saereme exiry tonese eya xine. Asakorōkō roropa tonese eya xine, Jezu maro.

³³ Mame mokaro asakorōkō onuhpitoryhtao ropa, ynara tykase Peturu Jezu a:

– Pāna, kure taro kuexirykomo. Tapyi ynanamoxi, oseruao, axītao rokene, toiro atapyīme, toiro Moeze tapyīme, toiro Eria tapyīme, enara ynanamoxi, tykase Peturu. Morara tykase ynororo onenetupuhpyra toexiryke moro poko.

³⁴ Mame Peturu otururuhtao ro akurū tooehse toto poro. Mame akurū eneryke tyya xine enaromỹke toehse Peturu tomo.

³⁵ Morarame omi totase akuru htae. Ynara tykase:

– Umūkuru nymyry mose ynymenekahpyry. Morara exiryke aomiry etatoko, tykase Ritonōpo.

³⁶ Morarame omi tymynyhpāse ahtao, Jezu rokē tonese eya xine. Mynyhme rokē toh toehse. Tynenehpyrykō poko oturupyra toh toehse roropa imehnomo a.

Joroko tūtanohpotopōpyry ropa poko poeto ae Jezu a
(Mateu 17.14-18; Maku 9.14-29)

³⁷ Morarame tōmehse ahtao ypy poe tyhtose ropa toto. Morarame tuhkākomo a Jezu toporyse ropa.

³⁸ Toto rātao toehse ahno. Jamihme Jezu tykohmase mokyro a. Ynara tykase:

– Amorepane, umūkuru eneko ajohpāme samo. Ipyno ase toirō myhe exiryke.

³⁹ Joroko mose apoïko mana. Mõtoino rokẽ kui ãko mose nase. Mame akyakyhnõko roropa nase. Akuakurotãko roropa nase itary ae. Iiryhmãko joroko mana. Onurumekara roropa mana.

⁴⁰ Opoetory tomo a oturu repe itũtanohpotohme ropa repe. Yrome onutũtanohpopyra toh nekurehno, tykase Jezu a ynororo.

⁴¹ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Tõ! Otara ahtaohxo keh jenetupuhnõko matou? Jenetupuhpyra ro rukuh matou, popyra oexirykõke. Amaro xine ywy repe. Yrome jenetupuhpyra ro amarokomo. Typenekehse ywy opoko xine, tykase. Mame ynara tykase ynororo jumy a:

– Omũkuru enehko ya, tykase.

⁴² Mame jumy a tonehse ahtao, joroko a tomase ropa nono pona. Takurotanohpose roropa eya. Mame ynara tykase Jezu joroko a:

– Otũtako ropa joroko, tykase Jezu. Mame tutũtase ropa rahkene. Tukurãkase ropa poeto eya. Morotoino jumy a tokarose ropa eya.

⁴³ Morarame tõsenuruhkase morotõkõ emero Ritonõpo jamitunuru eneryke tyya xine.

*Jezu oturutopõpyry poko toorikyry poko
(Mateu 17.22-23; Maku 9.30-32)*

Mame mokaro osenuruhkaryhtao ro tõturuse ropa Jezu typoetory tomo a:

⁴⁴ – Wenikehpyra mehtatose sero jomihpyry poko, Kapu ae Ayhtohpyry ekarõko mã toto jehno exiketomo a, tykase Jezu eya xine typoko.

⁴⁵ Morarame aomiry onenetupuhpyra toh kynexine tonẽse sã exiryke eya xine.

– Oty kary se mose nae? tykase toto oseya rokene. Yrome eya: “Oty kary se hko hmano?” kara toh kynexine, ihxipỹke toexirykõke.

*“Onoky imehxo nae?” katopõpyry
(Mateu 18.1-5; Maku 9.33-37)*

⁴⁶ Morarame oseya toh tõturuse 12mãkomo:

– Onokãkõ imehxo nae taro, tuisamehxo? tykase toto, typoko xine rokene.

⁴⁷ Yrome toto otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke poeto tapoise eya tupõtokoxti tynyriryne.

⁴⁸ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Mose poeto poko oenupunarykohtao ypokoino ypoko enupunãko roropa matose. Morararo ypoko oenupunarykohtao jenehpohpõ poko enupunãko roropa matose. Ynara exiryke, tuisamãkõ kara poko roropa oenupunarykohtao tuisamehxo matose exĩko.

*Tymarõ onyhxropyra Jezu ehtopõpyry poko
(Maku 9.38-40)*

⁴⁹ Morarame ynara tykase João Jezu a:

– Imepỹ ynanenease. Joroko tũtanohpõko ropa nexiase ahno ae oesety poe. Morara kamexipopyra ynanexiase eya kymaro xine pyra aexiryke, tykase João Jezu a.

⁵⁰ Mame ynara tykase Jezu João tomo a:

– Arypyra: “Ipoko pyra exiko,” kara ehtoko imehnomo a. Kyzehno xine pyra exiketõ kymaro xine mana. Ækorekehkara xine imehnõ ahtao Ækorehmatorỹko mã toto, tykase Jezu eya xine.

Apoto enehpory se João tõ ehtopõpyry poko

⁵¹ Morarame kapu aka ropa ytosasaka tahtao, toytory se toehse Jezu Jerusarē pona.

⁵² Mame osemazuhme typoetory tō tonyohse eya, tuapo. Mame toytose toto Samaria pata pona. Moroto osa tokaropose eya xine Jezu nyhtohme repe.

⁵³ Yrome morotōkō osa ekarory se pyra Jezu a toh kynexine Jerusarē pona aytory eneryke tyaa xine. (Mame moro tokarose ropa Jezu a, nyhtoh onekaropyra toto ehtopōpyry.)

⁵⁴ Morara exiryke ynara tykase João tomo, Tiaku maro Jezu a:

— Otarāme, kure oya apoto kohmary yna a kapu ae, moxiā enahkatohme, pake ehtopōpyry samo, Eria a apoto kohmatopōpyry samo, tykase toto Jezu a.

⁵⁵ Mame toeramase Jezu toto ĕpataka. Toto zehno roropa toehse ynororo morara kary etaryke tyaa.

— Ritonōpo Zuzenu poe pyra matose morara āko.

⁵⁶ Ahno enahkase pyra tooehse ywy Ritonōpo nymenekahpyryme. Toto pynanohse rokē tooehse ywy, tykase Jezu eya xine. Mame imepỹ pata pona toytose toto.

*Jezu maro toexiry se exiketō ehtopōpyry poko
(Mateu 8.18-22)*

⁵⁷ Morarame osema tao Jezu ahtao typoetory tō maro ynara tykase imepỹ Jezu a:

— Jytory se ase amaro emero rokē pata pona. Orumekary se pyra roropa ase jūme, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Oytory se hmah ymahro? Onokyro tō tosake mana. Torō tō roropa tymyke mana. Māpyra Kapu ae Ayhtohpyry tosake pyra mana, tykase Jezu eya.
 – Oytory se roh mah ymahro? tykase eya.

⁵⁹ Mame imepyny a ynara tykase Jezu:

– Ymaro eropa ypoetoryme, tykase ynororo eya.

Yrome ynara tykase ynororo:

– Ajohpāme sã ytoxi aporo papa tapyi taka. Tamuhpōme toehse papa mana. Mame toorihse ahtao zonēnōko ase. Moromeīpo oehnōko ropa ase amaro jytotohme, tykase ynororo Jezu a.

Mame ynara tykase Jezu eya:

⁶⁰ – Ah imehnō omy ekepyry zonēno toto. Eropa hkoty ymaro imehnō amorepatohme kuesēkōme Ritonōpo ehtoh poko, tykase Jezu eya.

⁶¹ Morarame imepỹ ynara tykase Jezu a:

– Ywy kuhse amaro ytōko ano. Apo ke aporo os-ekazumatã aporo wekyry tomo a, tykase ynororo eya.

⁶² Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, ijoiyome kanawa arōko āpuine mana tỹkakoxi tōsenuhmaryke. Mokyro sã mase. Ymaro se mase repe, emero rokē poko penetāko mase roropa. Morara awahtao Ritonōpo maro se nymyry pyra mase, tykase Jezu eya.

10

Sero nase 72mākō enyohtopōpyry poko Jezu a

¹ Morarame orutua kō tymenekase Jezu a, 72mākomo tōmiry ekarotohme imehnomo a. Morarame asakoro ro rokē tonyohse toto eya, tuapo pata tō punero.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

— Oenyohitorŷko ase jomiry ekarotohme imehnomo a, tupito esē typoetory tō enyokyry samo. Tupito konōto po tiriiku ahpirātyā sã Ritonōpo omiry onetapitopynō mana, sero nono po. Yrome tuhke pyra Ritonōpo omiry ekaronanō nae. Naeroro oturutoko Ritonōpo a: “Papa Kapuaono tuhke ōmiry ekaronanō enyohko ōmiry ekarotohme imehnomo a,” kahtoko eya.

³ Mame ytotoko. Tomeseke ehtoko roropa. Oty katohme? Oenyohitorŷko ase kaneru mūkuru enyokyry sã kaikuxi tō htaka. Ytoytōko matose ozehno exiketō htakuroko.

⁴ Tineru ē anaropyra ehtoko, pakara tōkehko sapatu roropa anaropyra ehtoko amaro xine. Mame etypohpyra ehtoko ōturutohkōme imehnō maro osema tao. Topohme ytotoko.

⁵ Morarame tapyi taka ōmomorykō se awah-tao xine, ynara kahtoko tytapyikemy a: “Taro hmatou? Kure pãna matou repe,” kahtoko. “Opyno xine Ritonōpo mana,” kahtoko roropa moro taōkomo a.

⁶ Mame tapyi esē ajoajohpãme pyra ahtao, ōmirykō etary se exīko mana. Yrome ajoajohpe exiketyme ahtao, ōmirykō etary se pyra ynororo ahtao eramatoko ropa rokene.

⁷ Yrome ōmirykō etary se ahtao moroto rokē ehtoko. Otuhtoko, eukuru ētoko, enara, owohparykohtao eya xine. Moro ōtuhtokō oepehpyrykōme sã mana, jomiry ekaroryke oya xine. Ihximyra ehtoko ōtukurukō poko. Ynara exiryke, erohketō toerohtamitukō apoiry zae mana. Estryhmara ehtoko morotoino imehnō

tapyĩ taka.

⁸ – Mame emero rokẽ pata pona oytorykohtao: “Otuhtokose,” karyhtao oya xine, motuhtatose rokene.

⁹ Kurãkõkara nae moro pata po ahtao, ikurãkapotoko ropa toto Ritonõpo a. Ynara kahtokõ roropa eya xine: “Ritonõpo omiry ekarõko ynanase oya xine enetupuhtohme oya xine oesẽkõme. Ameke pyra Ritonõpo tuisame ehtoh mana oya xine,” kahtoko eya xine.

¹⁰ Morarame imepỹ pata pona toytose awahtao xine, yrome õmirykõ omipona pyra toto ahtao, osema taka mytotatose ropa. Ynara kahtoko eya xine:

¹¹ “Oesarykõ nonory nosejihno yna pupuru pokona. Naeroro isasakãko ropa ynanase otuarõtatohkõme awãnopyrykõ poko Ritonõpo a. Yrome wenikehpyra ehtoko, Ritonõpo omiry tooehse oya xine mana. Oesẽkõme enetupuhtohme oya xine repe. Yrome ise pyra matose,” kahtoko eya xine, tykase Jezu eya xine.

¹² – Ynara ãko ase oya xine. Ajohpe pyra, kurãkõ apiakaryhtao Ritonõpo a moro pata põkõ wãnohnõkohxo Ritonõpo mana, Sotoma põkõ wãnopyry motye. Sotoma põkõ pynohxo Ritonõpo exiiko mana, tykase Jezu toto enyokryrme tyya.

*Jezu onetupuhpyra pata tõ põkõ ehtopõpyry
(Mateu 11.20-24)*

¹³ Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Jetũ myhẽ exiiko mã oya xine taroino Korazim põkomo, oya xine roropa Petesaita põkomo. Jetũ mã oya xine exiiko myhene. Awãnohtorỹko Ritonõpo mana. Yjमितunuru meneatose repe

apatarykõ rãnao. Yrome jenetupuhpyra matose. Oorypyrykõ onurumekara roropa matose. Onenehpyrykõ tonese ahtao Tiro põkomo a Xitõ põkomo a roropa, tyyrypyrykõ turumekase eya xine exiry pake. Saku risẽ tyrise eya xine exiry tupõkõme. Oruno roropa tyrise eya xine exiry tokokõ pokona, tyyrypyrykõ rumekary se toto exiry enetupuhpotohme imehnomo a.

¹⁴ Etatoko pahne, kurãkõ apiakatoh po awãnohtorÿko Ritonõpo mana. Tiro põkõ wãnohnõko roropa mana. Xitõ põkõ roropa wãnohnõko mana. Yrome mokaro wãnopyry motye awãnohtorÿko Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

¹⁵ — Amarokõ roropa Kapanaũ põkomo, epyrypãko matose imehxo oexirykõ poko repe. Yrome osenekunohnõko rokẽ matose. Imeïpo oematorÿko Ritonõpo mana apotoimo htaka, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Õmirykõ etahpõkõ jomiry etãko roropa toh mana. Morararo ose xine pyra exiketõ yse pyra roropa toh mana. Jenehpohpõ se pyra roropa toh mana, yse pyra toehtohkõ samo. (Ytotoko rahkene. Jomiry ekarotatoko emero pata tõ punero, tykase Jezu eya xine.

— ÿ, tykase toto. Mame toytose toh rahkene omi kurã ekarose.)

Sẽ nase 72mãkõ eramatopõpyry ropa poko

¹⁷ Mame mokaro 72mãkõ tooehse ropa toto. Tãkye toh toehse ropa. Ynara tykase toto Jezu a:

– Joroko tō roropa ynanutūtanohpoase ropa ahno ae. “Jezu omi poe otūtatoke ropa,” tykase ahtao rokē yna a nutūtase ropa toto, tykase toto Jezu a.

¹⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ÿ, joroko tamuru mokyro. Aepukahpyry enene nenenehkane samo, kapu ae.

¹⁹ Etatoko pahne, yjemitunuru ekarōko ase oya xine. Orēpyra oritorŷko ase. Mame okoi tūmaryhtao oya xine, mynoto roropa tūmaryhtao oya xine ōsanumara xine toh mana. Joroko tamuru motŷkākō matose, ypoē oexirykōke.

²⁰ Etatoko pahne, ōmirykō poe joroko tō tutūtase ropa ahtao ahno ae kure mana. Yrome moro poko rokē pyra atākyematoko. Ritonōpo poenōme oexirykō poko atākyematokohxo yronomyryme. Oesetykō tymerose pape pokona Ritonōpo esao. Moro poko atākyematoko, tykase Jezu eya xine.

*Jezu ākyematopōpyry poko
(Mateu 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Mame Jezu tātākyemase yronomyryme Ritonōpo Zuzenu poe. Ynara tykase ynororo Tummy a:

– Papa Kapuaono, kapuaōkō esēme mase. Sero nono pōkō esēme roropa mase. Kure mase Papa, tuaro pyra exiketō amoreparyke oya ōsenetupuhtoh poko. Opoe zuarohxo exīko toh mana. Tuarō exiketō motye exīko toh mana. Atamorepaketō motye roropa tuaro exīko toh mana. Opoe roropa tuaro exiketō zuaro pyra tohse ropa mana. Āmoreme morohne tyrise oya Papa, tyriry se oexiryke, tykase Jezu Tummy a.

22 Mame ynara tykase roropa Jezu eya xine:

— Emero Papa kynekarone ya. Ritonõpo mūkuru waro pyra matose repe. Papa rokē juaro mana. Papa waro pyra roropa matose. Ywy imūkurume jexiryke zuaro ase. Ynymenekatyamo a roropa Papa enepõko ase zuaro toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

23 Mame toeramase ropa Jezu typoetory tomo a. Ynara tykase ynororo eya xine.

— Tākye ehtoko onenehpyrykõ poko.

24 Ynara āko ase oya xine, tuhke Ritonõpo omiry poko urutõ kō pake, tuisa tō roropa onenerykõ enery se toh kynexine repe. Onetarykõ etary se roropa toh kynexine repe. Yrome onetara tokurehse toto. Onenepyra roropa tokurehse toto, tykase Jezu eya xine.

Imepỹ akorehmatopõpyry poko Samaria pono a

25 Morarame Moeze nymerohpyry poko amorepatõ tooehse Jezu a tōturupotohme. Ynara tykase ynororo, Jezu kuhnõko rokē kynexine:

— Otara ākohxo ke hano orihpyra jehtohme jūme, Ritonõpo maro jehtohme? tykase ynororo eya:

26 Mame ynara tykase Jezu eya:

— Otara āko Ritonõpo nymeropohpyry nah? Oty enetupuhnõko hma? tykase Jezu eya.

27 Mame tozuhse ropa Jezu eya. Ynara tykase ynororo:

— Ynara enetupuhnõko ase, Ritonõpo pyno ehtoko ipunaka. Yronymyryme ipyno ehtoko okurohtao xine oorikyrykõ ponāmero. Kure rokē

tyritoko õsenetupuhtokõ ae. Oemynymarykotta ipyno ehtoko ipunaka. Mame osepyno oehthokõ sõ imehnõ pyno ehtoko, katohtonõ waro ase, tykase ynororo Jezu a.

²⁸ – Ȳ, tuaro oehthoht zae. Moro omipona awah-taht, orihpyra exiiko mase, jũme, Ritonõpo maro, tykase Jezu eya.

²⁹ Mame mokyro, Moeze nymerohpyry poko amorepatõ, imehnõ pyno ehtoht poko ekaropory se toehse. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Onokãkõ mokaro ipyno jehtopo? tykase ynororo Jezu a.

³⁰ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase ynororo eya aosenetupuhtohme:

– Ahno toytose Jerusarẽ poe Jeriko pona. Juteu mokyro. Morarame osema ae aytoryhtaht omato komo a tapoise ynororo. Imõkomory roropa tarose eya xine. Totatotapase roropa ynororo eya xine. Mame moroto ro turumekase eya xine orihsasaka ahtaht.

³¹ Moromeiipo Ritonõpo maro oturukety toytose moro osema ae. Mame mokyro etaetapahpyry tonese eya. “Tee, jam,” tykase rokẽ ynororo. Zomye rokẽ toytose ynororo. Enupunara myhe-hxo ipoko. Osema ehpikuroko rokẽ toytose.

³² Morarame imepõ roropa toytose moro osema ae. Ritonõpo Tapyi taht erohkety kynexine ynororo. Morararo ikuroko rokẽ toytose ynororo. Enupunara myhẽ ipoko.

³³ Mame imepõ roropa moro osema ae toytose roropa. Samaria põ kynexine. Toipe Samaria põkõ maro juteu tõ oxise pyra toto. Yrome mokyro toenupunase etaetapahpyry poko.

³⁴ Eya toytose ynororo. Tonaka tanỹse eya. Eta-patopõpyry tysereseremase opi ke eya. Tyõtose roropa eya. Morarame toky pona mokyro tyrise eya, jumẽtu pona. Mame tapyi taka tarose eya ahno nyhtoh taka. Mame kure mokyro tyripose eya tapyi esemy a.

³⁵ Morarame yrokoro toytory ropa ahtao, tineru tokarose eya, tapyi esemy a. Ynara tykase ynororo eya: “Mose pyno exiko,” tykase ynororo tapyi esemy a. “Tooehse ropa jahtao, oepehmãko ropa ase onepekahtyã epehmãko ropa ase,” tykase mokyro Samaria pono tapyi esemy a. Mame ynara tykase Jezu Moeze nymerohpyry poko amorepatono a.

³⁶ — Etaetapahpyry tonese oseruaõkomo a repe. Yrome onoky rokẽ akorehmaneme nexiahse? tykase Jezu Moeze nymerohpyry poko amorepatono a. Mame eya tozuhse:

³⁷ — Mokyro rokene, ipyno aexihpyry rokene, tykase ynororo eya.

Mame ynara tykase Jezu eya:

— Naeroro ytoko. Mokyro sã imehnõ pyno exiko, tykase eya Jezu. Mame toytose ropa ynororo Jezu maro ehxĩpo.

Jezu ytotopõpyry poko Maata tõ tapyi taka

³⁸ Mame Jezu toytose typoetory tõ maro. Toe-porehkase toto pata pona. Moroto nohpo kynexine esety Maata. Mokyro a toahmase toto tytapyĩ taka toto ytotohme. Moroto ehse tõ aporo.

³⁹ Mame Maata akorõ moroto kynexine esety Maria. Mame Jezu otururu etary se kynexine

ipunaka. Morara exiryke Jezu myhtokoxi ty-porohse ynororo.

⁴⁰ Maata rokē kynexine tȳpokonohke. Tonahsē riry poko kynexine. Mame Jezu a toytose ynororo. Ynara tykase eya, takorō anakorehmara exiryke:

– Pihpi, ypoko oenupunary se pyra mahno? Eneko ke, jakorō jakorehmara nase. Ajohpāme sã wakorehmapoko aporo eya, tykase Maata Jezu a repe.

⁴¹ Mame Jezu a tozuhse ynororo. Ynara tykase eya:

– Xihxi, torētyke mase senohne poko, otyro riry poko.

⁴² Toiro se rokē matose enetupuhtohme. Senohne irumekako aporo, jomiry etatohme oya, ākorō samo. Zae ehtoh tymenekase eya. Naeroro anaropopyra ase aporo ywinoino, tykase Jezu eya.

11

Ritonõpo maro õturutoh poko amorepatoh sero (Mateu 6.9-13; 7.7-11)

¹ Morarame Ritonõpo maro oturũko Jezu kynexine. Mame tõturukehse ahtao ynara tykase ipoetory eya:

– João a typoetory tõ tamorepase Ritonõpo maro oturutoh poko. Morara se ase. Yna amorepako Ritonõpo a yna oturutoh poko, tykase ynororo Jezu a.

² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo maro õtururukohtao ynara kahtoko:
“Papa Kapuaono, kure mase.

Yna akorehmako kure rokē oritohme yna a,

yna esēme oenetupuhtohme roropa yna a.

³ Yna nykyryry ekaroko yna a kokoro rokene.

⁴ Yna rypyry ikorokako ropa imehnō rypyry korokapotoh sã yna a oya.

Moromeïpo wenikehnōko mase yna rypyry poko imehnō rypyry poko yna wenikehtoh samo.

Joroko tamuru a yna onukuhpopyra exiko,” kaxitoko Ritonōpo a, tykase Jezu eya xine.

⁵ Mame ynara tykase ropa Jezu typoetory tomo a, tōturutoh poko Ritonōpo maro:

– Ynara āko ase oya xine ōsenetupuhtohkōme rokene. Otarāme omoro wyi epekatyry se mase onoa. Morara exiryke oepe tapyĩ taka ytōko mase. Ynara āko mase eya otarame: “Jepe, wyi se pitiko hano ajohpāme samo, oseruao rokene nae awah-tao rokene.

⁶ Wekyry noehno ya, imepỹ pono. Morara exiryke autuhmary se ake repe. Yrome wyi pyra jexiryke anautuhmara jekurehno. Naeroro oya oehno wyi epekahse repe.”

⁷ – Morarame tytapyĩ tae oezuhnōko oepe mana. Ynara āko otarame mana: “Jerekohmara exiko. Tapuruse nase tapyi. Nyhnōko ynanase. Ypoenō jowomyhtome nase xitāko. Owōpyra ase,” āko mã repe, tykase Jezu.

⁸ – Morarame otarame otuhparo: “Ise, ise,” āko mase. Morara ahtao otara exiko hnae moromeïpo? Etatoko pahne, oepe owōnōko mana wyi ekarose oya. Yrome oepeme toexiry pokoino pyra owōnōko mana, orēpyra torekohmaryke oya ōpenery ekarotohme oya, otuhparo oexiryke. Morara exiryke sã rokē owōnōko mana, tykase Jezu eya xine.

9 – Naeroro ynara ãko ase oya xine, moro saaro ekaropotoko Ritonõpo a. Mame ekarõko oya xine mana. Onupirykõ ekaropotoko Ritonõpo a. Mame onupirykõ enẽko matose. Tapyi tapuruse ahtao roropa ikohmatoko. Mame esẽ apuruhmakãko mana. Moro saaro tahxime õtururukohtao Ritonõpo a, oezuhtorỹko mana.

10 Ynara exiryke, ekaroponanõ tynekaropohpyrykõ apoïko mã toto. Zupinanõ tunupihpyrykõ enẽko ropa mã toto. Tapyi taka tomomyry se exiketõ ikohmaryhtao, tapyi apuruhmakãko mã toto. Omõnõko roropa mã toto.

11 Morararo ynara karyhtao omũkuru a oya xine: “Papa, omise ase,” karyhtao oya xine, okoi onekaropyra matose eya.

12 “Papa kuratirihmo se ano,” karyhtao roropa oya xine, mynoto onekaropyra matose omũkurukomo a.

13 Iirypyryme matose repe, yrome otyro kurãkõ rokẽ ekarõko matose opoenõkomo a. Amarokõ motye kuhse Papa Kapuaono. Tuzenu kurã ekarõko oya xine mana ekaroporyhtao oya xine, tykase Jezu eya xine.

*Peuzepu tũtanohpotopõpyry poko ahno ae
(Mateu 12.22-30; Maku 3.20-27)*

14 Morarame joroko tutũtanohpose ropa Jezu a tomirẽkara ae. Mame joroko tutũtase ropa zae ahtao, jorokohanõpo tõmitase ropa. Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase toto imoïhmãkomo.

15 Yrome toitoine ynara tykase toto:

– Peuzepu omi poe rokẽ joroko tõ tũtanohpõko ropa mana, joroko tamuru omi poe. (Peuzepu, joroko tamuru esety akorony.)

¹⁶ Morarame imehnõ Jezu kukuru se toehse. Ynara tykase toto eya:

— Ajamitunuru enepoko yna a amaro Ritonõpo ehtoh waro yna ehtohme, tykase toto.

¹⁷ Yrome aosenetupuhtohkõ waro Jezu kynexine. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Pata tamuru põkõ osetaparyhtao osenahkãko rokẽ toh mana. Morararo tyekyry maro oxiehno toehse ahtao osenahkãko rokẽ tapyi taõkõ mana. Atahpahnõko toto sapararahme exiõko toto oxiehno toexirykõke.

¹⁸ Moro saaro joroko tamuru typoetory maro oxime tõsetaparykohtao osemetaka, osenahkãko rokẽ toto. Ynara ãko matose ya: “ÿ, Peuzepu omi poe joroko tõ tũtanohpõko mose mana,” ãko matose ypoko.

¹⁹ Morara jahtao, Peuzepu omi poe joroko tõ tũtanohporyhtao ya, opoetorykõ ke? Onoky omi poe roropa joroko tõ tũtanohpõko toh nahe? tykase Jezu eya xine. — Yrome opoetorykõ tyoro rokẽ otuarõtanohporõko mana zae pyra oehtohkõ poko.

²⁰ Arypyra, Ritonõpo jamitunuru poe joroko tõ tũtanohpõko ase ahno ae. Moro eneryke oya xine tuarõtãko matose Ritonõpo oesõkõme exiry poko.

²¹ — Mame tapyi esõ tomahpo typyre ahtao ynara ãko mã ynorõ: “Orõpyra ase typyreke jexiryke imehnõ omõpyra mana ytapyi taka ymõkomory poko,” ãko mã ynororo.

²² Yrome jamihmehxo exikety tooehse ahtao iporemãkãko mana ipyre roropa apoiko mana. Mame ipyre apoixiõpo imõkomohpyry arõko mana, apiakatohme typoetory tomo a. (Moro saaro

goroko tamuru, tymyhse sã ya. Jamihme pyra roropa mã tyripose ya, tymyhse ya exiryke.)

²³ – Ymarõkõme pyra awahtao xine, yzehno matose, jakorehmara awahtao xine roropa, jako-rekehkãko matose, tykase Jezu eya xine.

*Sẽ nase joroko omõtopyry ropa poko
(Mateu 12.43-45)*

²⁴ Mame tõturuse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo:

– Joroko tutõtase ropa tahtao ahno ae ytoytõko mana nono poro, tosary imepỹ zupĩko. Mame onenepyra tahtao, ynara ãko mã tyya rokene: “Ytõko ropa ase jesahpyry aka ropa, unurumekahpyry aka ropa, ahno aka” ãko mana.

²⁵ Mame ytõko ropa mana, tosaypyry pona ropa. Morarame kure tosaypyry enẽko ropa mana ahno kurohtao. Tapyi sã ahno kurohtao mana tutumehse sã zao. Saereme potu enẽko mana. Mame omõpyra mã aporo.

²⁶ Ytõko rokẽ mã aporo joroko imehnõ enehse tymarõme toto ehtohme. Mame popyrahxo exiketõ enehnõko mana, 7me osesarise mokyro aka. Mame itamurumehxo jorokohpe exĩko mokyro mana. Osemazuhme toehtopyry motye kuhse exĩko mana.

Tãkye nymyry ehtoh poko

²⁷ Morarame morara kary etaryke tyya ynara tykase nohpo tuhkãkohtae:

– Tãkye kuhse asa mana, oenurumahpono, isuhsuru onenyhpyry, tykase nohpo eya.

²⁸ Mame mokyro tozuhse Jezu a. Ynara tykase:

– Amarokõ hkotano. Tãkye exĩko matose Ritonõpo omiry etaryhtao oya xine, aomipona toehse roropa awahtao xine, tykase Jezu eya.

*Ahno hxirotah poko kurãkõ apiakatoh po
(Mateu 12.38-42)*

²⁹ Morarame imoihmãkõ tooehse ahtao Jezu a, ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Popyra matose ipunaka juteu tomo. “Ajamitunuru enepoko yna a oenetupuhtohme yna a,” ãko matose repe ya. Yrome yjamitunuru onenepopyra ase oya xine. Toiro poko rokẽ ãmorepatorỹko ase, Jona ehtopõpyry poko.

³⁰ Jona tonahse aporo kanaimo konõto a. Oseruao tynyhse Jona kanaimo wakuru ao. Imeĩpo tuamise ropa ynororo kanaimo a nono pona. Mame ipoko tutuarõtase Niniwe põkomo. Tonetupuhse toto a: “Ritonõpo nenehpohpyryme mose nase,” tykase toto ipoko. Morõ saaro Ritonõpo jenyokyase oya xine. Ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry.

³¹ Morararo Saapa tuisary kynexine nohpo, ikurenaẽkõ tuisary. Imeĩpo ohxirotorỹko ynororo mana sero põkõ apiakatoh po Ritonõpo êpataka. Ynara exiryke, mya toytose ynororo pake Saromão otururu kurã etase. Yrome Saromão motye kuhse ywy. Taro ase amaro xine. Yrome jomiry etary se hkopyra matose.

³² Morararo kurãkõ apiakatoh po Niniwe põkõ ohxirotorỹko mã toto sero põkomo, Ritonõpo neneryme. Jona omiry totase tyya xine ahtao tyrypyrykõ turumekase eya xine. Mokaro mã ohxirotorỹko. Ynara exiryke, taro ase amaro xine.

Jona motye kuhse ase. Yrome jomipona se pyra matose, tykase Jezu eya xine.

Sē nase ahno enuru poko
(Mateu 5.15; 6.22-23)

³³ — Mame nāparina zukaxīpo ononēpyra sytatose. Onyripyra sytatose apipa notaka. Aryhnaka rokē tyrīko sytatose apō pona omōketō zeipotohme tyrīko sytatose.

³⁴ Kuenurukō nāparina ezuru sā mana. Kure oenurukō ahtao kure sā osenuhmāko matose, saereme sā oya xine exiryke. Yrome oenurukō popyra ahtao, osenuhmara matose. Xinukutume sā oya xine exīko mana oenurukō popyra exiryke.

³⁵ Morara exiryke tomeseke ehtoko onenetuputyhpyrykō onurumekara oehtohkōme. Turumekase oya xine ahtao xinukutumā sā exīko ropa matose okurohtao xine.

³⁶ Yrome okurohtao xine saereme ahtao xinukutume pyra roropa mā okurohtao xine, kure enetupuhnōko matose. Mame nāparina kurā sā saereh āko mana okurohtao xine, tykase Jezu eya xine.

Parixeu tō zurutopōpyry poko Jezu a
(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

³⁷ Mame tōturukehse Jezu ahtao, parixeu a toahmase tytapyī taka autuhtohme. Mame toytose ynororo itapyī taka, otuhse. Mame osemahpyra ro typorohse ynororo otuhtoh pona.

³⁸ (Juteu tō osemahnōko itamurume tōtuhtoh to Moeze omihpyry poe.) Mame ynara tykase parixeu tyra rokene:

– Tee! Osemahpyra mose ro nah otuhnōko, tykase parixeu tukurohtao rokene.

³⁹ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Parixeu tō matose. Ynara exiketō matose. Akasanarykō akurihnōko matose ĩpary rokene, paratu tōkehko maro. Yrome zao nymyry anakurihpyra sã matose. Xikurome mã ipunaka. Moro sã okurohtao xine mana, xikurome. Oyamene se matose. Iirypyryme matose.

⁴⁰ Onenetupuhpyra matose. Ōkokō rihpōme Ritonōpo mana. Okurohtao xine tyrihpōme roropa mana.

⁴¹ Morara exiryke omōkomory apiakako ekarotohme etuarimaketomo a. Imehnō pyno roropa ehtoko. Morara awahtao xine tãkye exĭko Ritonōpo mana opoko xine. Okurohtao xine ikurikãko roropa mana.

⁴² – Jetuhxo exĭko matose parixeu tomo. Ynara exiryke, okyryrykō omame porehme ahtao apiakãko matose. Toiro ekarōko matose Ritonōpo a repe. Anarykahpyrykō roropa otyro tōkehko apiakãko matose. Emero apiakãko matose zokonaka pitiko onekarorykōme Ritonōpo a. Yrome zae pyra ro matose. Imehnō ryhmãko ro matose. Ritonōpo pyno pyra roropa matose. Morohne okyryrykō tapiakase oya xine ahtao, kure roropa mã repe imehnō pyno awahtao xine roropa, Ritonōpo pyno roropa awahtao xine.

⁴³ – Jetuhxo exĭko matose parixeu tomo. Ynara exiryke, atamorepatoh tonō tao imehxo se rokē oexirykōke. Osepekahtoh taka oytorykohtao, “Kure mase,” kary etary se oexirykōke.

44 – Jetuhxo exīko matose! Ynara exiryke, okepy zonētopōpyry sã matose. Moroto ro imehnō ytoytōko tuenikaro rokene, tuaro pyra toexirykōke. Moro saaro kure oehtohkō enepōko matose repe, yrome popyra ro matose, tykase Jezu eya xine.

45 Morara kary etaryke tyya, ynara tykase Moeze omihpyry waro exikety Jezu a:

– Morara karyhtao oya, yna hxirōko roropa mase, tykase ynororo.

46 Mame ynara tykase Jezu eya:

– Jetuhxo exīko matose roropa Moeze omihpyry waro exiketomo, imehnō osanumaryke oya xine. Tupime eya xine anaosanumatatohkomo. Ynara āko matose: “Moeze omihpyry omipona ehtoko,” āko matose repe. Yrome amarokō ke? Aomipona pyra matose. Ourutopōpyrykō omipona pyra matose.

47 Jetuhxo exīko matose, otonētoh kurã rīko matose repe, Ritonōpo poko urutonōpo tō zonētohme. Yrome mokaro urutonōpo tō totapase atamurukomo a.

48 Atamurukomo a Ritonōpo poko urutonōpo tō etapatopōpyrykō kure ekarōko matose. Ynara exiryke, atamurukomo a totapase toto. Yrome oya xine roropa toto zonētoh tyrise.

49 Morara exiryke ynara tymerose Ritonōpo omiryne, zae mana: “Jomiry poko urutō kō enyohnōko ase eya xine. Mame toitoine toto etapāko toh mana. Toitoine toto htomāko roropa toh mana,” āko Ritonōpo omiry.

50 Naeroro awānohtoryko Ritonōpo mana, urutō kō etapatamitume. Moino ro nono ritopōpyry poe

ro urutõ kõ totapase. Mokaro etapatamitume awãnohtorÿko Ritonõpo mana.

⁵¹ Apeu etapatopõpyry poe tuhke urutõ kõ totapase. Zakaria etapatopõpyry pona. Ritonõpo Tapyĩ myhto totapase ynororo, kaneru zahkatoh myhto. Ajohpe pyra, mokaro etapatamitume awãnohtorÿko Ritonõpo mana, sero põkomo.

⁵² — Jetuhxo exiiko matose Moeze omihpyry poko amorepatõkomo. Ynara exiryke, imehnõ enekunohnõko matose, zae omi waro pyra toto ehtohme. Zae omi enetuputyry se pyra matose. Mame imehnõ roropa akorekehkãko matose. Onenetupuhpyra toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

⁵³ Mame moro tae toytose ropa Jezu ahtao parixeu tõ tyekĩtapãse, Moeze omihpyry warõkõ maro. Jezu tokahmase toto a tõturupotohkõme, ihxirotohme repe.

⁵⁴ Aoturutopõpyry poko Jezu hxirory se toh kynexine repe.

12

Sẽ nase ajohpe ehtoh poko (Mateu 10.26-27)

¹ Mame tuhkãkõ tõximõse. Epuhtütũmãko toh kynexine tuhke toexirykõke. Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Tomeseke ehtoko parixeu tõ ajohpe ehtoh poko. Pou porutatoth sã ajohpe toto exiry mana. Kure osekarõko toh mã repe iirypyryme toto ahtao.

² Yrome emero apurutyã aryhnaka exïko ropa mana. Emero zonëtyã roropa zumakapõko ropa mana.

³ Mame totase pyra õturutopõpyrykõ emero atahpahnõko mana jarao exïko mana. Morararo moe rokë oturũko matose repe ãpuruhpyry tao, putiputime rokë repe. Yrome moromeïpo õmihpyrykõ otumakãko mana, tykase Jezu eya xine.

Ritonõpo zuno ehtoko

(Mateu 10.28-31)

⁴ Mame ynara tykase Jezu:

– Ynara ãko ase oya xine wekyry tomo, oetapanekõ zuno pyra ehtoko. Oetapatoryõko rokë mana. Yrome ouzenukõ onetapara mana.

⁵ Toiro rokë zuno ehtoko, Ritonõpo rokë zuno. Oetapaxïpo xine oemarykõ waro mana apotoimo htaka. Naeroro mokyro rokë zuno ehtoko.

⁶ – Mame 5me torõ pisarara epehpyry pitiko rokene. Otarãme tuhke pyra tineru puhturu rokene. Yrome torõ pisarara toiro ahtao ro wenikehpyra Ritonõpo mana ipoko.

⁷ Morararo oũsetykõ tuhke exiry waro Ritonõpo mana. Naeroro oserehpyra ehtoko. Torõ pisarara pyno toehtoh motye kuhse opyno xine Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

Ihximyra Jezu poko

(Mateu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ynara karyhtao oya xine imehnõ netaryme: “Ywy ase, Jezu poetoryme ase,” karyhtao oya xine,

morararo ase: “Mose ypoetoryme mana,” āko ase opoko xine Ritonōpo nenyohyā netaryme.

⁹ Yrome ihxipŷke awahtao xine ypoko: “Jezu potory kara ase,” karyhtao roropa oya xine imehnō netaryme, morararo ase: “Mokyro ypoetoryme pyra mana,” āko ase opoko xine Ritonōpo nenyohyā netaryme.

¹⁰ – Mame Kapu ae Ayhtohpyry kerekeremaryhtao oya xine, yrome oorypyrykō tokarose ropa oya xine ahtao Ritonōpo a, moro korokāko ropa Ritonōpo mana. Yrome Ritonōpo Zuzenu kerekeremaryhtao oya xine onykorokara mā Ritonōpo ekurehnōko ipunaka.

¹¹ – Mame juteu tō atamorepatoh taka aarorykohtao, ohxirotokōme pata esē tomo a te, kowenu poetory tomo a roropa, torētyke pyra ehtoko ezuhokō poko oya xine. “Otara āko ke hano?” kara ehtoko roropa.

¹² Ynara exiryke, Ritonōpo Zuzenu ākorehmatorŷko mana ezukurukō poko moro tao awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

Sero tymōkomokē ehtopōpyry poko

¹³ Mame ynara tykase ahno rānaono Jezu a:

– Amorepatono, oturuko urui a Papa ekepyry mōkomohpyry apiakatohme eya zokonaka ekarotohme ya, tykase ynoro Jezu a.

¹⁴ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra, moro pokō kara ase. Omōkomorykō apiakane kara ase, tykase Jezu eya.

¹⁵ Ynara tykase ropa Jezu totananomo a:

– Etatoko kure. Tuaro ehtoko, ōpynukōme rokē pyra tyritoko. Ynara exiryke, toipāme rokē

omõkomorykõ mana. Yrome ãkorehmara xine mana oytorykohtao Papa esaka, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine toto osetupuhtohme:

– Tupito konõto esẽ narykapohpyry toperytase itamurume.

¹⁷ Mame ynara tykase ynororo tukurohtao rokene: “Oty rĩkohxo ke hano? Tosake pyrahxo hnae ynapyry tomo,” tykase ynororo.

¹⁸ “Ytapyĩ tõ kararahpõko ropa ase zumo tyri-tohme ropa ynapyry esaryme, ymõkomory esary maro.

¹⁹ Mame ynara ãko ase ya rokene, ohkato ke senohne nae toehse hano. Ymõkomory enahpỹme nase. Ynapyry tõkehko enahpỹme nase tuhke jeimamyry aropõko ase. Oseremãko roropa ase. Otuhnõko potu ase. Eukuru ãnõko roropa ase, tãkye rokẽ ase,” ãko mana tymõkomokemy tyya rokene.

²⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo eya: “Oepyrypany hmoro. Seroae ro orihnõko mase. Mame onoky omõkomohpyry esẽme exĩko nae? Onoky onukurãkatyã esẽme exĩko nae? Imehnõ õkyryrỹpyry esẽme exĩko mana,” tykase Ritonõpo eya. Mame toorihse ynororo, tykase Jezu eya xine.

²¹ Mame etyhpyryme ynara tykase Jezu:

– Moro sã exĩko mã mõkomo anonohnanõ rokẽ tymõkomorykõme. Tymõkomoke ynaroro repe, yrome Ritonõpo a tymõkomoke pyra sã mã toto, omomyke toexirykõke, tykase Jezu eya xine.

*Ritonõpo enetuputyry poko
(Mateu 6.25-34)*

²² Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Naeroro ynara āko ase oya xine, ōtykō poko torētyke pyra ehtoko. Anapyrykō poko roropa torētyke pyra ehtoko. Oupōkō poko roropa torētyke pyra ehtoko. Tupoke pyra oehtohkō poko torētyke pyra ehtoko.

²³ Ynara exiryke, kure kuehtohkō mā tonahsā motye kuhse, tōsē motye kuhse mana. Morararo upo motye kuhse kuokokō mana, tykase Jezu.

²⁴ — Torō poko enetupuhtoko. Tynapyrykō anarykara toto. Onypohpyra roropa mā toto. Ē onyripyra roropa mā toto. Tynapyrykō onukurākara roropa mā toto. Yrome toto nahpāko Ritonōpo mana. Mame amarokō torō motye kuhse matose. Opyno xine ipunaka Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

²⁵⁻²⁶ — Osenetupuhtoko. Toiparo rokē senohne poko torētyke matose. Otara tyrīko matou okynā orihpopyra oehtohkōme. Torētyke oehtohkōke okynā orihpopyra exīko matou? Arypyra. Ritonōpo rokē okynā orihpopyra ehtoh waro mana. Naeroro oty katohme torētyke matou emero poko? Toiparo rokē torētyke matose.

²⁷ Ona ekuru enetatoko. Tamoreme ahtāko mana. Erohpyra mana. Ekurākara roropa mana. Tamoreme rokē kure exīko mana. Yrome ynara āko ase oya xine, Saromāo tupoke kurā ke kynexine. Tytineruke roropa kynexine. Yrome Saromāo zupō kure exiry motye kuhse ona ekuru mana. Kure kuhse mana.

²⁸ Onahpoty rineme roropa Ritonōpo mana. Okynā pyra onahpoty mana. Nae ro mā repe sero-maroro. Yrome yrokokoro pake tonahse. Zahnōko

roropa mana apoto ke, xixi ke, enara. Otytyko ekuru typyne pyra mana. Yrome Ritonõpo ipyno ro mana. Morohne pyno exiry motye kuhse Ritonõpo opyno xine exiry mana. Naeroro õpenerykõ ekarõko oya xine mana. Morara exiryke: “Nary rokene,” kara ehtoko kure Ritonõpo ehtoh poko. Enetupuhtoko Ritonõpo opyno xine exiry.

²⁹ Morara exiryke torëtyke pyra ehtoko tõsë poko, eukuru poko roropa. Tonahsã poko roropa torëtyke pyra ehtoko.

³⁰ Morohne poko torëtyke imehnõ mana, Ritonõpo waro pyra exiketomo. Morohne se oexirykõ waro Omykõ kapuaõ mana.

³¹ Yrome osemazuhme Ritonõpo enetupuhtoko oesëkõme. Mame morohne ekarõko oya xine mana.

*Tymõkomoke ehtoh poko Ritonõpo esao
(Mateu 6.19-21)*

³² — Enaromyra ehtoko ypoenomo. Tuhke pyra matose Ritonõpo enetupuhnanomo. Yrome imeĩpo ahno esëme oehtohkõ ekarõko mã oya xine Omykõ kapuaono.

³³ Morara exiryke omõkomorykõ ekamotoko tineru apoitohme. Mame moro tineru ekarotoko etuarimaketomo a. Ekaroryhtao okyryrykõ tuhke exĩko mã kapu ao. Moroto okyryrykõ kurākāko Ritonõpo mana. Enahpyra moero mana Ritonõpo esao. Moero mã omato pyra ipunaka, nuko pyra roropa mana, enahne pyra mã moero.

³⁴ Morarame omõkomorykõ kurākaryhtao kapu ao oya xine morotona oytorykõ se exĩko matose. (Yrome sero nono po rokẽ omõkomorykõ tomākase

oya xine ahtao sero nono po se rokẽ exĩko matose. Ritonõpo poko nymyry onenetupuhpyra matose.)

“Tuaro ehtoko,” katopõpyry sero Jezu a

³⁵⁻³⁶ Mame ynara tykase Jezu:

— Joepyry ropa eraximatoko, tosẽkõ eraximary sã ahno poetory tomo a. Mokaro saaro kueraximatoko. Mokaro esẽ toytose erẽnatoh enese. Typoetory tõ tynomose tytapyĩ tao. Aepyry ropa eraximãko toto itapyĩ tao. Nãparina roropa nae ezurukõme. Mame tõtuhxĩpo oehnõko ropa mana tytapyĩ taka. Aomiry etaryhtao axĩ tapyi apuruhmakãko ipoetory tõ mana.

³⁷ Mame tãkye exĩko mã toto tosẽkõ toraximase tyya xine exiryke. Nyhpyra toh toehse tosẽkõ eraximary poko. Morara exiryke tãkye exĩko mã toto. Etatoko pahne, typoetory tõ porohkapõko mana toto otuhtohme. “Otuhtokose,” ãko mana. Mame typoetory tõ otuhmapõko mana.

³⁸ Tãkye toh exĩko mana. Otarãme esẽkõ oehnõko ropa onoa. Otarãme ãmepyryme oehnõko ropa mana. Yrome oserehnohpyra tosẽkõ eraximary poko. Moroto ro eraximãko toto. Morara exiryke tãkye mã toto.

³⁹ Omato oepyry waro tapyi esẽ ahtao, tytapyĩ taka omato anaomõnohpoppyra aexiry mana, tymõkomory onematonanohpoppyra toehtohme.

⁴⁰ Amarokõ roropa tuaro ehtoko. Kapu ae Ahtohpyry oehnõko ropa mana. Aepyry ropa oneraximara awahtao xine ro oehnõko ropa mana, tykase Jezu eya xine.

*Peturu oturutopõpyry sero Jezu maro
(Mateu 24.45-51)*

41 Mame ynara tykase Peturu Jezu a:

— Yna a rokē morara āko mah? Emero rokē netaryme roropa morara āko mah? tykase Peturu, tōturupose Jezu a.

42 Mame ynara tykase Jezu eya:

— Onoky emese kure nahe tosē mōkomory poko? Emese kure exikety rokē rīko tytapyī eraseme mana. Typoetory tō otuhmaponeme tyrīko mana.

43 Mame zae rokē exiketyme ahtao tākye mokyro exīko mana, tytapyikē tooehse ropa ahtao.

44 Ajohpe pyra tymōkomory eraseme mokyro rīko mana, imehxo.

45 Yrome ynara karyhtao tyya rokene: “Jesē mā okynā oehpopyra mana,” karyhtao tyya rokene, mame ipoetory tō htomāko mana orutua komo, nohpo tomo, enara toto htomāko mana. Mame otuhnōko mā ynororo eukuru ēnōko. Etŷnōko ro-ropa mana.

46 Mame mokyro esē oehnōko ropa mana, tuenikaroro typoetory ahtao. Aepyry ropa onenetupuhpyra ynororo. Mame mokyro kahpyry pipohnōko mana, ajoajohpe toehse exiryke. Imehnō iirypyrymākō maro tyripōko mana, tykase Jezu Peturu tomo a.

47 — Mame tosēkō omiry waro ro tahtao xine, yrome aomipona pyra toto ahtao, toto wānohnōkohxo esēkō mana, yronymyryme, tōmipona pyra toehse toto exiryke.

48 Morararo imehnomo. Tuenikaroro rokē popyra toehtohkō poko tosēkō omihpyry waro pyra toexirykōke, mokaro wānohnōko roropa mā esēkomo pitiko rokene. Ynara exiryke, itamurume

tokarose ahtao typoetory a mokyro wino itamurume ise ropa mǎ esemy. Tuhke tokarose eya exiryke tuhke ise ropa mǎ eya esemy, tykase Jezu eya xine.

“Apiakatōme tooehse ywy,” katopōpyry sero Jezu
a
(Mateu 10.34-36)

⁴⁹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Apoto zukase sǎ tooehse ywy sero nono pōkō rypyry zahkatohme samo. Seromaroro tukase ahtao tǎkye kuhse exiry.

⁵⁰ Ĕpurihkety ĕpurityry sǎ zue aka. Mokyro sǎ ytōko ase jetuarimatoh pona. Itamurume etuarimāko ase. Sam āko ase. Typenekehse ase jetuarimakepyry eraximary poko.

⁵¹ “Mokyro noepyase sero nono pona emero osepeme ehtohme,” āko matose repe ypoko. Arypyra. Nae jomiry enetupuhnanomo. Nae roropa jomiry onenetupuhpynomo. Osepeme pyra toto ypokoino.

⁵² Taroino 5me tapyi taōkō atapiakāko toh mana, esyhmara toh exīko mana. 3mākō zehno exīko 2mākō mǎ toto. 2mākō zehno exīko 3mākō roropa mǎ toto ypokoino.

⁵³ Mame tumūkue exiketō mǎ typoenō onysyhmarā mǎ exīko. Tumykō onysyhmarā roropa ipoenō exīko mana. Tōxike exiketō mǎ tōxirykō onysyhmarā exīko mǎ toto. Tysekō onysyhmarā roropa ĕxirykō exīko. Typatūke exiketō mǎ typatūkō onysyhmarā exīko mǎ toto. Tymerenohke exiketō mǎ tymerenotyko onysyhmarā exīko mǎ

toto. Oxiekyryme pyra sã exĩko mã toto, tykase Jezu eya xine.

*“Tuaro ehtoko,” katopõpyry sero Jezu a
(Mateu 16.2-3)*

⁵⁴ Mame ynara tykase ropa Jezu tuhkãkomo a:

– Akurũ eneryhtao oya xine xixi omõtoho wino, ynara enetupuhnõko matose: “Konopo oehnõko mana,” ãko matose. Moromeĩpo konopo oehnõko rahkene.

⁵⁵ Mame tyryrykane eneryhtao ikurenaino, ynara ãko matose: “To! Moro esahpyo ke onãkutanoheto mana zũ karyke,” ãko matose. Moromeĩpo xixi jetũ exĩko mã rahkene.

⁵⁶ Ajohpãkõ sã matose, morohne eneryhtao oya xine konopo oepyry waro matose, yrome onenetupuhpyra matose ypoko, Ritonõpo jenyohne tarona õsenuruhkatohkõ ritohme onenerykõme, tykase Jezu eya xine.

*“Axĩ oxiehno pyra ehtoko ropa,” katopõpyry sero
Jezu a
(Mateu 5.25-26)*

⁵⁷ Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Oty katohme ãmoreme xine zae ehtoh poko pyra matou?

⁵⁸ Ozehnotokõ aarorykõ se ahtao terekatu ãpataka, axĩ ekyrãkatoko ropa ozehnotokõ maro, osema tao ro awahtao xine, terekatu a aaropyra xine ro toto ahtao, soutatu tomo a oekaropyra xine toto ehtohme, oẽmapopyra xine toto ehtohme roropa ãpuruhyry taka.

⁵⁹ Etatoko pahne, āpuruhpyry taka tomõse awahtao xine, tūtara ropa matose emero onepehmara ro awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

13

“Oorypyrykō irumekatoko,” katopõpyry sero Jezu a

¹ Mame morotõkomo a Jezu turuse Karirea põkõ etapatopõpyry poko Pirato a, kowenu poetory a.

– Tynekarorykō ekaroryhtao ro Ritonõpo a, to-
tapase toto Pirato a, tykase toto, tokarose.

² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara āko hmatou mokaro poko? Imehnõ Karirea põkõ motye iirypyrymē nexiase toto? Morara exiryke moro emetakame taorihmapose toh nae? tykase Jezu eya xine, tõturupose.

³ – Arypyra. Ynara āko ase oya xine. Amarokō roropa oorypyrykō onurumekara awahtao xine, mokaro sã orihnõko matose, tykase Jezu eya xine.

⁴ – Mokaro roropa ke, Xiroe põkomo? Otara āko roropa hmatou 18mākõ pona tapyi epukatopõpyry poko? Jerusarē põkõ motye roropa iirypyrymē nexiase toto?

⁵ Arypyra. Ynara āko ase oya xine, amarokō roropa emynyhmara awahtao xine oorypyrykō poko, oorypyrykō onurumekara awahtao xine, mokaro saaro orihnõko matose, tykase Jezu eya xine.

Sero nase topere pyra otyro zoko ehtopõpyry poko

⁶ Mame ynara tykase Jezu, enetupuhtohme eya xine:

– Ahno tupinao mã wikeira zoko kynexine. Mame esē toytose epery pohse repe. Yrome aryryra kynexine topere pyra ipunaka.

⁷ Morara exiryke ynara tykase tupito esē typoe-tory a: “Etako pahne, oseruao tyeimãse ywy otyro eperytary eraximary poko repe. Yrome eperytara ro nase. Akohko,” tykase esemy. “Popyra nase. Toipãme rokē mã taro,” tykase esemy erase a.

⁸ Yrome ynara tykase erase eya: “Apoaporo, toiro rokē jeimamyry eraximako aporo. Ahkaxi aporo oeky ety ritohme imyhtokoxi.

⁹ Moro tyrise ahtao, otarame eperytãko mana. Toperytase kure ahtao, anakohpyra ase. Yrome eperytara ro ahtao makohpotase rahkene,” tykase ynororo tupito esemy a, tykase Jezu eya xine.

Tupue aexihpyry kurãkatopõpyry sero Jezu a

¹⁰ Mame Jezu a tamorepase toto juteu atamorepatoh tao oserematoh ae.

¹¹ Moroto nohpo kynexine tupue aexihpyry 18me ikonopory taropose eya kure pyra. Joroko poe morara toehse ynororo jũme tupue. Xikihme owõpyra toehse ynororo.

¹² Mame mokyro eneryke tyya, Jezu a tykohmase. Ynara tykase ynororo eya:

– Xihxi, okurãkãko ropa ase seromaroro, tykase Jezu eya.

¹³ Mame Jezu a tomary ke tapose ahtao, axĩ xikihme toehse ropa ynororo. Mame:

– Kure mase, Ritonõpo, tykase ynororo, tukurãkase ropa toexiryke.

14 Mame juteu atamorepatoh esemy tyekĩtapãse oserematoḥ ae noḥpo tukurãkase ropa exiryke Jezu a. Ynara tykase ynoroḥo morotõkomo a:

– 6me ãmepyry nae erohtoḥme. Moro ae rokẽ osehtoko ekurãkapose ropa. Yrome oserematoḥ ae oehpyra ehtoko, tykase ynoroḥo, eya xine.

15 Mame ynara tykase Jezu eya:

– Oty katoḥme popyra oya xine noḥpo kurãkary ropa nae oserematoḥ ae? Ajoajohpe rokẽ matose. Yrome amarokõ otãtome oekykõ myhpokãko matou oserematoḥ ae, pui, kawaru roropa, tuna pona toto arotoḥme, auḥpatohkõme oya xine?

16 Mose Aparão paryme nase. Mose tymyhse nexiase joroko tamuru a. 18me ikonopory taropose eya kure pyra toexiry poko. Oty katoḥme mose onymyhpokapopyra sã matou oserematoḥ ae? tykase Jezu eya xine.

17 Mame morara kary etaryke tyya xine, Jezu zehnotokõ toehxirose. Yrome tãkye toehse toḥ kynexine imoiḥmãkomo, kure Jezu nukurãkahpyry eneryke tyya xine.

*Moxitatu puhturu poko sero
(Mateu 13.31-32; Maku 4.30-32)*

18 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tyoro sã Ritonõpo kuesẽkõme exiry. Ynara sã mana enetupuhtoḥme rokene.

19 Moxitatu puhturu ke mana pitiko. Mame tarykase aḥtao tupito pona, aḥtãko mana. Mame tamorihtase aḥtao wewe konõto sã exĩko mana. Torõ tõ esaryme roropa exĩko. Osesarĩko torõ tõ mana, amoriry htaka. Moro sã mã kuesẽkõme

Ritonõpo enetuputyry kyya xine, tykase Jezu eya xine.

Tiriiku risē porutatoh poko
(Mateu 13.33)

²⁰ Mame ynara tykase ropa Jezu:

— Tyoro sã roropa kuesëkõme Ritonõpo enetuputyry mana.

²¹ Otyro porutatoh sã mana nohpo a toximase ahtao tiriiku maro. Mame emero porutãko mana, tykase Jezu eya xine. (Moro sã emero pata põkõ etãko toh mana. Ritonõpo kuesëkõme exiry poko etãko toh mana.)

Omõtoh pitiko poko sero
(Mateu 7.13-14,21-23)

²² Mame pata tõ poro Jezu toytose. Pata konõto tõ poro, pata pïsarara poro roropa toytose. Imehnõ amorepãko kynexine toytoryme Jerusarë pona.

²³ Mame ynara tykase imepyny Jezu a:

— Tuhke pyra rokë ipynanohnõko Ritonõpo nahe? tykase, tõturupose.

²⁴ Mame tozuhse Jezu a, ynara tykase:

— Ritonõpo esary eutary omõtoh pitiko samo. Ikuhtoko pahne. Omõtoko eutary pitiko aka. Ynara exiryke, tuhkãkõ tomomyry se exïko mã repe. Yrome omõsaromepyra toh mana.

²⁵ — Mame tapyi esë tapyi apurũko mana. Momeĩpo tooehse awahtao xine tapyi myhtokoxi, sekere ãko matose. Ynara ãko matose: “Apuruhmakako yna omõtohme,” ãko matose repe. Mame ynara ãko oezuhtorỹko mana: “Awaro pyra xine ase. Ozeino moehtou?” ãko mana.

26 Mame ynara ãko matose eya: “Ynanotuhnehxo puhko amaro. Eukuru ynanẽne amaro roropa. Yna roropa mamorepane yna esao awah-tao,” ãko matose repe.

27 Yrome ynara ãko ropa mã oya xine: “Awaro xine pyra ase, otokoino moehtou? Ytotoko ropa kehne. Oorypyrykõ poko rokẽ mexiatosene,” ãko mã ynororo.

28 Mame Ritonõpo esaõkõ enẽko matose, Aparão, Izake, Jako. Imehnõ urutonõpo tõ enẽko roropa matose. Xitãko yronymyryme matose. Kui kui ãko matose mokaro eneryke oya xine, Ritonõpo esaka omõpyra oexirykõke.

29 Mame imehnõ enẽko matose. Oehnõko toto xixi tütatoh wino, xixi omõtõh wino, ikurenaino, inikahpoino, enara oehnõko toh mana. Mame porohnõko mã toto otuhtohme Ritonõpo esao. Yrome amarokõ ke? Aaropotorỹko rokẽ mana.

30 Mame tuhke tuisãpo tõ kara tuisame exiõko mana moero. Tuhke tuisamehxo aehtyã roropa tuisame pyra exiõko mana moero, tykase Jezu eya xine.

*Jerusarẽ põkõ pyno Jezu ehtopõpyry sero
(Mateu 23.27-39)*

31 Morara ahtao Jezu otururuhtao parixeu tõ tooehse eya. Ynara tykase toh eya:

– Ytoko ropa taroino imepỹ pona, Erote oetapãko mana, tykase toto.

32 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Arypyra. Ytopyra ase. Orihnõko ase Ritonõpo poe rokene. Erote oenekunohtorỹko rokẽ mana. Kaikuxi itu htaõ sã mana. Ytotoko ropa. Ynara kaxitatoko eya: “Oseruao jẽmepyry se rokẽ ase

taro oesao xine. Seroae joroko tō tūtanohpōko ropa ase aporo. Kurākōkara kurākāko roropa ase. Kokoro morararo erohnōko ase. Mame yrokokoro otyhkāko ase, nykano,” kaxitatoko eya, tykase Jezu eya xine.

³³ — Mame jytojytory se ro ase sero osema ae Jerusarē pona, seroae, kokoro, mokokoro, enara. Oesao xine orihpyra ase. Jerusarē po rokē orihnōko ase, tykase Jezu eya xine.

³⁴ Mame ynara tykase ropa:

— Jerusarē pōkomo, Ritonōpo poko urutō kō etapananōme matose. Topu emanānōme matose Ritonōpo naropotyā pona, oya xine aropotyā pona. Tuhke rokē oeahmarykō se exiase repe. Oewomarykō se roropa exiase repe kuratiri nohpory a typoenō ewomary samo taporiry zopikoxi. Yrome yse pyra mexiatose.

³⁵ Taroino oesarykō patāpome exīko mana. Etatoko pahne, taroino jenezomopyra matose aporo. Ynara katoh pona rokē jenēko ropa matose: “Kure rokē mose tyriko, Ritonōpo. Ōmiry poe aepyhpyry mose ro,” katoh pona rokē jenēko ropa matose, tykase Jezu eya xine.

14

Kurākara kurākatopōpyry ropa poko Jezu a

¹ Mame parixeu tapyī taka toytose Jezu otuhse, oserematoh ae. Moroto imehnō parixeu tō roropa kynexine. Jezu enēko tyme toh kynexine.

² Mame imepỹ tooehse Jezu a, jaxiry jaohpyry, apory jaohpyry. Mokyro tooehse Jezu a. Mame Jezu enēko toh kynexine. Kurākara kurākaryhtao,

popyra ekarõko toh kynexine, oserematoh ae kurãkara kurãkaryke eya.

³ Mame ynara tykase Jezu Moeze omihpyry poko amorepatõkomo a, parixeu tomo a roropa:

– Moeze nymerohpyry omi poe oty riry kure nae oserematoh ae? Kurãkõkara kurãkary ropa? Kurãkõkara onukurãkara ropa ehtopo? Oty kure nae? tykase Jezu eya xine.

– Tee, tykase rokẽ toto.

⁴ Onezuhpyra toehse toto. Mame kurãkara Jezu a tapoise. Mame tukurãkase ropa eya. Mame tonyohse ropa eya.

⁵ Mame ynara tykase eya xine ynororo:

– Tumũkue awahtao xine omũkurukõ toepukase ahtao tuna eutary aka oserematoh ae ananỹpyra ropa mehtory? Arypyra, axĩ anỹnõko matose. Oekykõ roropa ke? Tuna eutary aka toepukase ahtao oserematoh ae mokyro ananỹpyra roropa mehtory oserematoh ae ro? Arypyra, mokyro anỹnõko roropa matose axiny, tykase Jezu eya xine.

⁶ Mame morara kary etaryke tyya xine:

– Tee, tykase rokẽ toto. Onezuhpyra ropa toehse toto.

Imehnõ motye se pyra ehtoh poko sero

⁷ Mame imehnõ tosarykõ kurã menekãko toh kynexine tosarykõme, otuhtoh po. Mokaro eneryke tyya ynara tykase Jezu eya xine, toto amorepatohme:

⁸ – Pytakety otuhtoh pona toahmase awahtao epehtoh kurã pona porohpyra exiko. Otarãme okomino imehxo exikety oehnõko mana, otuhse.

⁹ Mame esē mā oehnōko oya ynara kase: “Mose esary taro. Esyryhmako,” āko mā oya esemy. Mame ehxirōko mase, imepỹ pona porohnōko ropa mase etyhpyry pona myhene.

¹⁰ Yrome toahmase awahtao otuhtoh pona, ytoko. Mame ehpiō pona rokē oporohko epehtoh pona, imākōkara esary pona. Morarame otarame oeahmahpō oehnōko mana. Ynara āko mā oya: “Xiaro osehko, sē pona, epehtoh kurā pona,” āko mā oya. Mame kure oexiry enēko imehnō mana emero porehme, tykase Jezu eya xine.

¹¹ — Ynara exiryke, tuisamehxo otyriryhtao āmoreme, tuisame pyra orīko Ritonōpo mana. Yrome imehnō motye oexiry se pyra awahtao tuisamehxo orīko Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

¹² Mame ynara tykase ropa Jezu toahmahpono a:

— Otuhtoh tyrise oya ahtao oepe tō rokē kara eahmako. Oekyry tō rokē kara roropa, tymōkomoke exiketō rokē kara roropa. Mokaro rokē eahmaryhtao oya emetakamāko mā toto. Mame toahmase awahtao eya xine pake topehmase omoro, kure oehtopōpyry tometakāmase exiryke eya xine.

¹³ Otuhtoh tyrise ahtao oya tymōkomoke pyra exiketō eahmako, ahmitahpyryme exiketomo te, oēmapopyra xine roropa te, tonurākara roropa.

¹⁴ Morara awahtao kure orīko mā Ritonōpo, oepehmara tokurehse ynaroro exiryke, onemetakāmara toto exiryke roropa. Kurā ekarōko mā Ritonōpo oya. Kurākō ēsemākatoh po ropa tyya oepehmāko mā Ritonōpo, tykase Jezu

eya.

Otuhtoh konōto poko sero
(Mateu 22.1-10)

¹⁵ Mame morara kary etaryke tyya toiro Jezu marō ynara tykase Jezu a otuhtoh po:

– Tākye exīko mǎ toto Ritonōpo maro otuhtoh konōto po exiketomo, tykase ynororo.

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, imepŷ orutua otuhtoh konōto riry se toehse. Mame tuhkākō toahmase eya toto oehtohme otuhtoh pona.

¹⁷ Morarame otuhtoh konōto tōtyhkase ahtao emero, typoetory tonyohse tyneahmatyǎ kohmatohme repe. Ynara tykase toto: “Ehmaropa rahkene otuhse. Otuhtoh notyhkano,” tykase toh repe.

¹⁸ – Yrome ineahmatyǎ ytopyra tokurehse toto, tŷpokōke toexirykōke emero porehme. Ynara tykase toiro orutua otuhtoh aporesemyry nenyokyhpyry a: “Arypyra, ytopyra ase. Tupito epekatyase. Jytory se ase utupi enese. Ajohpāme sǎ kyryh kara ekurehnōko ase,” tykase ynororo eya.

¹⁹ – Mame ynara tykase imepyny: “Pui omame osetato epekatyase erohketomo. Mokaro kuhse ytōko ase. Morara exiryke sǎ rokē oekahmapŷ sǎ ase,” tykase ynororo eya.

²⁰ – Mame imepyny a roropa: “Eropa!” tykase repe. “Arypyra, ytopyra ase. Seromaroro ypytano. Morara exiryke ytosaromepyra ase,” tykase ynororo eya.

²¹ – Mame tosemy a toytose ropa ipoetory, turuse ropa eya. Morara exiryke tohne toehse

otuhtoh rihpono, tymoipyra mokaro tokurehse exiryke. Ynara tykase ynororo typoetory a: “Axī ytoko pata poro osema tō ae. Etuari-maketō ke enehko xiaro ymoipynỹpo tō myakāme. Emero enehko toto. Tymōkomokākara roropa enehko, ahmitahpyryme exiketomo, tonurākara, ātakamatyamo, emero rokē enehko toto,” tykase ynororo typoetory a.

²² — Mame aporesē omipona toytose ipoetory. Mame tooehse ropa tahtao, ynara tykase ynororo otuhtoh esemy a: “Ōmipona akene. Eehno toto. Kyryh nykā toto, etuarimaketomo. Yrome pehme pyra ro atapyĩ nase. Nae ro osa. Nae ro tōsemy,” tykase ipoetory eya.

²³ — Mame ynara tykazomose aporesemy eya: “Ytozomoko ropa pata zomye osema tō ae imehnō enehtohme oya, pehme ytapyĩ ehtohme,” tykase ropa aporesemy typoetory a.

²⁴ “Ajohpe pyra ase. Mokā osemazuhme yneah-matyā ymaro otuhpyra ekurehnōko mǎ toto,” tykase ynororo, otuhtoh esemy, tykase Jezu eya xine. Mame toesyryhmase ropa ynororo parixeu tapyĩ tae, toto amorepaxĩpo.

*Tupime Jezu poetoryme ehtoh poko sero
(Mateu 10.37-38)*

²⁵ Mame ahno imoihme Jezu maro ytōko kynex-ine. Mame toeramase Jezu toto ēpataka, toto amorepatohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

²⁶ — Ypoetoryme oexirykō se matose repe. Yrome omykō pyno oehtohkō motye ypyno pyra awahtao xine, ypoetoryme exipyra ekurehnōko matose. Morararo asakō pyno, opyxiākō pyno, opoenōkō pyno, ākorōkō pyno, ooryxirykō pyno,

oruikõ pyno, mokaro pyno oehtohkõ motye ypyno awahtao xine ypoetoryme exïko matose. Osepyno oehtohkõ motye roropa ypyno awahtao xine ypoetoryme exïko matose, tykase Jezu eya xine.

²⁷ – Mame Ritonõpo zamarõ poko rokẽ ehtoko, ypoetoryme oehtohkõme. Oorikyrykõ kurũke jomipona se hkopyra awahtao xine ypoetoryme exipyra ekurehnõko matose, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Mame ynara tykase ropa ynororo eya xine:

– Tapyi kaetokõ riry se awahtao xine osemazuhme osetupuhutoko aporo tyritoh poko ipune otinerũkõ waro oehtohkõme.

²⁹ Osetupuhpyra awahtao xine, otinerũkõ ipune pyra ahtaõ, tapyi nepuru xikihmãko rokẽ matose. Otyhkara ekurehnõko matose. Mame onyrihpyrykõ eunohnõko imehnõ mana.

³⁰ Ynara ãko opoko xine mã toto. “To! Mokyro a tapyi tyrise zokonaka rokene. Yrome otyhkara tokurehse ynororo,” ãko mã toto opoko xine oeunohtorỹko mã toto. Naeroro tapyi riry se awahtao xine otinerũkõ ikuhtoko aporo osemazuhme. Moro saaro ypoetoryme oexirykõ se awahtao xine osetupuhutoko aporo: “Serara hano jetuarimary zuno Jezu poetoryme jahtao?” kahtoko aporo, tykase Jezu eya xine.

³¹ – Morararo mã pata esemy typoetoke exikety tuhke 10.000me ipoetory tomo, soutatu tomo. Mame imepỹ oehnõko mana eya esary pynanohse, tosaryme. Mokyro mã oehnõko tuhke typoetoke 20.000me, soutatu tomo. Mame osemazuhme aporo pata esẽ porohnõko mana tõsetupuhutohme aporo orẽpyra toexiry poko poremãpyra toehtohme.

³² Mame mokyro maro tōsetaparykō se pyra tah-
tao, typoetory tō aropōko mana moeroro ahtao,
kure toto oturutohme toto maro, toto ekurema-
tohme.

³³ — Morararo, ypoetoryme oexirykō se awah-
tao xine, emero okyryrykō pyno pyra ehtoko,
tykase Jezu eya xine.

Sautu papyry poko popyra toehse ahtao
(*Mateu 5.13; Maku 9.50*)

³⁴ — Kure sautu mā repe. Yrome sāme pyra
toehse ahtao oty katohme kure?

³⁵ Arypyra, popyra mana. Tupito pona tyrise ah-
tao popyra mana. Pui ety htaka roropa tyrise ah-
tao, morararo popyra mana ipunaka. Typahsēme
rokē kure mana. (Morararo Ritonōpo poetoryme
awahtao xine, yrome opoe xine rokē oyoytoryko-
htao, otara exīko matou. Arypyra, typahsēme rokē
matose.) Mame typanare awahtao xine etāko
matose, tykase Jezu eya xine.

15

Kaneru tahtopōpyry poko
(*Mateu 18.12-14; 1 Peturu 2.25*)

¹ Mame Jezu a toytose tuhke kowenu tin-
erū apoinanomo, pohnō maro, aomiry etary se
toexirykōke.

² Morarame parixeu tomo a Jezu tykerekere-
mase mokaro eneryke tyya xine. Moeze omihpyry
warōkomo a roropa tykerekere-mase Jezu. Ynara
tykase toto Jezu poko.

— Popynō se rokē mokyro nah. Imaro xine
otuhnōko roropa mana, tykase toto Jezu poko.

³ Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine, aosenetupuhtohkõme typoko:

⁴ – Etatoko pahne, kaneru esë mana. Mame tuhke mã kaneru, 100me mana. Mame kaneru otuenikãko mana toiro. Mame esë zupïko mana. Imehnõ nomõko mana, 99mãkõ nomõko aporo mokyro zupitohme tyya. Toiro itatyhpyry zupïko ropa mana eporyry ropa ponãmero.

⁵ Mame tonese ropa ahtao, tãkye exïko ropa mana. Eehnõko ropa mana tymota po.

⁶ Mame tytapyĩ taka tooehse ropa tahtao tope tõ kohmãko mana, tyekyry tõ maro. Ynara ãko mã eya xine ynororo: “Eneropa jeky. Tãkye sehtone jeky enetopõpyry ropa poko,” ãko mã ynororo eya xine.

⁷ – Etatoko pahne, toiro tyyrypyry poko aexihpyry mokyro kaneru itatyhpyry sã mana. Mame kurãkõ poko tãkye Ritonõpo mã repe. Mame toiro popỹ tosẽme Ritonõpo enetuputyryhtao, tyyrypyry turumekase ahtao roropa eya tãkye kuhse Ritonõpo exïko mana. Imarõkõ roropa tãkye exïko toh mana, tykase Jezu eya xine.

Tineru otuenikatopõpyry poko sero

⁸ Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Nohpo nae ahtao tytinerukemy, 10me itinerũ nae parata risemy, typynemy, parihmãkomo. Mame toiro itinerũ tõtuenikase ahtao oty rïko nae otarame? Nãparina zukãko mana. Tytapyĩ tumehnõko mana tytinerũ zupitohme. Kure zupïko mana otyro akoko.

⁹ Mame tytinerũ tonese ropa tyya ahtao tyekyry tõ kohmãko mana tope tõ maro. Ynara ãko mã

ynororo eya xine: “Täkye exi ropa ynemapohpyry tonese ropa ya exiryke. Morara exiryke täkye sehtone,” äko ynororo.

¹⁰ – Ynara äko ase oya xine, morararo Ritonõpo nenyohyã atäkyemãko mã toto toiro iiryryryme exikety tyrypyry rumekary ropa ahtao, tykase Jezu eya xine.

Sẽ nase tumy rumekahpõ poko

¹¹ Mame tõturuse ropa Jezu eya xine aosene-tupuhtohkõme Ritonõpo poko. Ynara tykase ynororo:

– Orutua kynexine tumükue asakoro.

¹² Morarame akomihpyry ynara tykase tumy a: “Papa,” tykase. “Jũme rokẽ kymõkomohtoko orihpyra ro awahtao,” tykase ynororo tumy a.

– Mame jũkomo a tymõkomory tapiakase ty-poenõ mõkomoryme asakoro ro. Typyne exiketõ tokarose eya xine.

¹³ Morarame tuhke pyra tõmehse ahtao tumy nekarotyã tokamose ropa imükuru a, akomihpyry a. Tineru tapoise eya moro epehpyryme. Mame typenekehse ynororo tumy maro toexiry poko. Morara exiryke typatary poe toytose ynororo mya imepỹ pata pona. Pore toeporehkase ynororo. Moero tytinerũ tahnikase eya, tỹpenery tomo a rokẽ tokarose, typenetatoh tonõ poko tahnikase tytinerũ eya.

¹⁴ – Mame okynã pyra itinerũ tonahse. Moromeĩpo konopo toehkehse moroto. Omise konõto morotõkõ toehse toto. Mokyro omise toehse ro-ropa tytineruke pyra toehse toexiryke.

15 Morara exiryke toerohtoh tupise eya. Imepÿ poetoryme toerohpitose ynororo. Ahno eky nahpaneme toehse, pöinokoimo nahpaneme.

16 Mame omise toehse ipunaka. Poinokoimo napyry enapyry se toehse repe tomiryke. Yrome morotökö anautuhmara myhẽ toehse.

17 Morarame ynara tõsenetupuhse ynororo: “Papa typoetoke tuhke. Tynahke roropa tuhke. Atahnikãko roropa toto napyry. Yrome ywy taro, jemiryke rokẽ myhẽ orihnõko ase,” tykase ynororo tukurohtao rokene.

18 “Morara exiryke ytõko ropa ase papa esaka mya roropa. Ynara ãko ase papa a: ‘Oehno ropa kẽ papa. Iiryryryme rokẽ ase oya, Ritonõpo a, enara.

19 Omũkurume pyra ase otarame, popyra jexiryke. Morara exiryke opoetoryme rokẽ kyriko rahkene,’ ãko ase papa a,” tykase tukurohtao ynororo.

20 Morotoino toytose ropa ynororo tummy a ropa.

– Mame amekeino tumũkuru tonese jũ a ahtao, nupunato tonese tumũkuru. Tururume toytose ynororo tumũkuru eahmase.

21 Morarame ynara tykase imũkuru: “Papa, oehno ropa. Iiryryryme rokẽ ase Ritonõpo a, oya, enara. Otarãme omũkuru kara ase, popyra jexiryke,” tykase imũkuru tummy a. “Arypyra, umũkuru ro mase,” tykase jumy eya.

22 – Mame ynara tykase jumy typoetory tomo a: “Axĩ umũkuru zupõ enehtoko, kurano, amuru-tohme eya,” tykase. “Omahtao roropa ke ãmatoko emary aka. Sapatu roropa ekarotoko eya.

23 Pui mũkuru ikasetahpyry enehtoko etapatohme, otuhtoh konõto ritohme, tãkye

kuehtohkõme,” tykase jumy typoetory tomo a.

24 “Ynara exiryke, umükuru aorikyhyppyry sã monexiano. Mame aësemamyhyppyry sã toehse ropa nase. Itatyhyppyry sã roropa monexiano. Mame seromaroro aosenepohppyry ropa sã nase,” tykase jumy. Morara exiryke tãkye toehse ropa toto. Tõtuhse toto. Tãtãkyemase toto.

25 — Morarame irui kynexine, tupito po. Morarame tooehse ropa tahtao tapyi myhtokoxi, rue totase eya, waketõ roropa totase eya.

26 Mame tumy poetory tykohmase tyya tõturupotohme: “Otara äko hkoh moxiã nae?” tykase ynororo tõturupose eya.

27 — Mame tozuhse eya: “Arypyra, äkorõ noehno ropa. Morara exiryke pui mükuru kurã totapapose omy a kure tooehse ropa tumükuru exiryke,” tykase ynororo eya.

28 — Mame tohne toehse irui ipunaka. Tapyi taka tomomyry se pyra toehse. Morarame jũ toytose eya imaro tõturutohme. “Oty katohme koh omõpyra mano tapyi taka? Aimo, omõko,” tykase jumy eya.

29 “Etako pahne papa,” tykase tumy a. “Tuhke jeimamyry taropose ya amaro jexiry poko. Opoetoryme roropa toerohse ywy. Õmiry onymoikehpyra roropa ase. Yrome poti onekaropyra mexiase tãkye jehtohme jepe tõ maro.

30 Yrome mokyro omükuru kahpyry omõkomory eya pake tahnikase. Nohpo tõ poko rokẽ tonahkase eya. Mame tooehse ropa ynororo ahtao pui mükuru kurã totapapose oya otuhtoh

ritohme ipoko. Naeroro sam, ãko ase papa,” tykase imũkuru tumy a.

³¹ – Mame ynara tykase jũ eya: “Aimo, etako pahne. Ymaro mase jũme. Mame ymõkomory omõkomoryme ro mana, emero porehme.

³² Yrome ãkorony aorikyhpyry sã monexiano amerehme. Mame aësemamyhpyry ropa sã noehno ropa. Itatyhpyry sã roropa monexiano. Mame seromaroro aosenepohpyry ropa sã nase. Naeroro otuhtoh konõto yripono tãkye kuehtohkõme,” tykase jumy eya. Morara tykase Jezu eya xine.

16

Mõkomo erase tuaro ehtopõpyry poko sero

¹ Mame ynara tykase ropa Jezu typoetory tomo a:

– Tymõkomokẽ kynexine. Typoetoke kynexine roropa ynororo. Mame typoetory tyrise eya tymõkomory eraseme. Yrome tosẽ enekunohnõko kynexine. Itinerũ apoiko kynexine tytinerũme. Mame imehnomo a turuse ropa esemy. Ynara tykase toto eya: “Opoetory reh oenekunohnõko mahna,” tykase toto.

² Mame typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo eya: “Otara ãko hkoh opoko toh nahe. Ymõkomory ahnikary poko oya? Ymõkomory eraseme pyra exiko ropa mase. Naeroro ymõkomory papẽ ikurãkako enepotohme ya, emero porehme, oytotohme ropa,” tykase tymõkomokemy typoetory a. “ÿ,” tykase ynororo. Mame toytose ropa ynororo.

3 — Mame toemynyhmase ipoetory yronomyryme tukurohtao. Ynara tykase ynororo tyya rokene: “Jesē poetoryme pyra exīko ase. Naeroro otara exīko hano taroino? Oty pokohxo ke erohnōko hano taroino? Jemary ke jerokuru waro pyra ase. Imehnomo a tineru ekaropory poko ihxipŷke roropa ase.

4 Ynara āko ase topeke jehtohme toerohtohke pyra jahtao, tytapyĭkō taka jeahmatohme roropa eya xine,” tykase ynororo tyya rokene.

5 — Mame tosē mōkomory apoihpōkō tykohmase tyya onepehmara ro exiketomo. Ynara tykase ynororo osemazupu a: “Otātoh jesē mōkomory oemahpo nahe?” tykase eya.

6 — “100me tāpoa nae ase tōsē aitopo, oriu,” tykase eya. Mame ynara tykase mōkomo erase eya: “Seny, apapeny. Oporohko aporo. 50me tāpoa rokē imeroko,” tykase ynororo eya, zokon-aka rokē tyripose.

7 — Mame imepyny a roropa ynara tykase ynororo: “Otātoh jesē mōkomory nahe owino?” tykase. “Miume saku nae ase tiriiku rokene,” tykase eya. Mame ynara tykase mōkomo erase eya: “Ynara imeroko apapē pokona, 800me rokē imeroko,” tykase ynororo eya.

8 — Mame zae pyra aehtopōpyry waro toehse esemy. Osenekunohpopyra toehse. Ynara tykase ynororo typoetory a: “To, orēpyrahxo reh mahse opyno sā mokaro ehtohme. Zae pyra mase repe. Yrome tuaro mase,” tykase typoetory a. Moro poko tōturukehxīpo eya xine, ynara tykase ropa Jezu:

— Ritonõpo onenetupuhpynõ orẽpyrahxo, tỹpokonopyrykõ poko tuarohxo mã toto. Ritonõpo poetory tõ tuaro hkopyra sã mã toto tỹpokonopyrykõ poko te, Ritonõpo enetuputyry poko tyya xine, enara.

⁹ Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Omõkomorykõ ke imehnõ akorehmatoko oepkõme toto ehtohme Ritonõpo waro toto ehtohme roropa. Mame toorihse awahtao xine oseporỹko ropa matose imaro xine, jumãme Ritonõpo esao.

¹⁰ Zae rokẽ awahtao xine mõkomo pitiko eraseme awahtao xine, morararo matose zae ro matose tuhkã poko eraseme toehse awahtao xine. Morararo zae pyra awahtao xine tuhke pyra mõkomo eraseme awahtao xine, zae pyra ro matose exiko tuhkãkõ poko eraseme toehse awahtao xine.

¹¹ Morararo tineru poko zae pyra awahtao xine sero nono po, ahnikãko rokẽ matose. Imeĩpo kurã onekaropyra Ritonõpo oya xine mana.

¹² Tomeseke pyra awahtao xine imepỹ mõkomory poko, oya xine mõkomo onekaropyra mã Ritonõpo omõkomorykõme.

¹³ — Asakoro tosẽke exiry tupime mana. Ynara exiryke, toirõ pyno awahtao xine imepỹ se hkopyra exiko matose mokyro pokoino. Mokyro maro oerokurukõke imepỹ maro oerokurukõ se pyra roropa exiko matose. Morararo Ritonõpo poetoryme awahtao xine tyorõ onyripyra matose oesẽkõme, Ritonõpo poetoryme oexirykõke, tykase Jezu eya xine.

*Jezu namorepatopõpyry
(Mateu 11.12-13; 5.31-32; Maku 10.11-12)*

¹⁴ Mame parixeu tomo a Jezu omiry totase. Mõkomo sato kõ ynaroro, tineru roropa se ynaroro. Naeroro Jezu typoihtose eya xine.

¹⁵ Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

– Amarokõ kure oexirykõ enepõko matose imehnomo a repe. Yrome Ritonõpo oenetyrõko okurohtao xine mana. Onyrytãkõ kure oya xine mã repe. Yrome Ritonõpo a popyra mana.

¹⁶ – Pake kuekyrykõ ekepyã toytoytoose Moeze nymerohpyry poe. Urutonõpo tõ omi poe roropa toytoytoose toto. Moromeĩpo João, ahno ãpurihkane tooehse. Mame ynara tykase João: “Emero ahno esẽme exĩko mã Ritonõpo,” tykase João. Seromaroro morararo Ritonõpo omiry ekaronanõ moro poko mã ekarõko. Tuhke ahno moro poko mã etãko toto. Ritonõpo riry se toto tosẽkõme.

¹⁷ – Moeze nymerohpyry kure ro mana. Moromeĩpo otarame kapu enahnõko mana. Sero nono enahnõko ropa mã otarame. Yrome Moeze nymerohpyry onenahkapopyra mana, zae rokẽ exiryke Ritonõpo poe.

¹⁸ – Mame orutua typyty rumekaryhtao imepõ nohpo maro toehtohme, iirypyryme exĩko mana imepõ nohpo poko exiryke. Popyra Ritonõpo a mana. Morararo tynio rumekahpõ maro ipytaryhtao iirypyryme exĩko mana imepõ pyty poko toexiryke, tykase Jezu eya xine.

Sero Razaru ehtopõpyry poko tymõkomokẽ maro

¹⁹ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Tymõkomoke exikety kynexine tupoke kurã ke. Typynehxo exikety zupõ kynexine. Itamurume tohke kurã ke kynexine roropa, tõkuke roropa.

²⁰ Mame imepỹ moroto roropa kynexine tymõkomokẽkara, esety Razaru. Orukoimo hpe kynexine ynororo. Ëmepyrý pune Razaru anarokehpyra imehnõ kynexine tymõkomokẽ tapyĩ pota taka.

²¹ Tymõkomokẽ napyry akumuru se rokẽ kynexine, tynapyryme. Mame erukoimory tometomese kaikuxi tomo a. Toetuarimase ynororo pitiko rokẽ pyra.

²² Mame mokyro tymõkomokẽkara toorihse. Aparão pũtokoxi zuzenu tarose Ritonõpo nenyohityamo a, otuhtoh konõto pona kapu aka. Morarame tymõkomokẽ toorihse roropa. Ekepyry tonẽse nono aka jekyrỹpyamo a. Zuzenu toytose popynõ esaka etuarimatoh pona.

²³ Mame sam tykase ynororo myhene, popyno esao tahtao. Mame kakoxi tõsenuhmase ynororo ahtao, moero Aparão tonese eya, Razaru roropa tonese, Aparão maro.

²⁴ Mokaro eneryke tyya opore tykohtase ynororo: “Tam, Aparão, nupunato kueneko myhene. Razaru enehpoko xiaro ya. Tuna enehpoko eya ajohpãme samo ypotapihpyry piukah ãko nase apotõ ke,” tykase ynororo.

²⁵ – Mame Aparão a tozuhse. Ynara tykase ynororo eya: “Kuku, oehpõpyry poko enetupuhko. Orihpyra ro awahtao itamurume mõkomo kurã tapoise oya. Yrome Razaru arypyra, ehtomase myhẽ rokene. Ixihpyryme toehtoh

rokē tapoise eya. Yrome seromaroro taro nase ymaro atākyemāko. Māpyra mase etuarimāko seromaroro.

²⁶ Oya xine ytotoh pyra nase eutary konōto. Morara exiryke oya xine ytopyra mā tarōkomo. Morararo tarona oehpyra matose,” tykase Aparão eya.

²⁷ — Mame ynara tykase tymōkomokemỹpo Aparão a: “Ỹ, Tam, ajohpāme sã Razaru enyohko papa tapyĩ taka.

²⁸ Moroto mā jakorō tomo, 5me orihpyra ro mā toto. Toto zurupoko Razaru a oehpyra toto ehtohme tarona etuarimatoh pona,” tykase tymōkomokemỹpo eya.

²⁹ — Mame ynara tykase Aparão: “Ākorō tō Moeze nymerohpyry nae. Ritonōpo poe urutō kō omihpyry nae roropa mā toto, ituarōtatohkōme. Ah mokaro omihpyry etā toto, ākorō tomo,” tykase Aparão eya.

³⁰ — “Arypyra, Tam. Onetara mā toto. Yrome imepỹ tōsemākapose ropa ahtao orihxīpo, mame mokyro toytose ahtao eya xine axĩ tyyrypyhpyrykō rumekāko mā toto,” tykase ynororo Aparão a.

³¹ — Mame ynara tykase Aparão: “Arypyra. Moeze tō omihpyry omipona pyra toto ahtao, Ritonōpo poe urutō kō omihpyry omipona pyra roropa toto ahtao, morararo mā toto turuse tahtao xine ěsemākapohpyry ropa a. Aomipona pyra toto exiry mana,” tykase Aparão eya, tykase Jezu eya xine. Enara.

17

*Iiryryrymākō poko**(Mateu 18.6-7,21-22; Maku 9.42)*

¹ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Iiryryryme tyripotoh tonō nae, enahpỹme mǎ kehko. Yrome mokyro, iiryryryme imehnō rihpō wānohnōko Ritonōpo mana yronymyryme.

² Kurehxo eya exiry topu konōto tymyhse ahtao ipymyry pokona inerymapotohme zue aka, popyra mǎ exīko eya imepỹ iiryryryme tyripose ahtao eya; jenetupuhnanō iiryryryme tyripose ahtao eya. Mokyro wānohnōko Ritonōpo mana ipunaka.

³ Tuario ehtoko!

— Ākorōkō tyyrypyry poko amaro toehse ahtao zurutoko tuaro aehtohme. Mame tyyrypyry rumekary se tahtao: “Popyra akene amaro,” karyhtao eya, ynara kahtoko eya: “Ỹ, oorypyry a wenikehnōko ase rahkene,” kahtoko eya.

⁴ Morarame tyyrypyry poko ropa ehxīpo aytory ropa ahtao oya xine 7me, moro ěmepyry ae ro: “Popyra ase iiryryryme amaro,” karyhtao eya ynara kahtoko rokē eya: “Ỹ, oty kara, Ritonōpo oorypyry korokāko mana. Wenikehnōko ase taroino moro poko,” kahtoko eya, tykase Jezu eya xine.

Ritonōpo enetuputyry poko

⁵ Mame ynara tykase 12mākō Jezu a:

— Yna akorehmako yronymyrymehxo Ritonōpo enetupuhtohme yna a, tykase toto.

⁶ Ynara tykase esēkō eya xine:

— Ritonõpo omiry enetuputyryhtao oya xine pitiko rokẽ repe, onekaropohpyrykõ ekarõko Ritonõpo mana. Ynara karyhtao oya xine sero oroxi panõ a: “Otouko omity maro tuna konõto kuaka atarykata ropa,” karyhtao oya xine, õmipona xine otoũko mana, tykase Jezu eya xine.

Sero Ritonõpo poetoryme ehtoh poko

⁷ — Otara ãko typoetokã typoetory a erohkehõpo tooehse ropa ahtao tapyi taka? Otarãme ipoetory itupi poko toerohse. Otarãme kaneru tõ nahpary poko toerohse. Mame tapyi taka tooehse ahtao otara ãko hna typoetory a? “Otuhkose aporo!” ãko nah eya? Arypyra.

⁸ Ynara ãko rokẽ eya: “Joh tyriko aporo. Tahnose ahtao enehko ya wyi maro,” ãko mana. “Eukuru enehko roropa,” ãko mana. “Tõtuhkehse jahtao otuhnõko mase. Eukuru ãnõko, enara,” ãko mã eya.

⁹ “Kure mase,” karahme sã typoetokã typoetory a.

¹⁰ Morararo matose. Ritonõpo omipona emero tyrise oya xine ahtao, ynara kahtoko eya: “Opoetoryme rokẽ ase. Mõpãme rokẽ õmipona exiasene,” kahtoko. Epyrypara ehtoko kure oehtopõpyrykõ poko, tykase Jezu eya xine.

Sẽ nase 10me ipũ imotatyã poko

¹¹ Mame Jerusarẽ pona Jezu ytoryhtao, Samaria ehpikuroko toytose ynororo, Karirea ehpikuroko, enara.

¹² Mame pata pitiko pona toeporehkase ahtao tõseporyse Jezu ipũ imotatyã maro, 10me. Amekeino rokẽ tõsenuhmase toto torukoimoryko-hxike.

¹³ Jezu tykohmase eya xine, ynara tykase toto:

– Jezu! Tuisa! Nupunato yna eneko myhene, tykase toto.

¹⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ÿ, nupunato oeneturỹko ase. Ytotoko Ritonõpo maro oturuketomo a. Osenepotatoko eya xine, okurãkatopõpyrykõ enetupuhtohme eya xine, tykase Jezu ipũ imotatyamo a.

Morarame toytorykohtao, kure toehse ropa toto, ipũ imoimotahpyry pyra.

¹⁵ Mame toekurãkary ropa eneryke tyya, toirõ toeramase ropa Jezu a.

– Kure Ritonõpo mana, tykase ynororo opore.

¹⁶ Jezu ãpataka typorohse ynororo nono pona:

– Kure mase, tykase ynororo Jezu a, kure toehse ropa toexiryke. Samaria põ kynexine ynororo.

¹⁷ Mame ynara tykase Jezu:

– 10me orutua kõ tukurãkase ropa. Otokoh mokaro nahe, 9mãkohmo? tykase Jezu eya.

¹⁸ – Mose rokẽ, juteu kara rokẽ noehno ropa: “Kure mase, Ritonõpo,” kase, tykase Jezu.

¹⁹ Mame ynara tykase ynororo ipũ imotahpyrỹpyry a:

– Owõko. Ytoko ropa. Ritonõpo enetuputyryke oya tukurãkase ropa mase, tykase Jezu eya.

*Tuisa konõtome Ritonõpo ehtoh poko
(Mateu 24.23-28,37-41)*

²⁰ Ynara tykase parixeu tõ Jezu a:

– Otãtahtao Kuesẽkõme toexiry enepõko Ritonõpo nah? tykase toto. Ynara tykase Jezu eya xine:

– Kuesẽkõme Ritonõpo ehtoh osenepyra mana.

²¹ Morara exiryke ynara kara imehnõ mana: “Enetoko ke moro yro,” kara mã toto. “Yrorohxo rukuh moro,” kara roropa mã toto, tuisame Ritonõpo ehtoh okurohtao xine exiryke, tykase Jezu eya xine.

²² Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

— Okynã pixo Kapu ae Ayhtohpyry enery se exiõko matose yronymyryme. Yrome onenepyra matose.

²³ Morarame ynara ãko imehnõ mã repe ypoko: “Moroto Kapu ae Ayhtohpyry mana,” ãko reh mã toto. “Tarõ mana,” ãko roropa imehnõ mana. Yrome morara karyhtao oya xine aomipona xine pyra ehtoko.

²⁴ Saereh ãko mã nenenehkane, xixi tũtatoh wino xixi omõtoh pona. Moro sã mã Kapu ae Ayhtohpyry oehnõko ropa mana. Emero enẽko exino mana.

²⁵ Yrome osemazuhme aporo osanume exiõko ynororo mana. Etuarimãko itamurume mana. Mame tosẽkõme ise pyra roropa exiõko seromatokõ mana.

²⁶ Pakatokõ ehtopõpyry sã Noe orihpyra ahtao ro, moro sã exiõko tarõkõ mana, Kapu ae Ayhtohpyry oehsasaka ropa ahtao.

²⁷ Tõtukurukõ poko rokẽ toh kynexine, eukuru enyry poko roropa. Typytarykõ poko toh kynexine, tyniotarykõ poko roropa kanawa aka Noe tõ otyriry ponãmero. Morarame tuna kumaryke tyneryse toto, emero porehme.

²⁸ Moro saaro kynexine Ro ehtopõpyry roropa. Tõtukurukõ poko rokẽ toh kynexine. Eukuru enyry poko roropa toh kynexine. Tõsepekatyrykõ

poko, mōkomo ekamory poko roropa toh kynexine. Tupito pomory poko, tapyi amory poko roropa toh kynexine.

²⁹ Morara kynexine Ro ehtopōpyry pake. Morotoino Ro toesyryhmase ahtao, apoto toepukase kapu ae sautu panō maro moro pōkō zahkatohme emero.

³⁰ Moro saaro exīko mā sero pōkomo Kapu ae Ayttohpyry oehtoh ropa toehse ahtao, tykase Jezu.

³¹ — Morara ahtao tapyi mypatarānao awahtao xine tapyi taka omōpyra ehtoko omōkomorykō poko. Morararo tupito po awahtao xine eramara ropa ehtoko atapyīkō taka omōkomorykō poko.

³² Ro pytypyry ehtopōpyry poko wenikehpyra ehtoko. (Toeramary se ropa toehse ynororo repe tunurumekahpyry pona ropa. Mame topume tanyhtase ynororo; sautume toehse.)

³³ Morarame tōsepynanopyry poko exiketō orihnōko mā toto. Yrome Ritonōpo omipona exiketō ēsemānōko ropa mā toto.

³⁴ Etatoko pahne, joepyry ropa ahtao koko ahtao, asakoro orutua kō nyhnōko tynyhtohkō po. Mame toiro arōko mā Ritonōpo. Tōmipona exikety rokē arōko mana. Imarō nomōko mana.

³⁵ Morararo asakoro nohpo tō erohketō ahtao, tonahsē riry poko toto erokuruhtao toiro arōko Ritonōpo mana. Imarō nomōko mana.

³⁶ Asakoro orutua kō tupito po ahtao, toiro arōko mā Ritonōpo. Imarō nomōko mana, tykase Jezu eya xine.

³⁷ Morarame ynara tykase ipoetory tō Jezu a:

— Otoko morara exīko nahe? tykase toto. Ynara tykase Jezu eya xine:

— Imotahpyry ahtao, morotona ayra tōkehko oximōnōko mana, tykase Jezu eya xine. (Morararo Ritonōpo oehnōko mana iirypyrymākō wānohse.)

18

Terekatu a pytȳpo ytotopōpyry poko

¹ Mame typoetory tō tamorepase Jezu a toto osenetupuhtohme tōtururukō poko Ritonōpo maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Ritonōpo maro oturukehpyra ehtoko. Penekehpyra ehtoko ōtururukō poko Ritonōpo a, tykase ynororo eya xine.

² — Etatoko pahne, terekatu kynexine pata konōto po, zae pyra exikety. Ritonōpo omipona pyra exikety kynexine. Imehnō pyno pyra roropa kynexine.

³ Morarame moro pata po pytȳpo kynexine aosanumase morotōkomo. Kokoro rokē ytosene oturuse terekatu a takorehmatohme repe. Ynara tykase ynororo eya: “Kuakorehmako ajohpāme samo. Josanumary imỹpoko,” tykase pytȳpo terekatu a.

⁴ — Osemazuhme pytȳpo akorehmary se pyra terekatu kynexine repe. Yrome kokoro rokē toytose pytȳpo oturuse. Mame okynā ahtao ynara tykase ynororo tyya rokene: “Ritonōpo zuno pyra ase. Imehnō pyno pyra ase roropa repe.

⁵ Yrome jerekohmaryke pytȳpo a, akorehmāko ase. Imỹpōko ase tahxime jerekohmaryino, yporemākaporyino roropa eya,” tykase ynororo tukurohtao, tykase Jezu eya xine.

⁶ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Mokyro terekatu omihpyry metatou? Zae pyra kynexine. Nohpo akorehmary se pyra. Yrome imeĩpo takorehmase.

⁷ Mokyro motye kuhse mã Ritonõpo. Tynymenekatyã omiry etãko mana. Toto mÿpõko roropa mana kokoro rokẽ toto otururuke tyya, pakeimo, koko, enara. Ekurehpyra mana typoetory akorehmary poko.

⁸ Axĩ toto mÿpõko mana. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa ahtao oty enẽko na taro nono po. Tõmipona exiketõ tuhke enẽko nah? Arypyra otarame.

Parixeu ehtopõpyry poko kowenu tinerũ poko erohkety maro

⁹ Morarame: “Kure ase, imehnõ sã pyra,” kananõ amorepary se toehse Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine, aosenetupuhtohkõme:

¹⁰ – Orutua kõ toytose asakoro, oturuse Ritonõpo maro oturutoh taka. Toiro parixeu kynexine. Imaro kowenu tinerũ poko erohkety kynexine.

¹¹ Mame towõse xikihme parixeu toiroro tõturutohme Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo: “Kure mase, Ritonõpo, yamene se pyra jexiryke. Ajohpe pyra ase. Nohpo tõi poko pyra roropa ase, imehnõ iirypyrymãkõ sã pyra ase. Mose kowenu tinerũ poko erohkety iirypyryme mana. Tãkye ase isã pyra jexiryke.

¹² Toitoino otuhpyra ase jotururuke oya. Emero ynapoihpyry apiakãko ase, omame porehme ahtao, toiro ekarotohme oya,” tykase parixeu, epyrypãko kure toexiry poko.

13 — Mame mokyro, kowenu tinerũ poko erohkety ameke rokẽ toexikihmase Ritonõpo a tõturutohme. Kakoxi osenuhmara kynexine Ritonõpo õpataka, popyra toexiry enetuputyryke tyya. Toepurotõtõmase ynororo toemynyhmaryke. Ynara tykase ynororo: “Ritonõpo, iirypyryme rokẽ ase, nupunato kueneko myhene,” tykase ynororo.

14 — Etatoko pahne, tykase Jezu eya xine. — Mokyro rypyry rokẽ tykorokase Ritonõpo a tõsekarose exiryke eya. Yrome parixeu rypyry onykorokara toehse Ritonõpo. Ynara exiryke: “Kurehxo ywy, imehnõ sã pyra,” kananõ poremäkapõko Ritonõpo mana. Yrome: “Popyra ase,” kananõ kurākāko rokẽ Ritonõpo mana. Orẽpyra tyrīko roropa mana, tykase Jezu eya xine.

*Sero kure poetohti riry poko Jezu a
(Mateu 19.13-15; Maku 10.13-16)*

15 Morarame typoenõkõ tonehse jẽkomo a, jũkomo a roropa Jezu a, onao ro exiketomo, toto apoitohme eya, kure toto ripotohme Ritonõpo a. Mame mokaro eneryke tyya xine, ynara tykase Jezu poetory tomo:

— Oty kase moehtou Jezu erekohmase totaehse ro ahtao? Ytotoko ropa, tykase toto.

16 Yrome Jezu a poetohti tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo typoletory tomo a:

— Ah poetohti noehno ya, toeepyrykõ se toexirykõke oehnõko mã toto. Toto anaropopyra ropa ehtoko ywinoino. Axĩ Ritonõpo enetupuhnõko mã toto tosẽkõme, poetohtime ro toexirykõke.

17 Etatoko pahne, Ritonõpo enetuputyryhtao oya xine poetohti a Ritonõpo enetuputyry saaro, omõnõko matose Ritonõpo esaka. Mãpyra onenepuhpyra awahtao xine omõpyra matose Ritonõpo esaka, tykase Jezu eya xine.

*Tymõkomoke aexihpyry poko
(Mateu 19.16-30; Maku 10.17-31)*

18 Morarame juteu tamuxiry tooehse Jezu a oturupose. Ynara tykase ynororo:

– Amorepatõ kurã mase. Naeroro oturupõko ase oya. Oty rïko ha Ritonõpo maro jehtohme jũme, toorihse jahtao? tykase ynororo Jezu a.

19 Ynara tykase Jezu eya:

– Oty katoth: “Kurã mase,” myka ya? Kurãkõ nymyry pyra taro nase. Ritonõpo rokẽ mã kure.

20 Inymeropohpyry Moeze a moro waro mase. “Imehnõ nohpo poko pyra ehtoko te, imehnõ onetapara ehtoko te, ematonara ehtoko te, onekunohito pyra ehtoko, kure omykõ tyritoko te, asakõ roropa kure tyritoko,” katoth waro mase, tykase Jezu eya.

21 Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Moino ro poetome jehtopõpyry poe ro emero Moeze omihpyry tymoise ya, tykase.

22 Mame morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– Toiro ise ro mase. Omõkomory emero ekamoko, tineru apoitohme oya. Mame otinerũ ekaroko tymõkomokãkara a, etuarimaketomo a, enara. Morara tyrise oya ahtao tymõkomoke exïko mase Ritonõpo esao kapu ao. Moromeïpo

osehko ropa ya ymaro oytotohme, ypoetoryme oehotohme, tykase Jezu eya.

²³ Yrome morara kary etaryke tyya: “Teh,” tykase ynororo. Toemynyhmase yronymyryme tymõkomoke itamurume toexiryke.

²⁴ Mame aemynyhmary eneryke tyya ynara tykase Jezu:

– Tupime kuhse tymõkomokamo a Ritonõpo enetuputyry tosẽkõme.

²⁵ Kameru kawaru sã konõto. Jawi eutary pitiko kuhse. Jawi eutary aka kameru omõpyra mana. Moro saaro tymõkomokã omõpyra mã toto Ritonõpo esaka tosẽkõme Ritonõpo onyripyra toexirykõke, tykase Jezu.

²⁶ Ynara tykase aomiry etananomo:

– Morara ahtao otara Ritonõpo esaka omõnõko ynanah, jũme imaro yna ehtohme? tykase toto, tõturupose Jezu a.

²⁷ – Ÿ, ãmoreme xine ro osepynanohsaromepyra matose. Yrome Ritonõpo opynanopyrykõ waro mana, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Mame ynara tykase Peturu:

– Etako pahne, yna tapyĩ tõ turumekase yna a amaro yna ytotohme, tykase.

²⁹ – Ÿ, tykase Jezu eya xine, – tuaro ehtoko. Atapyĩkõ rumekaryhtao oya xine te, opyxiãkomo te, ãkorõ tomo, omykomo te, opoenõkõ roropa, mokaro rumekaryhtao oya xine oesẽkõme Ritonõpo enetuputyryke oya xine,

³⁰ mOKarohne motye apoĩko ropa matose sero nono poro. Mame imeĩpo orihpỹme exĩko roropa matose jumãme, tykase Jezu eya xine.

*Toorikyry poko Jezu oturutopõpyry sero
(Mateu 20.17-19; Maku 10.32-34)*

³¹ Mame Jezu a imoihmäkõ htae typoetory tõ tykohmase tyya 12mākomo, tõturutohme toto maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Etatoko pahne, ytõko sytatose Jerusarē pona. Moroto Kapu ae Ayhtohpyry ryhmäko mǎ toto. Ritonõpo poe urutõ kõ nymerohpyry ae ro, ihtomäko mǎ toto. Katopõpyry ae ro emero exiõko mǎ seromaroro.

³² Jekarõko mǎ toto juteutõkara a. Ypoihtõko mokaro mana. Yhtomäko roropa mǎ toto. Ypona ituh äko mǎ toto.

³³ Ypiypipohnõko mǎ toto. Moromeiõpo jetapäko toh mǎ rahkene. Yrome oseruao tõmehse ahtao ësemänõko ropa ase, tykase Jezu.

³⁴ Yrome morara katopõpyry onenetupuhpyra Jezu poetory tõ kynexine. Jarao pyra Jezu nurutatoh kynexine eya xine. Ihtomary poko onenetupuhpyra toh kynexine.

*Sero tonurëkara kurãkatopõpyry poko
(Mateu 20.29-34; Maku 10.46-52)*

³⁵ Morarame Jezu ytoryhtao Jeriko pona, moro osema tao tonurëkara kynexine, kohrame osema ehpio. Tineru eraximary poko kynexine repe.

³⁶ Mame tuhkäkõ ytory etaryhtao tõturupose ynororo:

— Oty kase hkoh imoihmäkõ ytõko nae? tykase.

³⁷ — Mokyro Jezu Nazare põ okuroko ytõko mana, tykase toto eya.

³⁸ Morara kary etaryke tyya tykohtapitose tonurëkara:

– Jezu, Tawi parỹpyry, nupunato myhẽ kueneko, tykase ynororo.

³⁹ Osemazuhme imynyhpãkapory se ytoketõ kynexine repe:

– Ajoajohpe pyra exiko. Mynyhme exiko, tykase toto eya. Yrome jamihmehxo tykohtase ynororo:

– Tawi pary, ypyno exiko! tykase ynororo.

⁴⁰ Mame totypohse Jezu osema tao morara kary etaryke tyya.

– Moky enehtatoko ya, tykase. Ameke pyra toehse tonurẽkara ahtao, ynara tykase Jezu eya:

⁴¹ – Oty se hma ya? tykase eya.

– Josenuhmary se ropa ase, tykase ynororo.

⁴² Ynara tykase Jezu eya:

– Osenuhmako ropa. Tonetupuhse jexiryke oya tukurãkase ropa mase, tykase.

⁴³ Axĩ tõsenuhmapitose ropa ynororo. Mame Jezu tokahmase eya, kure Ritonõpo ekarõko tonure ropa toehse toexiryke. Mame moro eneryke tyya xine, imoihmãkomo a roropa kure Ritonõpo tokarose.

– Kure mase, Ritonõpo, tykase toto.

19

Zakeu ehtopõpyry poko

¹ Mame Jeriko pona toytose Jezu. Pata rãnakuroko ytõko kynexine.

² Mame moro pata po kowenu tinerũ poko erohkety kynexine, orutua, esety Zakeu. Tytinerukẽ kynexine ynororo. Kowenu tinerũ poko erohketõ tuisaryme roropa kynexine.

³ Mame Jezu enery se toehse ynororo repe. Yrome onenesaromepyra kynexine, ahno imoihme exiryke, kae pyra pixo toexiryke.

⁴ Morara exiryke Jezu onenepyra tokurehse toexiryke, osema ae osemazuhme toytose ynororo tururume, Jezu wapõmase. Wewe pona tõnuhse ynororo, Jezu enetohme tyya aepyryhtao.

⁵ Morarame wewe zopikoxi tooehse Jezu ahtao kakoxi tõsenuhmase ynororo Zakeu enetohme tyya. Ynara tykase ynororo Zakeu a:

– Zakeu, oyhtoko axiny. Atapyĩ taka jytory se ase, tykase Jezu eya.

⁶ Morara kary etaryke tyya, axĩ tyhtose ropa. Tãkye toehse ynororo tomiroryke Jezu a. Mame tytapyĩ taka toytose Jezu maro.

⁷ Morarame Zakeu maro Jezu eneryke tyya xine tykerekerehse imoihmākomo a. Ynara tykase toto oseya rokene:

– Oty katoh iirypyryme exikety tapyĩ taka ytõko mose nae? tykase toto.

⁸ Mame towõse xikihme Zakeu tytapyĩ tao. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Etako pahne, yrypyry rumekary se ase. Naeroro ymõkomory apiakãko ase, zokonaka ekarotohme tymõkomokākara a; imehnõ tinerũ tomatonanohe ahtao ya ynematonanopyhpyry motye asakoropane ekarõko ropa ase eya xine, tykase Zakeu Jezu a.

⁹ Morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– Seroae Ritonõpo opynanohno. Imũkurume mexino. Aparão paryme nymyry mase.

10 Ynara exiryke Kapu ae Ayhtohpyry toohse tarona, iirypyrymãkõ enehse ropa, toto pynanohse roropa, tykase Jezu Zakeu a.

ÿme ehtoh ipoko
(Mateu 25.14-30)

11 Mame Jezu omiry etãko imoihmãkõ kynexine, Zakeu a aotururu etãko. Mame: “Axĩ tuisa konõtome Ritonõpo osenepõko mana,” tykase toh repe, moe pyra Jerusarẽ toehse exiryke.

12 Mokaro osenetuputyry waro toehse Jezu. Naeroro ynara tykase ynororo eya xine toto osenetupuhtohme:

– Pata esẽ kynexine. Pata tamuru pona toytory se kynexine, moẽ pona, tuisamehxo toehthohme. Mame tuisamehxo toehse tahtao tooehthohme ropa, tosaka ropa.

13 Mame ytosasaka tahtao typoetory tõ tykohmase tyya 10mãkomo. Tytinerũ tokarose toitoine eya xine uuru risemy. Toiro ahtao toiro tokarose eya xine ipoko erohtohme. Ynara tykase ynororo eya xine: “Sero tineru ke ikuhko, itamurumehxo apoitohme ytinerũme, joepyry ropa ponãmero,” tykase eya xine. Mame toytose rahkene.

14 – Morarame imehnõ ipataõkõ tosẽkõme ise pyra toh kynexine. Zehno toh kynexine. Ahno tonyohse eya xine ãkapo, ynara katohme: “Mose se pyra ynanase yna esẽme,” katohme repe.

15 – Morarame pata tamuru esẽme imehxo toehse ynororo. Moromeĩpo toytose ropa ynororo tosaka ropa. Mame typoetory tõ tykohmase tyya, tytinerũ apoihpõkomo 10mãkomo. “Otãto ytinerũ

tomãse nae, ypoetory tō emahpo,” tykase tyya rokene.

¹⁶ Mame osemazupu tooehse. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Seny, onekarohpyry tomãse jemah po. Toiro kynexine uuru risemy. 10me apoiase ropa,” tykase ynororo eya.

¹⁷ – “Emese kure mase,” tykase esemy eya. “Kure mase ypoetoryme. Tymoise oya jexiryke pitiko rokẽ ynekarohpyry poko itamurumehxo ekarõko ase oya. 10me pata esẽme orĩko ase,” tykase eya esemy.

¹⁸ – Morarame ĩkapo roropa tooehse imepyny. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Onekarohpyry ke uuru risẽ toiro, tuhkehxo apoiase omame etone uuru risemy,” tykase ynororo eya.

¹⁹ – Ynara tykase esemy eya: “Kure omame etone pata esẽme orĩko ase,” tykase.

²⁰ – Mame imepỹ tooehse. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Seny, onekarohpyry ro uuru risemy. Tukurãkase ya kamisa muahtaka.

²¹ Ouno jexiryke onemyase, tykaripãse oexiryke, jamihme õmiry exiryke. Onyrihpyry kara apoĩko mase, anarykahpyry kara epery apoĩko roropa mase,” tykase ynororo eya.

²² – Ynara tykase esẽ eya: “Popyra mase. Õmihpyry ae ro orĩko ase pohnõ esaka. Juaro mexiase. Jamihme jomiry exiry waro. Ynyrihpyry kara apoĩry ya waro roropa mexiase. Ynarykahpyry kara epery apoĩry ya waro roropa mexiase.

²³ Morara exiryke oty katoh ytinerũ onekaropyra mexihne tineru poko erohketõ esemy a. Morara ahtao ytinerũ tomãse exiry repe,” tykase eya esemy.

24 – Mame ynara tykase morotōkomo a: “Uuru apoitoko mose wino ekarotohme mokyro a, 10me uuru esemy a,” tykase.

25 – Ynara tykase toto eya: “Yrome nae ynororo 10me,” tykase toto.

26 – “Etatoko pahne,” tykase esēkomo. “Ita-murume nae exikety ahtao itamurumehxo eya ekarōko imehnō mana. Yrome arypyra exiketyme ahtao ikyryry akoĩpyry puxihkāko ropa imehnō mana ewinoino.

27 Mame seromaroro moxiã yzehnotokomo, tosēkōme jexiry satokōkara, enehko toto xiaro ya. Epatatoko toto yneneryme,” tykase esēkomo, tykase Jezu eya xine.

*Jezu ytotoŕopyry poko Jerusarē pona
(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; João 12.12-19)*

28 Morarame Jezu tōturukehse. Mame tymarōkō esemazupurume toytose Jerusarē pona.

29 Mame Petepaje pata moe pyra ahtao Peta-nia pata moe pyra roropa kynexine. Moroto ty-porohse Jezu ypy Oriwera myhtokoxi. Mame ty-poetory asakoro tonyohse eya osemazuhme toto ytotohme.

30 Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko mō pata pona. Mame pata pona oyto-rykohtao, jumētu mūkuru enēko matose tymyhse, ahno anaropitopyny. Mokyro imyhpokatoko ene-htohme xiaro.

31 Mame ynara karyhtao imehnomo a: “Oty katohme imyhpokāko matou?” karyhtao oya xine, ynara kahtoko eya xine: “Tuisa ise kynako,” kah-toko.

³² Mame inenyohtyã toytose. Emero tonese eya xine, Jezu nekarotopõpyry ae ro.

³³ Mame jumëtu mükuru tÿpokase eya xine ahtao, ynara tykase esë tomo:

— Oty katohme yna eky myhpokãko matou? tykase toto.

³⁴ — ÿ, yna esë ise kynako, tykase toto.

— ÿ, arotoko, tykase eya xine ynororo.

³⁵ Mame Jezu a tonehse eya xine. Mame tupõkõ tyrise eya xine jumëtu mükuru mypatarãnaka. Epona Jezu tyrise eya xine rahkene.

³⁶ Mame aytorykohtao tupõkõ tyrise eya xine os-ema taka eporo Jezu ytotohme, tuisamehxo Jezu enetuputyryke tyya xine.

³⁷ Morarame Jerusarë ameke pyra toehse ahtao ypy Oriwera poe osema yhtoryhtao imoihmãkõ ynara tykapitose:

— Kure mase, Ritonõpo, tykase. Tãtãkyemase toto. Opore toremiase toto Ritonõpo nyrihpyry eneryke tyya xine.

³⁸ — Kure yna tuisaryme tyriko, Ritonõpo. Kuesëkõ omi poe aepyhpyry ynororo. Torëtyke pyra ehtoko, kapuaõkomo. Kure rokë Ritonõpo syritone, tykase toto.

³⁹ Mame tõturuse parixeu tomo Jezu a. Imoihmãkõ maro toh kynexine. Ynara tykase toto:

— Amorepane, opoetory tã imynyhpãkapoko, tykase toto Jezu a.

⁴⁰ Mame Jezu a tozuhse toto:

— Etatoko pahne, mynyhme moxiã toehse ahtao, axĩ topu tã jomikary, tykase ynororo eya xine.

Jezu xitatopõpyry Jerusarē pōkō poko

⁴¹ Mame ameke pyra Jerusarē toehse ahtao pata tonese Jezu a. Ēneryke tyxitase epōkō poko, tuhkākō Jerusarē pōkō Ritonõpo omipona pyra exiryke.

⁴² Ynara tykase ynororo toemynymaryme:

– Jerusarē pōkomo, jenehpoase Ritonõpo oya xine kure oripotohkōme repe. Moro poko otu- arōtanohporykō se ase repe. Yrome jomiry etary se pyra matose. Morara exiryke ekurehnōko rokē matose.

⁴³ Imeĩpo ozehnotokō oehnōko oya xine mana. Oesarykō apurūko mā toto. Nono rīko toh mana oesarykō zomye kaetokohxo tūtara oehtohkōme, osema ae ytopyra oehtohkōme roropa, epara oe- htokōme.

⁴⁴ Tuhke ozehnotokō exīko mana õmye xine. Oryhmatorỹko mā toto. Oesaōkō ryhmāko ro- ropa mā toto emero porehme atapyĩ taōkō maro. Oesarykō pahnōko mā toto. Topu risēme tapyi ahtao, topu pahnōko roropa mā toto. Oya xine jenehpoase Ritonõpo repe, typoko ourutokōme repe. Yrome yse pyra matose. Morara exiryke oryhmatorỹko mā toto. Osepynanohpyra matose emero porehme, tykase Jezu Jerusarē pōkō poko.

“Ritonõpo maro oturutoh sero,” katopõpyry Jezu
a

(Mateu 21.12-17; Maku 11.15-19; João 2.13-22)

⁴⁵ Mame Ritonõpo Tapyĩ taka toytose Jezu. Tomõse tahtao tokykō ekamonanõ tutūtanohipose ropa eya moro tae.

⁴⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynara mǎ Ritonõpo nymeropohpyry. “Ytapyĩ ymaro oturutoh moro.” Yrome omato tõ otonětohme tyrise oya xine mana, omato esaryme, tykase Jezu eya xine.

⁴⁷ Mame kokoro rokẽ moro taõkõ tamorepase Jezu a, Ritonõpo Tapyĩ tao. Mame Jezu zehno toehse Ritonõpo maro oturuketomo, juteu tõ tamuxiry tõ roropa. Moeze omihpyry warõkõ roropa Jezu zehno toehse. Mame Jezu etapary se toehse toh, repe.

⁴⁸ Yrome Jezu omiry etary se imoihmãkõ exiryke, onetapara toehse toh aporo.

20

*“Onoky omi poe urutõme mah?” katopõpyry
(Mateu 21.23-27; Maku 11.27-33)*

¹ Morarame Ritonõpo Tapyĩ tao Jezu kynexine, moro taõkõ amorepãko Ritonõpo omiry kurã poko. Mame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tooehse eya Moeze omihpyry warõkõ maro, tamuximãkõ maro.

² Ynara tykase toh eya:

– Onoky omi poe moxiã amorepãko mah? tykase toto. – Onoky omi poe mokaro maropoase ropa sero tapyi tahe, tokykõ ekamonanomo? Yna zuruko, tykase toto Jezu a.

³ Ynara tozuhse toto Jezu a:

– Morararo toiro joturupory se ase oya xine. Kuezuhtoko aporo.

⁴ Onoky omi poe ahno tõpurihkase João a? Ritonõpo omi poe? Ahno rokẽ omi poe? Kuezuhtoko, tykase Jezu eya xine.

⁵ Mame oxime rokē tōturuse toto. Ynara tykase toto:

— Otara ākohxo keh sytatou? “Ritonōpo omi poe João toehse,” karyhtao kyaa xine ynara āko mana: “Morara ahtao oty katohme aomiry onenetupuh-pyra matou?” āko mā kyaa xine.

⁶ Māpyra: “Ahno omi poe rokē kynexine,” karyhtao kyaa xine, kuetapatorýko mā imoihmākomo, Ritonōpo omi poe urutōme João ekaroryke eya xine, tykase toto oseya rokene.

⁷ Naeroro ynara tozuhse eya xine:

— Zuaro pyra ynanase. Onoky omi poe João toehse otarame? tykase rokē toto Jezu a.

⁸ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Morararo ase onekaropyra ase oya xine onoky omi poe morara āko ha, tykase Jezu eya xine.

*Uwa esary esā ehtopōpyry poko
(Mateu 21.33-46; Maku 12.1-12)*

⁹ Mame Jezu tōturuse typoko, toto osetupuh-tohme Ritonōpo omi poe toexiry poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Tutupi po uwa tarykase ahno a. Mame tutupi tokarose imehnomo a eraseme toto ehtohme epery apiakatohme tyaa. Morotoino mya toytose ynororo. Moroto ehse. Moroto ehse, okynā moroto ehse.

¹⁰ Mame uwa epery ahpirāsasaka ahtao typotory tonyohse eya tutupi pona ropa, erase zurutohme uwa epery apiakatohme. Mame ipoetory toytose morotona, pore, tupito pona. Yrome mokyro eneryhtao tyaa xine typipohse eya xine. Mame tonyohse ropa rokē eya xine. Uwa epery

anaropopyra tokurehse toto. Tomahpōke pyra taropose ropa ynororo eya xine.

¹¹ Moromeīpo typoetory imepỹ tonyohse ropa uwa esemy a. “Utupi pona ytoko. Uwa epery eneha jokurume,” tykase typoetory a repe. Mame toytose ynororo. Yrome morararo mokyro typipohse roropa eya xine. Tyyryhmase roropa eya xine. Mame tonyohse ropa eya xine tomahpōke pyra.

¹² Moromeīpo typoetory imepỹ tonyohse ropa esemy a. Mokyro roropa tyyryhmase erase tomo a pitiko rokē pyra. Mame tomapose eya xine tupito poe.

¹³ Mame ynara tykase tupito esemy tyaa rokene: “Otara ākohxo ke hano? Otarāme umūkuru nymyry enyohnōko ase. Ipyno ase ipunaka. Mame umūkuru eneryhtao eya xine otarame zuno exīko mā toto. Aomipona exīko roropa mā toto,” tykase ynororo rahkene.

¹⁴ – Morarame tumūkuru tonyohse eya rahkene, tutupi pona. Toytose ynororo. Mame toeporehkase, pore. Yrome mokyro eneryhtao tupito erase tomo a, ynara tykase toto oseya rokene: “Mokyro kuesēkō mūkuru. Setapatone imōkomohpyry apoitohme kyaa xine. Itupi roropa kutupikōme ehtohme,” tykase toto.

¹⁵ – Mame tomase ynororo eya xine tupito poe. Morarame totapase ipunaka eya xine. Toorihse roropa ynororo, tykase Jezu eya xine.

– Morara exiryke oty rīko otarame nae tupito esemy tutupi erase tō maro? tykase Jezu, tōturupose.

¹⁶ – Arypyra, tutupi pona ytōko mana. Erase tō etapāko mana. Mame mokaro ajoajohpākō

enahkaxĩpo, imehnomo a tutupi ekarõko mana eraseme toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase toto:

— Ko! Morara tokoh tyrĩko na Ritonõpo?

¹⁷ Mokaro eneryhtao ro ynara tykase Jezu:

— Morara exiryke ynara tymerose ypoko Ritonõpo omiryne:

“Moro topu turumekase tapyi rinanomo a.

‘Popyra mana,’ tykase toto oseya.

Typahse roropa eya xine repe.

Yrome inypapyhpyrykõ tapoise ropa eya xine kurãme kuhse exiryke.

Ipoë rokẽ tapyi jamihme mana,”
me tymerose Ritonõpo omiryne.

¹⁸ Naeroro moro topu pona aepukahpyry osexiõko mana. Yrome moro topu epukaryhtao ahno pona, mokyro akurihmõko mana. (Ywy topu pahsẽ sã rokẽ ase. Tuhkãkõ jenetuputyry se pyra. Popỹme sã jekarõko mã toto. Morara exiryke etuarimãko mã toto sero nono po. Mame sero etyhpyry po toto enahkapõko Ritonõpo mana. Jũme etuari-maketõme exĩko mã toto, tykase Jezu eya xine.)

*Jezu kuhtopõpyry kowenu epehmary poko
(Mateu 22.15-22; Maku 12.13-17)*

¹⁹ Morara kary etaryke tyya xine, Jezu apoiry se toehse toto, Moeze omihpyry warõkomo, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ maro. Typoko xine Jezu oturutoh waro toh kynexine. Naeroro Jezu ryhmary se toehse toto. Yrome imoihmãkõ kurũke anapoipyra tokurehse toto.

20 Naeroro Jezu apoitoh eraximãko rokẽ toh kynexine. Enenanõ topehmase eya xine Jezu enekunohtohme repe.

– Kure sã oturutoko imaro. Oturupoko ro-ropa eya. Mame yronomyryme aomiry etatoko. Otarãme azahkuru ynororo mana. Otarãme kowenu kerekeremãko mana. Morara ahtao kowenatu a ekarõko sytatose. Kowenatu omi poe rokẽ etapãko sytatose, tykase toto Jezu poko.

21 Morara exiryke enenanõ toytose Jezu ekahmase. Ynara tykase toto Jezu a:

– Amorepatõ mase, zae rokẽ yna amoreparyke oya. Imehnõ zuno pyra mase. Ritonõpo omiry zae ekarõko mase imehnomo a, tykase toto. Kure sã tõturuse toto eya repe.

22 – Toiro ekaropory se ynanase oya. Ynara ãko romano tomo: “Otinerũkõ apiakatoko ekarotohme yna tuisary konõto a, Ìperatu a, ãko toto. Yrome oty zae na oya? Yna tinerũ epehmary Ìperatu a?” Onepehmara yna exiry? Oty zae oya nae? tykase toto, tõturupose Jezu a.

23 Yrome ajoajohpe toto exiry waro Jezu kynexine. “Ukuhnõko matose,” tykase ynororo tyya rokene.

24 – Tineru enehtoko ya, tykase eya xine.

– Seny, tykase toh tonepose.

Mame ynara tykase Jezu:

– Onoky ekuhtopõpyry ipoko nah? Onoky esety roropa tymerose ipoko nah? tykase, tõturupose eya xine.

Ynara tykase toto:

– Romano tuisary konõto mose, Ìperatu, tykase toto.

25 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Īperatu kyryry ekarotoko Īperatu a. Yrome Ritonōpo kyryry ekarotoko Ritonōpo a, tykase Jezu eya xine.

26 Mame aomiry onezuhpyra toehse toto zae rokē exiryke. Jezu onyhxiropyra tokurehse toto imoihmākō rānaka. Onyporemākapopyra tokurehse toto. Naeroro mynyhme rokē toehse toto tōsenuruhkarykōke.

— To! tykase rokē toto.

*Aorihtyā ěsemamyry ropa poko sero
(Mateu 22.23-33; Maku 12.18-27)*

27 Morarame satuseu tō tooehse Jezu a. Juteu tō mokaro. Ynara āko mā toto azahkuru: “Aorihtyā ěsemāpyra ropa mana. Orihnōko rokene,” āko toh mā repe. Ynara tykase toto Jezu a:

28 — Amorepatō mase. Etako pahne. Ynara tymerose Moeze a Ritonōpo poe: “Orutua toorihse ahtao tumūkue pyra ro ahtao, kure zakoronỹpyry a ipytỹpyry apoiry tpytyme, emūkuatohme, turuỹpyry poenōme, aorihtyā myakāme toto ehtohme,” me tymerose, tykase toto.

29 — Etako pahne, 7mākō kynexine atakorōmākomo. Morarame osemazupu tpytase. Morotoino toorihse tumūkue pyra ro tahtao.

30 Mame ĩkaponato a turui pytỹpyry tapoise eya tpytyme. Mame toorihse roropa ynororo emūkuara ro tahtao.

31 Mame ĩkaponato a turui pytỹpyry tapoise roropa. Toorihse roropa ynororo emūkuara ro tahtao roropa. Morararo 7mākomo, tumūkue pyra toorihse toto.

³² Mame etyhyryme toorihse nohpo roropa, ipytŷpyrykomo.

³³ Naeroro aorihtyã ěsemãkatoĥ po onoky pytyme exĭko mokyro nohpo nae 7mãkõ pytyme toehse exiryke, tykase toto Jezu a.

³⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto, ynara tykase:

— Serõkõ pytãko mã toto, niotãko roropa mã toto.

³⁵ Yrome tyyrypyrykõ rumekahpõkõ ěsemãkapõko ropa Ritonõpo mana jũme tymaro toto ehtohme. Mame pytazomopyra kapu ao toĥ mana. Morararo nohpo tõ niotazomopyra mã toto.

³⁶ Ritonõpo nenyohyã sã orihzomopyra exĭko mã toto ěsemãkapotyamo. Ritonõpo poenõme mã toto, tõsemãse ropa toexirykõke orihxĭpo.

³⁷ Azahkuru matose ynara karyhtao oya xine: “Aorihtyã ěsemãpyra ropa mana, orihnõko rokẽ mã toto,” karyhtao oya xine azahkuru matose. Ěsemãnõko ropa toĥ mana. Moeze a roropa tutu-arõtanohpose aorihtyã ěsemamyry ropa poko. Pika zatyry poko ekaroryhtao ynara tymerose eya: “Ritonõpo Aparão esẽme mana, Izake esẽme roropa, Jako esẽme roropa,” tykase Moeze, mokaro poko aorihtyã poko.

³⁸ Aorihtyã ekepyry esẽme rokẽ pyra Ritonõpo mana. Isene exiketõ esẽme roropa mana. Morara exiryke aorihtyã ěsemamyry ropa enetupuhnõko sytatose. Ritonõpo a emero isene mã toto, tykase Jezu eya xine.

³⁹ Morarame ynara tykase Moeze omihpyry warõkõ Jezu a:

— Emese kure kuezuhthou. Ajohpe pyra mase, tykase toto.

⁴⁰ Typenekehse toto Jezu ekaropory poko orẽpyra Jezu exiryke. Mynyhme rokẽ toehse toto.

Ritonõpo nymenekahpyry Tawi parỹpyryme ehtoh poko

(Mateu 22.41-46; Maku 12.35-37)

⁴¹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Oty katohme ynara ãko matou: “Tawi parỹpyryme mã Ritonõpo nymenekahpyry,” ãko matou?

⁴² Ynara tymerose exiryke Tawi a eremiatoh tymerose ahtao eya:

“Ynara tykase Ritonõpo Jesemy a:

‘Oporohko seino, japotunuru wino.

⁴³ Ozehnotokõ esẽme orĩko ase.

Opupuru apõme sã oepetõkara rĩko ase,’ tykase Ritonõpo,”

me tymerose Tawi a.

⁴⁴ Morara exiryke: “Jesemy,” karyke Tawi a Ritonõpo nymenekahpyry poko, otara Tawi parỹpyryme exiry? tykase Jezu eya xine.

Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warõkõ poko
(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

⁴⁵ Ynara tykase Jezu typoetory tomo a, 12mãkomo a emero toto netaryme:

⁴⁶ — Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warõkõ oenekunohpyra xine ehtohme. Toepyryparykõ se mã toto typoko xine. Toytorykõ se toh mana upo kurã ao. Pata rãnao tahtao xine: “Taro mah Tam?” kary etary se toh mana. Atamorepatoh tonõ tao imehxo exiketõ apõ po rokẽ porohnõko mã toto. Morararo otuhtoh konõto htao kurã rokẽ apoĩko mã toto tosarykõme.

⁴⁷ Pytŷpo tō mōkomory apoīko roropa mā toto tykyryrykōme, itapyīkō apoīko roropa mā toto, iniokō toorihse ahtao. Mame okynā sā oturūko toh mā repe Ritonōpo a imehnō neneryme: “Kure moxiamo,” kary etatohme typoko xine imehnomo a. Yrome imeīpo itamurumehxo toto wānohnōko Ritonōpo mana apotoimo htaka toto pahnōko mana, tykase Jezu eya xine.

21

Pytŷpo nekarohpyry poko (Maku 12.41-44)

¹ Morarame tōsenuhmase Jezu tŷkakoxi. Tineru ē tonese eya kaxo konōto Ritonōpo Tapyī tao. Mame tytineruke exiketō tineru ēmāko kynexine kaxo aka tynekarorykōme Ritonōpo a, pitiko rokē pyra. Moro tonese Jezu a.

² Morarame pytŷpo roropa tonese eya. Tymōkomokēkara kynexine ipunaka. Tineru puhturu rokē tōmase eya kaxo aka, asakoro rokene.

³ Moro eneryke tyya ynara tykase Jezu:

– Tuaro ehtoko, mose pytŷpo nekarohpyry mokaro nekarohpyry motye kuhse kynako.

⁴ Mokaro nekarohpyry ynara kynako. Tymōkomorykō wino zōkonaka rokē tokarose eya xine. Yrome tytinerū emero tokarose mose pytŷpo a, tykase Jezu.

Jerusarē enahkary poko (Mateu 24.1-2; Maku 13.1-2)

⁵ Morarame Ritonōpo Tapyī poko oturūko Jezu poetory tō kynexine:

— Tapyi Kurã sero. Emese kure tyrise, topu kurã ke roropa. Ahno nekarotyã ke topehmase pitiko rokẽ pyra, tykase toto Tapyi poko. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

⁶ — Sero onenerykõ pahnõko ropa imehnõ mana topu risemy. Emero topu pahnõko, oxioxirehpo onyrizomopyra ehtohme, tykase Jezu eya xine.

⁷ Mame ynara tykase toto eya:

— Amorepane, otara ahtao morara exiiko nae? Oty eneryke yna a enetupuhnõko ynanah, sero papyry ameke hkopyra toehse ahtao? tykase toto Jezu a.

⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

— Tuario ehtoko osenekunohpopyra oehtohkõme. Tuhkãkõ oehnõko oya xine mana, jesety ke osesehtõko toh mã repe: “Kyrixtu ase, Ritonõpo nymenekahpyry ase,” ãko toh mã repe. “Oesẽkõ tooehse ropa mana,” ãko toh mã repe. Ajohpe rokẽ mokaro omiry ehtoh enetupuhtoko. Toto maro pyra ehtoko.

⁹ Tuhke pata põkõ oxiehno exiiko toh mana imepỹ pata põkõ maro. Otuotuõko mã toto. Yrome morohne poko etaryhtao, enaromyra ehtoko sero nono enahkary poko. Morohne exiiko mã repe yrome sero nono okynahxo enahpyra ro mana, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Ynara tykase roropa ynororo:

— Pata tamuru poe soutatu tõ ytõko imepỹ pata esẽ poremäkãpose. Imoihmãkõ imepỹ pona ytõko morotõkõ etapase roropa.

¹¹ Nono jamihme kywyh kywyh ãko roropa mana. Imehnõ emitapãnõko mã toto. Enaroxi-tapãnõko roropa mã toto. Tyrohsẽ konõto roropa

exiiko. Kapu pokona tuarõtatox exiiko. Oserehtoh roropa exiiko mana.

¹² – Mame morohne exipyra ro ahtao ãpoitorÿko toh mana. Ohtomotorÿko roropa mã toto. Juteu tã atamorepatoh taka aarotorÿko mã toto ohxiro-tohkõme oẽmapotohkõme ãpuruhpyry taka. Oekarotorÿko toh mana tuisa konõto tomo a, kowenu tomo a roropa, jomipona oexirykõke.

¹³ Moroto awahtao xine tuaro ehtoko. Jomiry kurã ekarotohme imehnomo a moroto matose.

¹⁴ Yrome: “Oty kara,” kahtoko okurohtao xine: “Otara ãko ywy?” kara ehtoko toto ezuhtoh poko.

¹⁵ Toto ezuhtoh ekarõko ase oya xine. Tuaro oritorÿko roropa ase zae rokẽ ozehnotokõ ezuh-tohme oya xine. Oezuhpyra xine exiiko toh mana.

¹⁶ Mame ãpuruhpyry taka oẽmatorÿko mã toto omykomo, asakõ roropa, oruikõ roropa, ãkorõkõ roropa, oekyrykõ roropa, oepekõ roropa. Ozehno xine exiiko mã toto. Toitoine amarokõ totapasẽme exiiko roropa matose.

¹⁷ Ozehno xine exiiko mã toto ymarõme oexirykõke.

¹⁸ Yrome amaro xine exiiko ase jũme. Oũsetykõ onemapopyra Ritonõpo ahtao epukara mana.

¹⁹ Ætasamarykohtao ro poremãpyra awahtao xine, Ritonõpo kure exiry eraximaryhtao roropa oya xine, opynanohtorÿko Ritonõpo mana.

*Jerusarẽ enahkapory enetuputyry poko
(Mateu 24.15-21; Maku 13.14-19)*

²⁰ – Mame soutatu tomo a Jerusarẽ tomyehmase ahtao, enetupuhnõko matose.

Okynã pyra Jerusarẽ enahkary poko enetupuhnõko matose.

²¹ Morara ahtao Jutea põkomo, kurehxo oeparykõ ypy tõ pona axiny. Jerusarẽ põkomo, kurehxo otõtarykõ pata poe. Pata ehpiõkomo, ytopyra ropa ehtoko pata pona.

²² Morara ahtao morotõkõ wãnohnõko Ritonõpo mana, tynyperopohpyry ae ro.

²³ Myhẽ matose poetoẽme exiketomo, tusuhsu ke tumũkurukõ ohpananõ roropa. Etuarimãko matose. Etuarimãko myhene tarõkõ itamurume. Opoenõkõ etuarimary enẽko roropa matose. Sero nono põkõ wãnohnõko roropa mã Ritonõpo.

²⁴ Toto etapãko imehnõ mana. Typoetoryme opoenõkõ apoiko roropa imehnõ mana toto arotohme emero pata tõ punero. Morarame Jerusarẽ põkõ enahkapõko Ritonõpo waro pyra exiketõ mana. Ipatarykõ maro toto enahkapõko mã toto. Mame tuarimakehpotoh toehse ahtao, tuarimakehpõko Ritonõpo mana. Enara.

*“Kapu ae Ayhtohpyry mã oehnõko ropa,”
katopõpyry Jezu a*

(Mateu 24.29-31; Maku 13.24-27)

²⁵ — Morarame tyorõ sã mã exiko xixi, nuno, xirikuato roropa, tuarõtatohme, enetupuhpotohme. Mame popÿ eneryke tyya xine oserehnõko mã toto, pata tõ punero, tytyorõtase xixi tõ exiryke. “Otara exiko taroino nae?” kary poko rokẽ mã exiko toto. Sõkane sã panaikato tuna konõto exiko. Pohãko konõto mana. Morohne zuno exiko mã toto.

²⁶ Xirikuato tõ tosary hnaka esyryhmãko kehko. Mame tykytyky ãko mã toto. Morohne eneryke

tyya xine poremãnõko mã toto pata tõ punero, popỹ eneryke rokẽ tyya xine.

²⁷ Mame Kapu ae Ayhtohpyry enẽko toh mana, aepyryhtao akuru htoko. Tuisamehxo oehnõko mana, tyjमितunuru maro, saereh åko roropa mana.

²⁸ Morohne exipitoryhtao owõtatoose xikihme. Mosenuhmatatose kakoxi opynanohnekõ oehsasaka exiryke, tykase Jezu eya xine.

Otyro zoko kutuarõtatohkõme
(Mateu 24.32-35; Maku 13.28-31)

²⁹ Morarame enetupuhpotoh tokarose Jezu a eya xine. Ynara tykase:

– Enetupuhtoko eperytakety poko, wikeira poko, emero rokẽ otyro zoko poko roropa.

³⁰ Zary arỹtaryhtao, ikonopotary enetupuhnõko matose.

³¹ Moro saaro mã serohne oryhmatopõpyrykõ eneryhtao oya xine. Ynara enetupuhnõko matose, okynã pyra mã Ritonõpo emero esẽme exĩko. Moro enetupuhnõko matose, tykase Jezu eya xine.

³² – Etatoko pahne, seromatokõ orihpyra ro exiketõ enahpyra ahtao ro emero exĩko ynekarohpyry ae ro mãna.

³³ Kapu enahnõko mana nono roropa. Yrome jomiry enahpỹme mana, jumãme, tykase Jezu eya xine.

Joepyry ropa eraximatoko

³⁴ Mame etyhpyryme ynara tykase Jezu:

– Joepyry ropa eraximatoko. Õtuhtokõ poko onymotyẽkara ehtoko. Õkurukõ enyry poko roropa emotyẽkara ehtoko. Torẽtyke pyra ehtoko

omõkomorykõ poko. Joepyry ropa eraximatoko osenuruhkara oehtoikõme joepyry ropa ahtao.

³⁵ Tuenikaroro awahtao xine osenuruhkãko matose joepyry ropa eneryke oya xine. Onokyro tomõse ahtao tapuru aka, mokyro sã exiko matose. Epara matose exiko, emero nono põkomo.

³⁶ Naeroro joepyry ropa eraximatoko. Kokoro rokẽ oturutoko Ritonõpo maro, porempãpyra oehtoikõme serara tooehse ahtao. Mame ehxiropyra matose Kapu ae Ayhtohpyry ãpataka oytorykohtao, tykase Jezu eya xine.

³⁷ Morarame Ritonõpo maro Oturutoh tao toto amorepary poko kohmãse Jezu. Moromeĩpo ytose ynororo ypy pona, Oriwera tõ pona.

³⁸ Mame ãmepyryme oehse ropa ynororo Ritonõpo maro Oturutoh taka, tuhkãkõ amorepase ropa.

22

Jezu zehno exiketõ toemynyhmase toto
(*Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; João 11.45-53*)

¹ Mame Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra ameke pyra toehse. Moro otuhtoh konõto esety Oseahmatoh Paxikoa.

² Morarame Jezu etapary tupise eya xine, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Moeze omihpyry warõkomo a roropa. Imoihmãkõ zuno toexirykõke onetapara toh kynexine.

Jezu ewokary se Juta ehtopõpyry
(*Mateu 26.14-16; Maku 14.10-11*)

³ Mame joroko tamuru tomõse Juta kurohtaka. Juta esety akorõ Ixikariote kynexine. Jezu poetory tõ maro kynexine repe 12mãkõ maro.

⁴ Morarame toytose ynororo oturuse Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Ritonõpo Tapyĩ erase tomo a roropa. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Jezu apoiry se awahtao xine ekarõko ase oya xine, tykase ynororo eya xine.

⁵ Tãkye toehse toto morara kary etaryke tyya xine.

— Ý, kure oepehmãko reh ynanahse, tykase toto.

⁶ — Kure, tykase Juta eya xine. Morarame toytose ropa ynororo. Jezu ewokary poko tãtamorepase ynororo. Tokare pyra Jezu ekarory se kynexine zuaro pyra imoihmãkõ ehtohme repe.

Paxikoa ae Jezu otuhtopõpyry

(Mateu 26.17-25; Maku 14.12-21; João 13.21-30)

⁷ Morarame Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra poko toto ahtao, kaneru mükuru etapatoh toehse Oseahmatoh Paxikoa ritohme.

⁸ Morara exiryke tõmehse ahtao, Peturu tõ tonyohse Jezu a, João maro, pata pona toto ytotohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Oseahmatoh Paxikoa tyritatoko, kuotuhtohkõme, tykase ynororo eya xine.

⁹ — Otoko tyrĩko ynanah? tykase toto.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Etatoko pahne, pata pona oytorykohtao os-eporỹko matose tuna puimane maro, orutua. Mokyro ekahmatoko tapyi taka.

¹¹ Mame ynara kahtoko tapyi esemy a: “Ynara ãko yna amorepane oya: ‘Otoko Oseahmatoh Paxikoa esary nah yna otuhtohme, ypoetory tõ maro?’ ” kahtoko eya.

¹² Mame osa konōto enepōko mā oya xine, tyarake, tytaōke, tōse apony, epehtopo, enara. Moroto kuotuhtohkō tyritoko, tykase eya xine Jezu.

¹³ Mame toytose toto. Mame emero tonese eya xine Jezu omihpyry ae ro. Mame Oseahmatoh Paxikoa tyrise eya xine rahkene.

Kuesēkō otuhtopōpyry poko

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; 1 Korītiu 11.23-25)

¹⁴ Morarame tōsē tahnose ahtao Jezu typorohse tapō pona typoetory tō maro, 12mākō maro.

¹⁵ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Yronymyryme sero Oseahmatoh Paxikoa jotukuru se exiase amaro xine, etuarimara ro jahtao.

¹⁶ Etatoko pahne, sero otuhtoh po otuhzomopyra ase sero po amaro xine. Yrome moe Ritonōpo esao, otuhnōko ropa ase emero esēme toehse Ritonōpo ahtao, tykase Jezu toto a.

¹⁷ Morarame kasana tapoise eya, uwa eukuru eny. Mame ynara tykase ynororo Ritonōpo a:

– Kure mase, Ritonōpo, tykase. Mame typoetory tomo a ynara tykase ynororo:

– Sero, uwa eukuru. Ētoko, opune xine ro.

¹⁸ Etatoko pahne, taroino uwa eukuru onēzomopyra ase taro. Ritonōpo emero esēme toehse ahtao rokē ěnōko ropa ase, tykase.

¹⁹ Mame wyi tapoise eya. Ynara tykase:

– Kure mase Papa Kapuaono, tykase. Mame wyi tytohtohkase eya, typoetory tomo a ekarotohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Sero upūme nase. Orihnōko ase oemetakākōme. Sero enapyryhtao oya xine

osenetupuhtoko jorikyry poko, tykase ynororo eya xine.

²⁰ Morararo otuhkehxĩpo kasana tokarose eya xine. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Sero uwa eukuru enyryhtao oya xine osene-tupuhnõko matose imeĩpo umunuru kuãtopõpyry poko ya. Taroino oorypyrykõ korokãko Ritonõpo mana umunuru ke. Sero Ritonõpo omiry kasenato, tykase Jezu eya xine.

²¹ – Yrome enetoko ke! Jewokane mose, ymaro otuhnõko nase. Jekarõko mana yzehno exiketomo a.

²² Kapu ae Ayhtohpyry ase. Orihnõko ase Ritonõpo omihpyry ae ro. Yrome mose myhe jew-okahpõ etuarimãko mana.

²³ Morara kary etaryke tyya xine tõturuse toto oseya rokene:

– Onokyh koh Kuesëkõ ewokãko nae? tykase toto oseya rokene.

Tuisamehxo ehtoh poko

²⁴ Morarame oseosezuhnõko Jezu poetory tõ kynexine imehxo toexirykõ poko, tuisamehxo se toexirykõke.

²⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Sero põkõ tuisary tõ tõmipona imehnõ rĩko mã toto. Morarame: “Kure matose, yna epeme matose,” kamexipory se mã toto, tõmipona xine aehtyamo a imoihmãkomo a.

²⁶ Yrome amarokõ mokaro sã pyra matose. Tuisame sehxo awahtao xine imehnõ maro atakorõme sã ehtoko. Toto omipona roropa ehtoko. Toto esẽme se awahtao xine akorehmatoko toto.

27 Onoky tuisamehxo oya xine nae? Otuhkety? Tõsẽ rine? Mokyro otuhkety tuisamehxo mana. Yrome ywy amaro xine ase tõsẽ rineme samo, ãkorehmanekõme.

28 – Morarame urumekara mexiatose jetuari-maryhtao.

29 Naeroro Ritonõpo tuisame jyritopõpyry saaro tuisame oritorỹko roropa ase ymaro tuisame oehtohkõme.

30 Morarame emero esẽme toehse jahtao ymaro otuhnõko matose Ritonõpo esao. Mame ymaro tuisa apõ pona porohnõko matose sero nono põkõ akorehmatohme zae ehtoh poko toto ehtohme.

*Peturu maro Jezu oturutopõpyry poko sero
(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; João 13.36-38)*

31 – Ximão, tykase Jezu Ximão Peturu a. – Etako pahne! Ynara tykase sã joroko tamuru opoko: “Ximão kuhnõko ase iirypyryme aehtohme,” tykase sã repe, jurumekapory se toexiryke oya. “Ikuhko toto, ypoetory tõ emero,” ase eya repe.

32 Yrome opoko oturuase Papa Kapuaõ maro jenetupuhkepyra oehtohme. Mame ya toeramase ropa awahtao moxiã ãkorõ tõ ijamihtanohko ropa, yronymyryme jenetupuhtohme eya xine, tykase Jezu eya.

33 Ynara tykase Peturu eya:

– Yna esẽme mase. Orumekara ase. Opyno exikehpyra roropa ase jũme. ãpuruhyry taka aaroryhtao, amaro ytõko ase ãpuruhyry taka. Totapase awahtao eya xine jorikyry se ase amaro, tykase Peturu Jezu a, repe.

34 – Etako pahne Peturu, kuratiri onetara ro ahtao seroae: “Jezu waro pyra ase! Jezu waro pyra ase!” āko mase oseruao, tykase Jezu eya.

Pakara arory poko, tineru eny, tapema, enara

35 Mame ynara tykase Jezu 12mākomo a:

– Osemazuhme oenyokyrykohtao ya tineru anaropyra mexiatose. Saku te, sātaja tō roropa anaropyra mexiatose. Oty se ro mexiatose etuari-mara oehtohōme?

– Arypyra, tykase toto.

36 – Yrome seromaroro etatoko pahne, tykase Jezu eya xine. – Tineru ã nae awahtao xine, saku roropa, arotatoko amaro xine. Tapema nae ahtao arotatoko. Arypyra ahtao, oupōkō ekamotoko tapema epekahtohme, tykase Jezu eya xine.

37 – Etatoko pahne, ynara katopōpyry zae mana. Ypoko ynara tymerose Ritonōpo omiryne pake: “Pohnō rypyhpyry wānohtoh tapoise eya,” me tymerose. Morara katopōpyry anamonohpyra mana, tykase Jezu eya xine.

38 Ynara tykase Jezu a ipoetory tomo:

– Eneko ke. Seny, asakoro tapema, tykase toto.

– Epo mana, tykase rokē Jezu eya xine.

Jezu oturutopōpyry Tummy maro

(Mateu 26.36-46; Maku 14.32-42)

39 Morotoino pata poe toytose ynororo ppy pona, Oriwera pona. Toipe Jezu ppy Oriwera pona ytosene oturuse Tummy maro. Mame imaro toytose ipoetory tomo.

40 Morarame morotona toeporehkase tahtao xine ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Oturutoko Ritonõpo a oorypyrykõ poko oripopyra xine joroko tamuru ehtohme, tykase.

⁴¹ Morotoino toytose ynororo myahme sã pitiko toiroro toehtohme. Tosekumuru po typorohse tõturutohme Tummy a.

⁴² Ynara tykase ynororo:

– Papa Kapuaono, ypynanopyry waro mase, orihpyra jehtohme. Jorikyry se pyra ase. Zuaro mase. Yrome õmipona se rokẽ ase. Naeroro jorikyry se awahtao, oty kara ase, tykase Jezu Tummy a.

⁴³ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry kapu ae tyhtose Jezu jamihtanohtohme.

⁴⁴ Morarame sam tykase Jezu tukurohtao. Yronymyrymehxo tõturuse Ritonõpo a ynororo. Munume tonãkutase ynororo toemynyhmaryke. Pitahtykase enãkuru nono pona.

⁴⁵ Mame tõturukehxõpo, towõse ropa ynororo xihme. Typoetory tomo a toytose ynororo. Nyhnõko toh kynexine toemynyhmarykõke.

⁴⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katohme nyhnõko matou? Apakatoko ropa sahxo ty! Oturutoko roropa Ritonõpo a, oorypyrykõ poko pyra oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

Jezu apoitopõpyry poko

(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; João 18.3-11)

⁴⁷ Morarame aotururuhtao ro, tuhkãkõ tooehse morotona. Juta tooehse esemazupurukõme Jezu enepotohme eya xine. 12mãkõ maronõpo Juta kynexine. Mame Jezu a toytose ynororo eahmase repe.

48 Yrome ynara tykase Jezu eya:

— Juta, Ritonõpo nymenekahpyryme ase. Oty katoñ jeahmãko mah jewokatohme rokene? Yzehnotokomo a jenepotohme rokẽ mase, tykase. Onezuhpyra Juta toehse.

49 Morarame tosẽkõ apoiry waro toehse tahtao xine ynara tykase Jezu a ipoetory tomo:

— Moxiã akohnõko ynanah? tykase toto.

50 Mame tytapemã ke imepỹ takohse Jezu potory a, toiro. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto typanasahkase eya.

51 — Epo hnae, tykase Jezu eya xine. Mame ipanary tapose eya. Kure totyhse ropa axiny.

52 Mame ynara tykase Jezu Juta marõkomo a, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Ritonõpo Tapyĩ erase tõ maro, tamuximãkõ maro roropa:

— Oty kase moehtou? Japoiry se mexitou omato apoiry samo? Tytapemake matose, tykaparuke roropa.

53 Kokoro rokẽ amaro xine exiase Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro tao jahtao japoipyra mexiatose. Sero kohmamyry ae rokẽ japoĩko matose tykohmãse exiryke. Iirypyrymãkõ esẽ oesẽkõme mana, joroko tamuru. Oesẽkõme aexiryke aomipona matose, tykase Jezu eya xine.

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a
(Mateu 26.57-58,69-75; Maku 14.53-54,66-72;
João 18.12-18,25-27)*

54 Mame Jezu tapoise eya xine rahkene. Tarose roropa eya xine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tapyĩ taka. Ameke rokẽ Peturu a tokahmase toto.

⁵⁵ Mame apoto tukase kynexine tapyi myhto, apuruhpyry rãnao. Moro apoto zomye kohrame toehse toto. Peturu roropa toto maro kohrame toehse.

⁵⁶ Mame apoto pũto Peturu tonese nohpo a. Ynara tykase ynororo:

– Mose roropa Jezu maro nexiase, tykase.

⁵⁷ – Atahmãkara exiko. Mokyro waro pyra ase, tykase Peturu eya.

⁵⁸ Moromeĩpo orutua a tonese Peturu.

– Omoro mase Jezu poetoryme roropa, tykase ynororo eya.

– Arypyra, ywy kara. Ipoetoryme pyra ase, tykase Peturu.

⁵⁹ Morarame okynã pitiko ahtao imepỹ roropa orẽpyra tõturuse Peturu maro.

– Ajohpe pyra. Jezu maronõpome mase, Karirea põme oexiryke, tykase.

⁶⁰ Yrome ynara tykase Peturu:

– Otara ãko mahno? Zuarõ pyra reh ahse, tykase Peturu eya.

Mame aotururuhtao ro kuratiri totase eya.

⁶¹ Mame toeramase Jezu. Tỹkakoxi tõsenuhmase. Peturu tonese eya. Mame tosẽ omihpyry poko wenikehpyra toehse Peturu: “Kuratiri onetara ro ahtao seroae: ‘Mose waro pyra ase. Mose waro pyra ase,’ ãko mase oseruao,” katopõpyry poko wenikehpyra toehse.

⁶² Mame moro tae tutõtase ropa Peturu. Itamurume tyhxitapãse ynororo tõmihpyry poko: “Jezu waro pyra ase. Epeme pyra ase,” katopõpyry poko tyya. Mame tyxitase ynororo yronymyryme.

*Jezu pipohtopõpyry apoihpõkomo a
(Mateu 26.59-66; Maku 14.65)*

⁶³ Mame Jezu tounohse apoihpõkomo a. Typ-
ipohse roropa eya xine.

⁶⁴ Mame kamisa ke tõpuruse eya xine, typipohse
ropa eya xine.

– Onoky opipohnõko nae? Kaxiko, tykase toto,
atahmākāko.

⁶⁵ Xihpyryme aomirykõ toehse. Iirypyryme
tõturuse toto eya.

*Jezu ehtopõpyry juteu tamuxiry tõ ĕpataka
(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; João 18.19-24)*

⁶⁶ Mame tõmehse ahtao, juteu tõ tamuxiry tõ
tõximõse, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ
maro, Moeze omihpyry poko amorepatõkõ maro.
Mame Jezu tarose oximõtõh taka.

⁶⁷ Ynara tykase toto:

– Kaxiko yna a. Ritonõpo nymenekahpyryme
mahno? tykase toto.

Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– “ÿ ynoro ase,” karyhtao ya: “Ajohpe mase,”
āko rokẽ matose ya.

⁶⁸ Mame oya xine joturuporyhtao, jezuhyra
roropa mehtory.

⁶⁹ Yrome taroino Kapu ae Ayhtohpyry
porohnõko mana Ritonõpo apotunuru wino.
Emero motye jamihme Ritonõpo omiry mana.
Jomiry roropa isaaro jamihme mana, tykase Jezu
eya xine.

⁷⁰ – Morara ahtao Ritonõpo mūkurume mahno?
tykase toto, tõturupose.

– Zae matose jenetupuhnōko. Ywy ase, tykase Jezu.

⁷¹ – Epo hnae! tykase toto. – Imepỹ ihxirone se pyra sytatose. Kyya xine ro aomiry totase. Morara nykā ynororo kynetarykōme, tykase toto.

23

Jezu arotopōpyry Pirato a

(Mateu 27.1-2,11-14; Maku 15.1-5; Joāo 18.28-38)

¹ Morarame oximōmākō towōse ropa. Jezu tarose eya xine Pirato a ekarotohme.

² Mame Jezu tyhxirose eya xine. Ynara tykase toto:

– Mose yna ekyry enekunohnōko mana. Azahkuru toto amorepāko mana. Ynara nase: “Tineru onekaropyra ehtoko sero pata tamuru esemy a, Īperatu a,” nase mose ro, tykase toto ajohpe rokene. “Ritonōpo nymenekahpyryme ase, oesēkōme ase,” nase roropa ynororo, tykase toto Pirato a.

³ Mame ynara tykase Pirato Jezu a:

– Juteu tō tuisary mahno? tykase.

– Ÿ, ywy ase, tykase Jezu.

⁴ Morarame ynara tykase Pirato Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, tuhkākomo a roropa:

– Mose hxirory se pyra ase azahkuru pyra exiryke ya, tykase.

⁵ Yrome orēpyrahxo ynara tykase toto eya:

– Azahkuru opoetory tō amorepāko mǎ mose ro, tykase toto ajohpe rokene. – Karirea po imoihmākō tamorepapitose eya, kutuisarykō omipona pyra toto ehtohme, Īperatu omipona

pyra toto ehtohme. Seromaroro tarona tooehse rahkene. Azahkuru ro toto amorepase tooehse ynororo tarona.

Jezu arotopõpyry Erote ěpataka

⁶ Morara kary etaryke tyya ynara tykase Pirato:
— Karirea poh mosehro? tykase, tokaropose eya xine.

⁷ Mame Erote nonory põ Jezu exiry waro toehse Pirato ahtao Jezu tonyohse eya Erote a, Jerusarē pona Erote tooehse exiryke.

⁸ Mame Jezu tarose eya xine Erote a. Mame Jezu eneryke tyya tākye toehse Erote. Moino ro Jezu enery se kynexine, ipoko totase exiryke. Ijami-tunuru enery se ynororo. Kurākara kurākary ropa enery se ynororo repe.

⁹ Tuhke tõturopose ynororo Jezu a repe. Yrome onezuhpyra tokurehse ynororo.

¹⁰ Mame Jezu tyhxirose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Moeze omihpyry warõkomo a roropa.

¹¹ Mame Jezu tounohse Erote tomo a, soutatu tō maro. Tātahmākase ipoko roropa toto. Mame tuisa konõto zupõ ke sã tupohtose eya xine. Mame Jezu taropose ropa eya xine Pirato a ropa.

¹² Moro ěmepyry ae ro osepepe toehse Pirato Erote maro. Osemazuhme aporo, oxiehno toh kynexine.

*Aorihmapotohme Jezu ekarotopõpyry Pirato a
(Mateu 27.15-26; Maku 15.6-15; João 18.39–
19.16)*

13 Morarame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tykohmapose Pirato a, juteu tõ tuisary tõ ro-ropa, oximõme oturutohme.

14 Ynara tykase ynororo eya xine:

— Mose menehtou ya. Imoihmãkõ enekunohnõko mana, mykatou ya. Morohne poko ekaropõ eya onetarykõme. Iirypyryme pyra mana ya. Ipoko õturutopõpyrykõ poko pyra nexiase.

15 Erote roropa onyhxiropyra kynako. Morara exiryke xiaro ropa tonehpose ropa ynororo. Azahkuru pyra exiryke anaorihmapopyra ase ipunaka. Ya aorihmapory zae pyra mana.

16 Morara exiryke ipipohpõko rokẽ ase aporo. Mame aropõko ropa ase tosaka aytotohme, tykase Pirato repe.

17-18 Yrome imoihmãkõ tykohtase opore. Ynara tykase toto:

— Arypyra! Etapapoko! Parapa rokẽ itũtanohpoko ropa, tykase toto. (Toipe kynexine kowenu omi poe Oseahmatoh Paxikoa ahtao rokẽ toirõ ãpuruhpyry taõ tũtanohpose rokẽ Pirato, tosaka aytotohme ropa.)

19 Parapa tapuruse kynexine oxiehno imehnõ riryke eya, kowenu esemy myakãmary se exiryke. Imehnõ totapase roropa eya.

20 Mame Jezu myhpokary se toehse Pirato repe. Naeroro tõturuse imoihmãkomo a.

21 Yrome orẽpyra tozuhse toto a. Ynara tykase toto:

— Wewe pokona rokẽ exixihmapoko! Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto opore tõmitase toto.

22 – Oty katohme morara ãko matou? Otera tykase ynororo oya xine? Iirypyryme pyra nase ya, totapasẽme pyra. Ipipohkehxĩpo soutatu tomo a aropõko ropa ase aytotohme ropa esaka, tykase Piratõ. Moro saaro tõturuse ropa ynororo oseruao.

23 Yrome opore tõmitase toto imoihmãkomo. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona exixihmapoko, tykase rokẽ toto. Morara exiryke orẽpyra imoihmãkõ omiry exiryke:

– Amarokohko, tykase Pirato, otuhparo toto exiryke.

24 – Amarokõ omi poe mose exixihmapõko ase, tykase Pirato imoihmãkomo a.

25 Mame mokyro ipenehpyrykõ tutũtanohpose ropa eya. Mokyro imoihmãkõ oxietũ anỹpohpõ kynexine kowenu tuisary myakãmatoh poko. Ahno etapahpõ roropa kynexine ynororo. Imoihmãkõ omi poe mokyro tutũtanohpose ãpuruhpyry tae tosaka aytotohme ropa. Jezu rokẽ tokarose eya soutatu tomo a exixihmapotohme eya xine.

*Jezu exixihmatopõpyry wewe pokona
(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; João 19.17-27)*

26 Morotoino Jezu tarose eya xine. Mame toytorykohtao tõseporyse toto imepỹ maro. Es-ety Ximão kynexine. Xirene põ mokyro kynexine. Ytõko kynexine pata pona repe tupito poe. Mame mokyro tapoisẽ toto a. Wewe taropose eya xine, Jezu exixihmatopo. Mame tarose eya Jezu mykapo.

²⁷ Mame tuhke toh kynexine Jezu ekahmäko. Nohpo tō roropa kynexine xitāko, Jezu hnamōko toytorykohtao.

²⁸ Mame Jezu toeramase tōturutohme eya xine. Nuh tykase ynororo, ynara tykase eya xine:

– Xihxi tomo, Jerusarē pōkomo, opoko xine rokē oxitatoko. Ypoko xitara ehtoko. Opoenōkō poko roropa oxitatoko. Oty katohme? Arypyra.

²⁹ Etatoko pahne! Moromeīpo etuarimāko matose. Ynara āko matose: “Ohkato nohpo tomo emūkuapitopyra ahtao, poetoēme exipitopyra ahtao roropa. Ohkato mā tusuhsuke exipitopyra exiketō roropa,” āko matose. Oty katohme? Arypyra. Tupime opoenōkō etuarimary eneryke oya xine.

³⁰ Morara ahtao tuhkākō toorikyry se exīko mā toto toetuarimarykōke. Ynara āko mā toto ppy tomo a: “Yna pona epukatoko yna etapatohme. Yna zonētoko yna enahkatohme,” āko mā toto ppy tomo a repe.

³¹ Morara āko mā toto tupito akohsenā zatyry samo. Orihkone wewe ahtao ro zahpyrahme sã tupito mana. Imeīpo, wewe toorihse ahtao itamurumehxo zahnōko mana. Moro sã mā tarōkō exīko imeīpo, tykase Jezu xitaketomo a.

³² Mame kowenu omipona pyra aehtyã tarose eya xine, asakoro, Jezu maro exixihmatohme.

³³ Mame ppy pona toeporehkase toto ahtao, Jezu toxixihmase eya xine wewe risē pokona. Moro ppy esety Opuhpo Zehpyry kynexine. Mokaro roropa toxixihmapose eya xine omato komo kowenu omipona pyra aehtyamo, toiro Jezu apotunuru wino, toiro ipozery wino, enara.

³⁴ Mame ynara tykase Jezu Ritonõpo a toxixihmaponanõ poko:

— Papa, moxiã onuãnohpyra exiko yyryhmatopõpyry epehpyryme. Tuaro pyra rokẽ mã toto tynyrirykõ poko, tykase ynororo.

Mame Jezu zuponỹpyry tapoise eya xine tupõkõme. Topu pisarara tomase eya xine upo apoitohme tyya xine.

³⁵ Mame tuhkãkõ totypohse tõsenuhmatohkõme. Mame Jezu tounohse eya xine, juteu tõ tuisary tomo a. Ynara tykase toto:

— Imehnõ typynanohse eya. Seromaroro ah noseptynanohno roropa Kyrixtume tahtao, Ritonõpo nymenekahpyryme tahtao, tykase toto tounohse eya xine.

³⁶ Mame soutatu tomo a roropa tounohse. Toytose toto eya uwa eukuru jehnahpyry ikatainy exikety ke auhpase.

³⁷ Ynara tykase toto eya:

— Juteu tuisaryme awahtao, oseptynanohko, tykase soutatu tõ Jezu a.

³⁸ Mame epoe ynara tymerose kynexine: “Mose juteu tõ tuisaryme mana.”

³⁹ Mame toiro omato a exixihmahpyry a roropa Jezu tounohse. Ynara tykase ynororo Jezu a:

— Ritonõpo nymenekahpyryme awahtao oseptynanohko. Oyhtoko ropa moro poe, yna roropa touko ropa, tykase ynororo eya.

⁴⁰ Yrome morara kary etaryke tyya ynara tykase zakorõ exixihmahtozõpyry:

— Ritonõpo zuno pyra hma? Oxisã kymoro toxixihmapose mose maro.

⁴¹ Zae tuãnohse sytase kyyrypyry ehepyryme. Yrome mose tyrypyhpyke pyra mana, tykase eya.

⁴² Mame Jezu a ynara tykase ynororo:

— Ypoko wenikehpyra exiko Jezu, tuisame toehse awahtao, tykase ynororo eya.

⁴³ Ynara tykase Jezu eya:

— Etako pahne, seroae ro ymaro exiko mase pata kurã po, tykase Jezu eya.

Jezu orihtopõpyry sero

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; João 19.28-30)

⁴⁴ Mame kynyarumane tãxiahtao okynahxo, xixi tywykahme ehtoh pona.

⁴⁵ Mame Ritonõpo esary apuru toexihkase, Ritonõpo Tapyĩ tao. Kamisa risẽ toexihkase irãnakuroko.

⁴⁶ Mame opore Jezu tõturuse Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

— Papa, kueneke. Orihnõko ase õmi poe. Oya juzenu ekarõko ase, tykase ynororo.

Morara kaxõpo sa rokẽ toorihse ynororo.

⁴⁷ Mame Jezu orihtopõpyry eneryke tyya soutatu tõ esẽ ynara tykase:

— To! Kure mase Ritonõpo. Imehnõ motye kuhse mase. Mose kure nexiase ipunaka. Tyrypyhpyke pyra nexiase, tykase ynororo.

⁴⁸ Morarame Jezu orihxõpo, exixihmary enehpõkõ toytose ropa tosaka xine. Toepurotõtõmase toto toytorykõ ropa ahtao, sam karyke tukurohtao xine.

⁴⁹ Mame imaronõpo tõ ameke rokẽ osenuhmãko toh kynexine. Nohpo tõ roropa, Karirea poe Jezu

ekahmahpõkomo, amekeino rokẽ osenuhmãko ro-
ropa toh kynexine.

Jezu zonẽtopõpyry sero

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; João 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Morarame Joze toytose Pirato a. Arimatea põ Joze kynexine juteu patary pono. Orutua kurã kynexine, zae exikety roropa. Tuisame Ritonõpo ehtoh eraximãko kynexine. Juteu tõ tuisaryme ynororo kynexine. Tuisamãkõ maro toerohse ro-ropa ynororo kynexine. Yrome toto maro atae pyra kynexine. Imehnõ emero Jezu exixihmapory se kynexine. Yrome Jezu exixihmapory se pyra kynexine ynororo.

⁵² Mame toytose ynororo Pirato a Jezu ekepyry ekaropose.

— Jezu ekepyry ouxi wewe poe, tykase ynororo eya.

— ÿ, touta ropa, tykase eya Pirato. Mame toytose ynororo rahkene touse ropa.

⁵³ Mame typorohkase eya. Mame kamisa ke tyõtose. Topu oramãka Jezu ekepyry tõmase eya. Moro aka imepỹ ekepyry ononẽpitopyra kynexine.

⁵⁴ Sexta-feira ae morara toehse. Kohmãsasaka kynexine. 6 orame toehse ahtao oserematoh po toehse kynexine juteu tomo a.

⁵⁵ Mame nohpo tõ Jezu maro aehtyã Karirea poe Joze maro toytose zonẽtoh enese. Jezu ekepyry tonese roropa eya xine moro ao.

⁵⁶ Mame toytose ropa toto tapyi taka ropa ix-taratu tõkehko zoximase Jezu ekepyry pona tyri-tohme imeĩpo.

Mame tõseremase toto oserematoh ae Moeze omihpyryme ro.

24

*Jezu ěsemãtopõpyry ropa poko
(Mateu 28.1-10; Maku 16.1-8; João 20.1-10)*

¹ Morarame nomĩkome tõmehse ahtao pakeimo nohpo tõ toytose ropa zonẽtopõpyry pona. Tynyrihpyrykõ tyroxinẽ tarose eya xine Jezu ekepyry popatohme tyya xine. Mame toeporehkase toto Jezu zonẽtopõpyry pona.

² Mame zonẽtopõpyry apuru topu tysyryhmase tonese eya xine.

³ Naeroro tomõse toto. Yrome Tosẽkõ Jezu ekepyry onenepyra tokurehse toto.

⁴ — Otarahkoh nexiase? tykase toto oseya rokene. Mame tuaro pyra toto ahtao ro, mõtoino rokẽ asakoro orutua kõ tõsenepose eya xine. Zupõkõ karimutume kynexine. Saereh ãko sã kynexine.

⁵ Tõserehse toto mokaro eneryke tyya xine. Tupueh tykase toto nono pokoxi. Mame ynara tykase mokaro eya xine:

— Oty katoh aẽsemamyhpyry ropa zupĩko matohu zonẽtopõpyry ao?

⁶ Taro pyra mana. Tõsemãse ropa mana. Aomihpyry poko wenikehpyra ehtoko. Karirea poro tahtao ynara nase ynororo onetarykõme:

⁷ “Ritonõpo poe Kapu ae Ayhtohpyry ekarõko mã toto iirypyrymãkomo a. Wewe pokona exihmãko mã toto. Morarame ěsemãnõko ropa mana oseruao tõmehse ahtao,” nase ynororo oya xine, tykase toto eya xine.

⁸ Mame moro poko tuaroh tykase ropa toto Jezu omihpyry poko.

⁹ Zonētopōpyry poe toytose ropa toto. Emero tynenehpyrykō poko tokarose eya xine 11mākomo a, imarōkomo a roropa.

¹⁰ Maria Matarena a turuse toto emero, Joana a roropa, Maria a roropa Tiaku eny a. Imehnō nohpo tomo a roropa Jezu poetory tō turuse tynenehpyrykō poko.

¹¹ Yrome:

– Ajohpe matose, tykase rokē toto, zae aomirykō ehtoh onenetupuhpyra toexirykōke.

¹² Mame Peturu towōse. Tururume toytose ynororo zonētopōpyry pona. Toeporehkase tah-tao tupueh tykase ynororo zaka tōsenuhmatohme. Kamisāpo karimutumā rokē tonese eya, Jezu pyra. Morotoino toytose ropa tosaka. Tynenehpyry poko toemynyhmase ynororo yronymyryme.

– Otara toehse Jezu ekepyry nae? tykase ynororo tyya rokene.

Sē nase Emauso pōkō poko
(Maku 16.12-13)

¹³ Mame moro ěmepyry ae ro Jezu poetory asakoro ytōko kynexine Emauso pata esemary ae. Emauso Jerusarē poe moe exiry 10 kirometurume kynexine.

¹⁴ Oturūko toh kynexine tynenehpyrykō poko, tynetahpyrykō poko roropa.

¹⁵ Mame aotururukohtao ro Jezu toytose eya xine toto maro toytotohme.

¹⁶ Enēko ro toh kynexine repe, ahnome rokē ekarōko toh kynexine, imehnōme rokene.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty poko oturũko matou? Oseosezuhnõko oytorykõme? tykase ynororo eya xine. Ęmytykõ akye pyra kynexine.

Mame totypohse toto, toemynyhmarykõke.

¹⁸ Mame Kereopa a Jezu tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Ko! Jerusarẽ põkõ emero zuaro senohne ehtopõpyry poko. Otarãme omoro rokẽ mase zuaro pyra Jerusarẽ põkõ nyrihpyry poko, tykase ynororo Jezu a.

¹⁹ – Otara? tykase ynororo. Mame ynara tykase toto eya:

– Jezu Nazare põ poko oturũko ynanase. Ritonõpo poe urutõme nexiase. Orẽpyra aomiry nexiase Ritonõpo a, ahno a, enara. Orẽpyra inyrytyã roropa nexiase.

²⁰ Yrome Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a taorihmapose. Yna tuisary tomo a roropa wewe pokona toxixihmapose ynororo. Toorihse.

²¹ Izyraeu esẽme ynanekaroase repe. Yrome mokyro orihtopõpyry poe oseruao tõmehse.

²² Mame yna marõkõ nohpo tõ yna erehno tõmirykõ ke. Toytose toto pakeimo zonẽtopõpyry pona.

²³ Yrome ekepyry onenepyra tokurehse toto. Mame tooehse ropa tahtao xine: “Ritonõpo nenyohytyã ynaneneno,” nykã toto. “Tõsemãse ropa mana, nykã toto Ritonõpo nenyohytyã yna a,” nykã nohpo tõ yna a.

²⁴ Mame yna marõkõ toytose zonẽtopõpyry pona. Nohpo omihpyry ae ro emero tonese eya xine. Yrome ekepyry onenepyra tokurehse toto, tykase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Tuaro pyra ro rukukuh matohu ipunaka. Õsenetupuhtohkõ tũpore mana. Okynã urutõ kõ omihpyry zae ehtoh onenetupuhpyra matohu.

²⁶ Zae nexiase Ritonõpo a tynymenekahpyry etuarimary aporo aorikyry roropa. Zae roropa aunukuru mana kapu aka emero esẽme aehtohme Ritonõpo maro, tykase Jezu eya xine.

²⁷ Mame Moeze omihpyry poko, urutõ kõ omihpyry poko roropa tamorepase toto eya. Typoko tamorepase toto eya Ritonõpo nymeropohpyry poe.

²⁸ Mame eporehkasasaka tahtao xine Emauso pona, ynara tykase Jezu eya xine:

— ÿ ytõko ase myahxo, tykase.

²⁹ Yrome anaropopyra toehse toto:

— Yna maro exiko. Kohmãnõko nase. Ytotoh pyra nexino, tykase toto otuhparo eya. Naeroro itapyĩkõ taka toytose Jezu imaro xine.

³⁰ Morarame typorohse toto ahtao otuhtoh pona, wyi tapoise Jezu a. Mame, “Kure mase Papa,” kaxĩpo tyya wyi tytohkase eya ekarotohme eya xine.

³¹ Mame morara kary etaryke tyya xine tone-tupuhse ynororo eya xine.

— Tee! Jezu hmose ro, tykase toh rahkene. Mame Jezu tõtuenikase ropa mokaro maro toehxĩpo. Esahpyry pona rokẽ tõsenuhmase toto.

³² Mame ynara tykase toto oseyä rokene:

— To! Kure rukuh kynako. Sekese sexi ropa aomiry etaryke kyya. Osema ae kuamorepa roropa kuoepyryhtao, Ritonõpo omiry poko, tykase toto.

³³ Mame axĩ towõse ropa toto. Mororome ro toeramase ropa toto Jerusarẽ pona. Toeporehkase toto ahtao moroto 11mãkõ tonese eya xine imehnõ maro.

³⁴ Oturũko toh kynexine:

— Kuesẽkõ mã tõsemãse ropa rahkene. Tõsenepose Ximão a, tykase toto asakorõkomo a.

³⁵ Morara kary etaryke tyya xine, tynenehpyrykõ tokarose roropa eya xine, tynetahpyrykõ roropa, Emauso esemary ae toytotopõpyrykõ poko. Mame ynara tykase toto eya xine:

— Jezu waro ynanexi ropa. Wyi apiakaryhtao ynanenetupuhno, tykase toto.

*11mãkomo a Jezu osenepotopõpyry poko sero
(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; João 20.19-23;
Atos 1.6-8)*

³⁶ Mame moro poko aotururukohtao ro mõtoino rokẽ tõsenepose esẽkomo, Jezu, oximõmãkõ rãnaka.

— Enaromyra ehtoko, tykase ynororo eya xine.

³⁷ Yrome tonaroxitapãse toto. Akuaryhpome tokarose eya xine.

³⁸ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Oty katohme oserehnõko matou? Oty katoh: “Nary rokene,” ãko matou okurohtao xine? Jësemãtopõpyry ropa poko onenetupuhpyra ro matou?

³⁹ Enetoko ke jemary, upupuru roropa. Juotopõpyry eutahpyry seny. Ýwy roro ase. Jemary apoitoko juaro oehtohkõme. Akuaryhpo tupũke pyra mana, tyehpyke pyra roropa. Yrome jenẽko

matose. Tupūke ase, tyehpyke roropa ase, enara, tykase ynororo eya xine.

⁴⁰ Mame morara kaxīpo tomary tonepose eya xine, tupupuru roropa.

⁴¹ Yrome onenetupuhpyra ro toto, tātākyemarykōke itamurume, tōsenuruhkarykōke roropa.

— To! tykase rokē toto. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Tohke matou? tykase.

⁴² Mame kana ahnohpyry tokarose eya, ano roropa.

⁴³ Moro tapoise Jezu a. Tōse eya toto neneryme.

⁴⁴ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Senohne poko kuuruatose amaro xine ro jah-
tao. Ypoko Moeze nymerohpyry ae ro emero
toehse, Ritonōpo poe urutō kō omihpyry ae ro-
ropa, Tawi eremiatopōpyry ae roropa, tykase.

⁴⁵ Mame tutuarōtanohpose toto, Ritonōpo
nymeropohpyry enetupuhtohme eya xine. Ynara
tykase ynororo eya xine:

⁴⁶ — Ynara tymerose Ritonōpo omiryme:
“Ynymenekahpyry ypoe ro etuarimāko mana.
Orihnōko mana. Mame ěsemānōko ropa mana
oseruao tōmehse ahtao.”

⁴⁷ Aomi poe ro: “Ipoetory tō ytōko imehnō
amorepase omi kurā poko emero pata tō punero.
‘Oorypyrykō irumekatoko, eya ikorokatohme,’
āko mā toto. Osemazuhme aporo Jerusarē po
amorepapatōko mā toto.” Morara tymerose Ri-
tonōpo omiryme.

⁴⁸ Morohne tonese oya xine exiryke, imehnō
tuarōtanohneme matose ypoko.

⁴⁹ “Orëpyra oritorỹko ase, Kurã Zuzenu poe,” tykase Papa oya xine pake. Naeroro Kurã Zuzenu enyohnõko ase oya xine. Yrome taro ehtoko aporo pata po. Papa jamitunuru eraximatoko aporo. (Tyjamihtase awahtao xine imehnõ tuarõtanohnõko matose ypoko, tykase Jezu eya xine.)

Sẽ nase Jezu onuhtopõpyry ropa poko kapu aka (Maku 16.19-20; Atos 1.9-11)

⁵⁰ Morotoino tarose toto Jezu a pata poe Petania myhtokoxi. Mame toto poko tõturuse ynororo Tummy a:

— Papa, kure rokẽ moxiã tyriko, tykase.

⁵¹ Tõtururuhtao ro, tõnuhse toto maroino. Kapu aka toytose.

⁵² Mame ynara tykase toto:

— Kure mase Jezu, Ritonõpo nymenekahpyry mase, tykase toto. Mame toytose ropa toto Jerusarẽ pona. Tãtãkyemase toto.

⁵³ Mame kokoro rokẽ kohmãse toto Ritonõpo Tapyĩ tao. “Kure mase, Ritonõpo,” kakehpyra toh kynexine. Enara.

⌋
**Khmer Standard Version of the Holy Bible in
the Khmer Language of Cambodia**

Copyright © 1997, 2005 The Bible Society in Cambodia

⌋

© រក្សាសិទ្ធិដោយសមាគមព្រះគម្ពីរសកល

គ្រប់ ផ្នែក នៃ សៀវភៅ នេះ មិន ត្រូវ បាន ផលិត ឬ ប្រើប្រាស់ តាម ទំរង់ ឬ មធ្យោបាយ បែប អេឡិចត្រូនិក ឬ ម៉ាស៊ីន ណាមួយ រួម ទាំង ការ ថត ចម្លង អាត់ សំលេង ផ្ទុក នូវ ទិន្នន័យ ប្រព័ន្ធ ណាមួយដែលអាចយកមកប្រើ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា។ ប្រសិនបើ មានការដកស្រង់អត្ថបទគម្ពីរចាប់ពី ១០០០ខ ឡើងទៅ ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរ កម្ពុជ

Quotations of the Bible in Khmer Standard Version in any form, must obtain written permission from the Bible Society in Cambodia if the quoted material is inclusive of at least 1,000 verses, or a copy of any book wholly or partially, which amounts to 50% of the book quoted. For any long quotation, notice of copyright must appear as follows: Text copyright © 1997, 2005 United Bible Societies. Used by permission.